

СЛУЖ

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА Ф

1890

Sluzbeni vesnik SR
Makedonije91001 Skopje
rah 51

2

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издание на српскохрватски односно хрватскохрватски, словенечки, македонски, албански и унгарски јазици. – Отгласи според тарифата – Жиро сметка кај Службата на општественото кинговодство 60802-603-21943

Петок, 16 мај 1986

БЕЛГРАД

БРОЈ 26

ГОД. XLII

Цена на овој број е 440 динари. – Аконтантата на претплата за 1986 година изнесува 3.000 динари – Рок за рекламации 15 дена. – Редакцијата Улица Јована Ристичка бр. 1. Пошт. факс 226. – Телефони: Централна 650-155; Уредништво 651-885; Служба за претплата 651-732; Телекс 11756

363.

Врз основа на член 102 од Законот за измени и дополненија на Законот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ“, бр. 14/85), Законодавно-правната комисија на Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ на седницата од 24 октомври 1985 година, го утврди пречистениот текст на Законот за кривичната постапка.

Пречистениот текст на Законот за кривичната постапка ги опфаќа: Законот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ“, бр. 4/77), Законот за измени и дополненија на Законот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ“, бр. 14/85), во кои е означен денот на влегувањето во сила на тие закони, и Исправката на Законот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ“, бр. 36/77).

АС бр. 354
24 октомври 1985 година
Белград

6410

Претседател
на Законодавно-правната комисија
на Сојузниот собор
на Собранието на СФРЈ,
Јанез Лукач, с. р.

ЗАКОН ЗА КРИВИЧНАТА ПОСТАПКА (Пречистен текст)

ДЕЛ ПРВИ

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Глава I

ОСНОВНИ НАЧЕЛА

Член 1

(1) Овој закон ги утврдува правилата со кои се осигурува никој невин да не биде осуден, а на виновникот да му се изрече кривична санкција под условите што ги предвидува кривичниот закон и врз основа на законито спроведена постапка.

(2) Пред да се донесе правосилна пресуда обвинетот може да биде ограничен во својата слобода и во другите права само под условите што ги определува овој закон.

Член 2

Кривична санкција може на сторителот на кривично дело да му изрече само надлежниот суд во постапка што е поведена и спроведена според овој закон.

Член 3

Никој не може да биде сметан за виновен за кривично дело додека тоа не биде утврдено со правосилна пресуда.

Член 4

(1) Обвинетиот веќе на првото испитување мора да биде известен за делото за кое се товари и за основите на обвинението.

(2) На обвинетиот мора да му се овозможи да се јасни за сите факти и докази што го товарат и да ги изнесе сите факти и докази што му одат во корист.

Член 5

Во кривичната постапка во рамноправна употреба се јазичите и писмата на народите и народностите на Југославија, согласно со уставот и законот.

Член 6

(1) Тужбите, жалбите и другите поднесоци се упатуваат до судот на јазикот на народот или народноста на Југославија кој врз основа на уставот, законот или на друг пропис е во службена употреба во судот. Поднесоците можат да се упатуваат и на еден од јазичите на народите на Југославија што не е во службена употреба во судот.

(2) Поднесоци можат да се упатуваат и на јазикот на народноста кој не е во службена употреба во судот ако е тоа во согласност со уставот, законот или со друг пропис што важи на подрачјето на судот.

Член 7

(1) Кривичната постапка се води на јазикот што е во службена употреба во судот.

(2) Странките, сведоците и другите лица што учествуваат во постапката имаат право при изведувањето на истражни или на други судски дејствија или на главниот претрес да го употребуваат својот јазик. Ако судското дејствие односно главниот претрес не се води на јазикот на тоа лице, ќе се обезбеди усно преведување на она што тоа односно друг го изнесува, како и на исправите и друг писмен доказен материјал.

(3) За правото на преведување ќе се поучи лицето од став 2 на овој член, кое може да се одрече од тоа право ако го знае јазикот на кој се води постапката. Во записникот ќе се забележи дека е дадена поука и изјавата на учесникот.

(4) Преведувањето го врши толкувач.

Член 8

(1) Поканите, одлуките и другите судски писмена ги упатува судот на јазикот на народот што е во службена употреба во судот.

(2) Ако во судот е во службена употреба и јазик на народност, судот на тој јазик ќе ги доставува судските писмена до лицата што се припадници на таа народност, а во постапката се служеле со тој јазик. Тие лица можат да бараат писмената да им се доставуваат на јазикот на кој се води постапката.

(3) На обвинетиот кој е во притвор, на издржување на казната или на задолжително психијатриско лекување и чување во здравствена установа ќе му се достави и превод на писмената од став 1 на овој член на јазикот со кој се служи во постапката.

Член 9

Судовите од подрачја на разни републики односно автономни покраини сообраќаат меѓусебно и едни и други

си укажуваат правна помош, секој на јазикот што е во службена употреба во тој суд. Ако писменото е составено на јазикот на народноста, а се упатува до судот во кој јазикот на таа народност не е во службена употреба, ќе се приложи превод на јазикот на народот на Југославија кој е во службена употреба во судот што го упатува писменото.

Член 10

Забрането е и казниво од обвинетиот или од друго лице што учествува во постапката да се изнудува признање односно некаква друга изјава.

Член 11

(1) Обвинетиот има право да се брани сам или со стручна помош од бранител што ќе го избере самиот од редот на адвокатите.

(2) Ако обвинетиот не земе бранител сам, судот заради обезбедување на одбрана ќе му постави на обвинетиот бранител кога е тоа определено со овој закон.

(3) На обвинетиот мора да му се обезбеди доволно време за подготвување на одбраната.

Член 12

Лицето што неоправдано е осудено за кривично дело или без основа е лишено од слобода има право да биде рехабилитирано, право на надомест на штета од општествените средства, како и други права утврдени со закон.

Член 13

Обвинетиот или друго лице што учествува во постапката а од незнаење би можело да пропушти некое дејствие во постапката, или поради тоа да не ги користи своите права, судот ќе го поучи за правата што според овој закон му припаѓаат и за последиците од пропуштањето на дејствието.

Член 14

Судот е должен да настојува постапката да се спроведе без одолжување и да ја оневозможи секоја злоупотреба на правата што им припаѓаат на лицата што учествуваат во постапката.

Член 15

(1) Судот и државните органи што учествуваат во кривичната постапка се должни вистинито и наполно да ги утврдат фактите што се од важност за донесување на законита одлука.

(2) Тие се должни со еднакво внимание да ги испитуваат и утврдат како фактите што го товарат обвинетиот така и оние што му одат во корист.

Член 16

Правото на судот и на државните органи што учествуваат во кривичната постапка да го оценуваат постоењето или непостоењето на факти не е врзано ни ограничено со посебни формални доказни правила.

Член 17

(1) Кривичната постапка се поведува по барање од овластениот тужител.

(2) За дела за кои се гони по службена должност овластен тужител е јавниот обвинител, а за дела за кои се гони по приватна тужба овластен тужител е приватниот тужител.

(3) Ако јавниот обвинител најде дека нема основа за поведување или продолжување на кривичната постапка, на неговото место може да стапи оштетениот како тужител под условите определени со овој закон.

Член 18

Јавниот обвинител е должен да преземе кривично гонење ако постојат докази дека е сторено кривично дело за кое се гони по службена должност.

Член 19

(1) Во кривичната постапка судовите судат во зборен состав.

(2) Во првостепените судови за полесни кривични дела суди судија поединец.

Член 20

Кога е пропишано дека поведувањето на кривична постапка има за последица ограничување на определени права, овие последици, ако со закон не е определено поинаку, настапуваат со влегувањето во правна сила на обвинителниот акт, а за кривичните дела за кои како главна казна е пропишана парична казна или затвор до три години – од денот кога е донесена осудувачката пресуда, без оглед на тоа дали станала правосилна.

Член 21

(1) Ако примената на кривичниот закон зависи од претходното решение на некакво правно прашање за чие решение е надлежен судот во некоја друга постапка или некој друг државен орган, судот што суди во кривичниот предмет може сам да го реши и тоа прашање според одредбите што важат за докажување во кривичната постапка. Решението на ова правно прашање од страна на кривичниот суд има дејство само за кривичниот предмет што го расправа овој суд.

(2) Ако за таквото претходно прашање веќе донел одлука судот во некоја друга постапка или друг државен орган, таквата одлука не го врзува кривичниот суд во поглед на оцената дали е сторено определено кривично дело.

Глава II

НАДЛЕЖНОСТ НА СУДОВИТЕ

1. Стварна надлежност и состав на судот

Член 22

Судовите во републиките и автономните покраини судат во кривичните предмети во границите на својата стварна надлежност определена со републички односно со покраински закон.

Член 23

(1) Во прв степен судовите судат во совети составени од двајца судии и тројца судии-поротници за кривични дела за кои според законот може да се изрече казна затвор во траење од петнаесет години или потешка казна, а во совети составени од еден судија и двајца судии-поротници – за кривични дела за кои е пропишана поблага казна. За кривични дела за кои како главна казна е пропишана парична казна или казна затвор до една година, во првостепениот суд суди судија поединец.

(2) Во втор степен судовите судат во совети составени од петмина судии за кривични дела за кои според законот може да се изрече казна затвор во траење од петнаесет години или потешка казна, а во совети составени од тројца судии – за кривични дела за кои е пропишана поблага казна. Кога суди во втор степен на претрес, советот е составен од двајца судии и тројца судии-поротници.

(3) Во трет степен судовите судат во совети составени од петмина судии.

(4) Дејствијата во истрагата ги врши судија на првостепениот суд (истражен судија).

(5) Претседателот на судот и претседателот на советот одлучуваат во случаите предвидени во овој закон.

(6) Првостепените судови, во совет составен од тројца судии, одлучуваат за жалби против решенија на истражен судија и против други решенија кога е тоа определено со овој закон, донесуваат одлуки во прв степен надвор од главниот претрес, спроведуваат постапка, донесуваат пресуда според одредбите на член 520 ст. 2 до 6 од овој закон и ставаат предлози во случаите предвидени во овој или во друг закон.

(7) Судот одлучува, за барање за вонредно ублажување на казната и за барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда во совет составен од петмина судии ако станува збор за кривично дело за кое во законот е пропишана казна затвор во траење од петнаесет години или потешка казна, а во совет составен од тројца судии – ако станува збор за кривично дело за кое е пропишана поблага казна.

(8) Судот одлучува за барање за заштита на законитоста во совет составен од петмина судии ако со републички односно со покраински закони не е предвидено за барањето за заштита на законитоста подигнато против одлуката на советот на републичкиот односно на покраинскиот врховен суд поради повреда на републичкиот односно на покраинскиот закон да одлучува судот во поширок состав.

(9) Ако со овој закон не е определено поинаку, судовите од повисок степен одлучуваат во совет составен од тројца судии и во случаите што не се предвидени во претходните ставови на овој член.

Член 24

Сојузниот суд е надлежен:

1) да одлучува во последен степен за жалби против пресудите на судовите во републиката односно во автономната покраина и на Врховниот воен суд кога е изречена смртна казна за кривични дела утврдени со сојузен закон;

2) да одлучува за барање за вонредно ублажување на казната во случаите определени во овој закон;

3) да одлучува за барање за заштита на законитоста во случаите определени во овој закон;

4) да одлучува за барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда во случаите определени во овој закон;

5) да одлучува за судир на надлежноста помеѓу редовните судови во случаите определени во овој закон;

6) да одлучува за пренесување на месната надлежност на судот во случаите определени во овој закон;

7) да врши други работи определени со сојузен закон.

Член 25

(1) Сојузниот суд одлучува во совет составен од петмина судии за жалба против пресуда, за барање за вонредно ублажување на казна, за барање за заштита на законитоста и за барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда, а во други случаи одлучува во совет составен од тројца судии.

(2) Сојузниот суд одлучува во општа седница за барање за заштита на законитоста против одлука на својот совет.

2. Месна надлежност

Член 26

(1) Месно надлежен по правило е судот на чие подрачје е извршено или обидено кривичното дело.

(2) Приватна тужба може да се поднесе и до судот на чие подрачје обвинетиот има живеалиште или престојувалиште.

(3) Ако кривичното дело е извршено или обидено на подрачја на разни судови или на границата на тие подрачја, или е неизвесно на кое подрачје е извршено или обидено, надлежен е оној од тие судови што по барање од овластениот тужител прв ја започнал постапката, а ако постапката се уште не е започната - судот до кој прво е поднесено барањето за поведување на постапката.

Член 27

Ако кривичното дело е сторено на домашен брод или на домашен воздухоплов додека се наоѓа во домашно пристаниште, надлежен е судот на чие подрачје се наоѓа тоа пристаниште. Во други случаи кога кривичното дело е сторено на домашен брод или на домашен воздухоплов, надлежен е судот на чие подрачје се наоѓа матичната лука на бродот односно на воздухопловот или домашното пристаниште во кое бродот односно воздухопловот првпат ќе се запре.

Член 28

(1) Ако кривичното дело е сторено преку печатот, надлежен е судот на чие подрачје списот е печатен. Ако тоа место не е познато или списот е печатен во странство, надлежен е судот на чие подрачје се растура печатениот спис.

(2) Ако според законот одговора составувачот на списокот, надлежен е и судот на местото во кое составувачот има живеалиште, или судот на местото каде што се одиграл настанот на кој се однесува списокот.

(3) Одредбите на претходните ставови согласно ќе се применат и во случај ако списокот или изјавата е објавена преку радиото или телевизијата.

Члан 29

(1) Ако не е познато местото на извршувањето на кривичното дело или ако тоа место е надвор од територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, надлежен е судот на чие подрачје обвинетиот има живеалиште или престојувалиште.

(2) Ако судот на чие подрачје обвинетиот има живеалиште или престојувалиште веќе ја започнал постапката, останува надлежен иако се узнало за местото на извршувањето на кривичното дело.

(3) Ако не е познато местото на извршувањето на кривичното дело ниту живеалиштето или престојувалиштето на обвинетиот, или обете се надвор од територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, надлежен е судот на чие подрачје обвинетиот ќе се фати или самиот ќе се пријави.

Член 30

Ако некое лице сторило кривични дела во Југославија и во странство, надлежен е судот што е надлежен за кривичното дело сторено во Југославија.

Члан 31

Ако според одредбите на овој закон не може да се установи кој суд е месно надлежен, Сојузниот суд ќе определи еден од стварно надлежните судови пред кој ќе се спроведе постапката.

3. Спојување и раздвојување на постапката

Член 32

(1) Ако исто лице е обвинето за повеќе кривични дела, па за некои од тие дела е надлежен понизок а за некои повисок суд, надлежен е повисокиот суд, а ако се надлежни судови од ист вид, надлежен е оној суд што по барање од овластениот тужител прв ја започнал постапката, а ако постапката уште не е започната - судот до кој прво е поднесено барањето за поведување на постапката.

(2) Според одредбите на став 1 од овој член се определува надлежноста и во случајот ако оштетениот истовремено сторил кривично дело спрема обвинетиот.

(3) За соизвршителите по правило е надлежен судот кој како надлежен за еден од нив прв ја започнал постапката.

(4) Судот што е надлежен за извршителот на кривичното дело по правило е надлежен и за соучесниците, прикривачите, лицата што му помогнале на сторителот по извршувањето на кривичното дело, како и за лицата што не го пријавиле подготвувањето на кривичното дело, извршувањето на кривичното дело или сторителот.

(5) Во сите случаи од претходните ставови, по правило, ќе се спроведе единствена постапка и ќе се донесе една пресуда.

(6) Судот може да одлучи да се спроведе единствена постапка и да се донесе една пресуда и во случај кога се обвинети повеќе лица за повеќе кривични дела, но само ако меѓу извршените кривични дела постои меѓусебна врска и ако постојат исти докази. Ако за некои од овие кривични дела е надлежен повисок, а за некои понизок суд, единствена постапка може да се спроведе само пред повисокиот суд.

(7) Судот може да одлучи да се спроведе единствена постапка и да се донесе една пресуда ако пред ист суд се водат одвоени постапки против исто лице за повеќе кривични дела или против повеќе лица за исто кривично дело.

(8) За спојување на постапката одлучува судот што е надлежен за спроведување на единствена постапка. Против решението со кое е определено спојување на постапката или со кое е одбиен предлогот за спојување не е дозволена жалба.

(9) Според одредбите на овој член ќе се постапи и ако единствена постапка треба да се спроведе за повеќе кривични дела за кои се надлежни судовите во разни републики односно автономни покраини.

Член 33

(1) Судот што е надлежен според член 32 од овој закон може од важни причини или од причини на целесообразност до завршувањето на главниот претрес да одлучи постапката за одделни кривични дела или против одделни обвинети да се раздвои и посебно да се доврши или да му се предаде на друг надлежен суд.

(2) Решението за раздвојување на постапката го донесува надлежниот суд по сослушувањето на јавниот обвинител кога кривичната постапка се води по негово барање.

(3) Против решението со кое е определено раздвојување на постапката или со кое е одбиен предлогот за раздвојување на постапката не е дозволена жалба.

4. Пренесување на месната надлежност

Член 34

(1) Кога надлежниот суд од правни или стварни причини е спречен да постапува, должен е за тоа да го извести непосредно повисокиот суд кој по сослушувањето на јавниот обвинител, кога постапката се води по барање од јавниот обвинител, ќе определи друг стварно надлежен суд на своето подрачје.

(2) Против ова решение не е дозволена жалба

Член 35

(1) Судот определен со републички односно со покраински закон може за водење на постапката да определи друг стварно надлежен суд на своето подрачје ако е очигледно дека така полесно ќе се спроведе постапката или ако постојат други важни причини.

(2) Сојузниот суд може за водење на постапката да определи друг стварно надлежен суд на територијата на друга република ако е очигледно дека така полесно ќе се спроведе постапката.

(3) Решението во смисла на ст. 1 и 2 од овој член судот може да го донесе по предлог од истражниот судија, судијата поединец или од претседателот на советот, или по предлог од јавниот обвинител кој постапува пред судот што одлучува за пренесување на месната надлежност кога кривичната постапка се води по барање од јавниот обвинител.

5. Последици од ненадлежноста и судир на надлежноста

Член 36

(1) Судот е должен да внимава на својата стварна и месна надлежност и штом ќе забележи дека не е надлежен ќе се огласи за ненадлежен и по правосилноста на решението ќе го упати предметот до надлежниот суд.

(2) Ако во текот на главниот претрес судот установи дека за судењето е надлежен понизок суд, предметот нема да го достави до тој суд туку сам ќе ја спроведе постапката и ќе донесе одлука.

(3) Откако обвинителниот акт ќе стане правосилен, судот не може да се огласи за месно ненадлежен ниту странките можат да истакнуваат приговор за месната ненадлежност.

(4) Ненадлежниот суд е должен да ги преземе оние дејствија во постапката за кои постои опасност од одлагање.

Член 37

(1) Ако судот на кој му е отстапен предметот како на надлежен смета дека е надлежен судот што му го отстапил предметот или некој друг суд, ќе поведе постапка за решавање на судирот на надлежноста.

(2) Кога по повод жалбата против одлуката на првостепениот суд со која тој се огласил за ненадлежен донел одлука второстепениот суд, за таа одлука е врзан во прашањето за надлежноста и судот на кој му е отстапен пред-

метот ако второстепениот суд е надлежен за решавање на судирот на надлежноста помеѓу тие судови.

Член 38

(1) Судирот на надлежноста меѓу судовите го решава заеднички непосредно повисокиот суд.

(2) Судирот на надлежноста помеѓу судови од територијата на две автономни покраини и помеѓу судови од територијата на автономна покраина и од територијата на Социјалистичка Република Србија надвор од териториите на автономните покраини, освен судирот на надлежноста помеѓу судовите воените и други судови, го решава судот определен со Уставот на Социјалистичка Република Србија.

(3) Сојузниот суд одлучува за судирот на надлежноста помеѓу судовите од териториите на разни републики, како и помеѓу воените судови и другите редовни судови.

(4) Пред да донесе решение по повод судирот на надлежноста, судот ќе побара мислење од јавниот обвинител што е надлежен да постапува пред тој суд, кога кривичната постапка се води по барање од јавниот обвинител. Против ова решение не е дозволена жалба.

(5) При одлучувањето за судирот на надлежноста, судот може истовремено по службена должност да донесе одлука за пренесување на месната надлежност, ако се исполнети условите од член 35 на овој закон.

(6) Додека не се реши судирот на надлежноста помеѓу судовите, секој од нив е должен да ги презема оние дејствија во постапката за кои постои опасност од одлагање.

Глава III

ИЗЗЕМАЊЕ

Член 39

Судија или судија-поротник не може да врши судски должности:

1) ако е оштетен со кривичното дело;

2) ако обвинетиот, неговиот бранител, тужителот, оштетениот, нивниот законски застапник или полномошник, му е брачен другар или роднина по крв во права линија до кој и да е степен, во странична линија до четвртиот степен, а по жена до вториот степен;

3) ако со обвинетиот, неговиот бранител, тужителот или со оштетениот е во однос на старател, лице под старателство, посвоител, посвоеник, хранител или храненик;

4) ако во истиот кривичен предмет вршел истражни дејствија или учествувал во постапката како тужител, бранител, законски застапник или полномошник на оштетениот односно на тужителот, или е сослушан како сведок или како вештак;

5) ако во истиот предмет учествува во донесувањето на одлуката на понискиот суд или ако во истиот суд учествувал во донесувањето на одлуката која се побива со жалбата;

6) ако постојат околности што предизвикуваат сомневање во неговата непристрасност.

Член 40

(1) Судијата или судија-поротник, штом ќе узнае дека постои некоја од причините за изземање од член 39 точ. 1 до 5 на овој закон, должен е да ја прекине секоја работа врз тој предмет и за тоа да го извести претседателот на судот, кој ќе му определи замена. Ако станува збор за изземање на претседателот на судот, тој ќе си определи себеси заменик помеѓу судиите на тој суд, а ако тоа не е можно ќе побара од претседателот на непосредно повисокиот суд да определи замена.

(2) Ако судијата или судија-поротник смета дека постојат други околности што го оправдуваат неговото изземање (член 39 точка 6), ќе го извести за тоа претседателот на судот.

Член 41

(1) Изземање можат да бараат и странките.

(2) Странките можат да поднесат барања за изземање до почетокот на главниот претрес, а ако за причината за

изземањето од член 39 точ. 1 до 5 на овој закон узнале подоцна, барањето го поднесуваат веднаш по узнавањето.

(3) Барањето за изземање на судија на повисокиот суд странката може да го стави во жалбата или во одговорот на жалбата.

(4) Странката може да бара изземање само на поименично определен судија или на судија-поротник кој постапува во предметот, односно на судија на повисокиот суд.

(5) Странката е должна во барањето да ги наведе околностите поради кои смета дека постои некоја од законските основи за изземање. Во барањето не можат повторно да се наведуваат причините што се истакнувани во поранешното барање за изземање кое е одбиено.

Член 42

(1) За барањето за изземање од член 41 на овој закон одлучува претседателот на судот.

(2) Ако се бара изземање само на претседателот на судот, или на претседателот на судот и на судија или на судија-поротник, одлуката за изземање ја донесува претседателот на непосредно повисокиот суд, а ако се бара изземање на претседателот на републичкиот односно на покраинскиот врховен суд или на претседателот на Сојузниот суд, одлуката за изземање ја донесува општата седница на тој суд.

(3) Пред да се донесе решение за изземање ќе се прибави изјава од судијата, од судијата-поротник односно од претседателот на судот, а по потреба ќе се спроведат и други извиди.

(4) Против решението со кое се усвојува барањето за изземање не е дозволена жалба. Решението со кое се одбива барањето за изземање може да се побива со посебна жалба, а ако такво решение е донесено по подигнатото обвинение, тогаш само со жалба на пресудата.

(5) Ако барањето за изземање од член 39 точка 6 на овој закон е поднесено по почетокот на главниот претрес или ако е поставено спротивно на одредбите од член 41 ст. 4 и 5 од овој закон, барањето ќе се отфрли во целост односно делумно. Против решението со кое се отфрла барањето не е дозволена жалба. Решението со кое се отфрла барањето го донесува претседателот на судот, а на главниот претрес – советот. Во донесувањето на тоа решение може да учествува судијата чиешто изземање се бара.

Член 43

Кога судијата или судијата-поротник узнае дека е ставено барање за негово изземање, должен е веднаш да ја запре секоја работа врз предметот, а ако станува збор за изземањето од член 39 точка 6 на овој закон, до донесувањето на решението за барањето може да ги презема само оние дејствија за кои постои опасност од одлагање.

Член 44

(1) Одредбите за изземање на судии и судии-поротници согласно ќе се применуваат и врз јавните обвинители и лицата што врз основа на законот за јавното обвинителство се овластени да го застапуваат јавниот обвинител во постапката, записничарите, толкувачите и стручните лица, како и врз вештаците, ако за нив не е определено нешто друго (член 244).

(2) Јавниот обвинител одлучува за изземањето на лицата што врз основа на законот за јавното обвинителство се овластени да го застапуваат во кривичната постапка. За изземањето на јавниот обвинител одлучува непосредно повисокиот јавен обвинител. Во поглед на надлежноста за одлучување за изземање на републички, покраински и на сојузниот јавен обвинител, се применуваат одредбите на соодветниот закон за јавното обвинителство.

(3) За изземање на записничари, толкувачи, на стручно лице и на вештаци одлучува советот, претседателот на советот или судијата.

(4) Кога овластените службени лица на органите за внатрешни работи преземаат истражни дејствија врз основа на овој закон, за нивното изземање одлучува истражниот судија. Ако при преземањето на овие дејствија учествува записничар, за неговото изземање одлучува службеното лице што го презема дејствието.

Глава IV

ЈАВЕН ОБВИНИТЕЛ

Член 45

(1) Основно право и основна должност на јавниот обвинител е да ги гони сторителите на кривична дела.

(2) За кривичните дела за кои се гони по службена должност јавниот обвинител е надлежен:

1) да презема потребни мерки во врска со откривањето на кривичните дела и со пронаоѓањето на сторителите и заради насочување на претходната кривична постапка;

2) да бара спроведување на истрага;

3) да го подига и застапува обвинителниот акт односно обвинителниот предлог пред надлежниот суд;

4) да изјавува жалби против неправосилните судски одлуки и да поднесува вонредни правни лекови против правосилните судски одлуки.

(3) Јавниот обвинител врши и други дејствија определени со овој закон.

Член 46

(1) Јавните обвинители во републиките и автономните покраини постапуваат пред соодветните судови согласно со републичкиот односно покраинскиот закон.

(2) Сојузниот јавен обвинител постапува пред Сојузниот суд.

Член 47

Месната надлежност на јавниот обвинител се определува според одредбите кои важат за надлежноста на судот на она подрачје за кое е назначен обвинителот.

Член 48

Кога постои опасност од одлагање, дејствијата во постапката ќе ги преземе и ненадлежен јавен обвинител, но за тоа мора веднаш да го извести надлежниот јавен обвинител.

Член 49

Јавниот обвинител ги презема сите дејствија во постапката за кои е овластен според законот сам или преку лицата што врз основа на законот за јавното обвинителство се овластени да го застапуваат во кривичната постапка.

Член 50

(1) Судирот на надлежноста помеѓу јавните обвинители го решава заеднички непосредно повисокиот јавен обвинител.

(2) Судирот на надлежноста помеѓу јавните обвинители и воените обвинители го решава сојузниот јавен обвинител.

(3) Судирот на надлежноста помеѓу јавни обвинители од територијата на две автономни покраини, како и помеѓу јавни обвинители од територијата на автономна покраина и од територијата на Социјалистичка Република Србија надвор од териториите на автономните покраини, го решава јавниот обвинител определен со закон, во согласност со Уставот на Социјалистичка Република Србија.

Член 51

Јавниот обвинител може да се откаже од барањето за гонење до завршувањето на главниот претрес пред првостепениот суд, а пред повисокиот суд – во случаите предвидени во овој закон.

Глава V

ОШТЕТЕН И ПРИВАТЕН ТУЖИТЕЛ

Член 52

(1) За кривичните дела за кои се гони по приватна тужба, тужбата се поднесува во рок од три месеци од денот кога лицето овластено за поднесување на приватна тужба узнае за кривичното дело и за сторителот.

(2) Ако е подигната приватна тужба поради кривично дело навреда, обвинетиот до завршувањето на главниот претрес и по истекот на рокот од став 1 на овој член може да подигне тужба против тужителот што му ја повратил навредата (противтужба). Во ваков случај судот донесува една пресуда.

(3) Ако во рокот од став 1 на овој член оштетениот се обратил за посредување до мировниот совет или до друг самоуправен суд овластен за посредување во мирењето, рокот за поднесување на приватна тужба почнува да тече од денот кога постапката пред самоуправниот суд е завршена, а ако постапката не е завршена во рок од три месеци - со истекот на тој рок. Ако во постапката пред самоуправниот суд дошло до помирување, оштетениот го губи правото на поднесување приватна тужба.

Чле 53

(1) Приватна тужба се поднесува до надлежниот суд.

(2) Кога оштетениот поднел кривична пријава, а во текот на постапката ќе се утврди дека станува збор за кривично дело за кое се гони по приватна тужба, пријавата ќе се смета како навремена приватна тужба ако е поднесена во рокот предвиден за приватна тужба.

Член 54

(1) За малолетници и лица што се наполно лишени од деловната способност, приватна тужба поднесува нивниот законски застапник.

(2) Малолетник што наполнил шеснаесет години може и самиот да поднесе приватна тужба.

Член 55

Ако приватниот тужител умре во текот на рокот за поднесување на приватна тужба или во текот на постапката, неговиот брачен другар, децата, родителите, посвоениците, посвоителите, браќата и сестрите можат во рок од три месеци по неговата смрт да поднесат тужба, односно да дадат изјава дека ја продолжуваат постапката.

Член 56

Ако со кривичното дело се оштетени повеќе лица, гонењето ќе се преземе односно ќе се продолжи по приватна тужба од секој оштетен.

Член 57

Приватниот тужител може со своја изјава до судот пред кој се води постапката да се откаже од приватната тужба до завршувањето на главниот претрес. Во тој случај тој го губи правото повторно да поднесе приватна тужба.

Член 58

(1) Ако приватниот тужител не дојде на главниот претрес иако е уредно повикан, или поканата не можела да му се врати поради непријавување до судот на промената на адресата или престојувалиштето, ќе се смета дека се откажал од тужбата, ако со овој закон не е определено нешто друго (член 442).

(2) Претседателот на советот ќе му дозволи враќање во поранешната состојба на приватниот тужител кој од оправдана причина не можел да дојде до главниот претрес или навремено да го извести судот за промената на адресата или престојувалиштето, ако во рок од осум дена по престанувањето на пречката поднесе молба за враќање во поранешната состојба.

(3) По истекот на три месеци од денот на пропуштањето не може да се бара враќање во поранешната состојба.

(4) Против решението со кое се дозволува враќање во поранешната состојба не е дозволена жалба.

Член 59

(1) Оштетениот и приватниот тужител имаат право во текот на истрагата да укажат на сите факти и да предложат докази што се од важност за утврдување на кривичното дело, за пронаоѓање на сторителот на кривичното дело и за утврдување на нивните имотно-правни барања.

(2) На главниот претрес тие имаат право да предлагаат докази, да им поставуваат прашања на оптужениот, на сведоците и на вештаците, да изнесуваат забелешки и објасненија во поглед на нивните искази и да даваат други изјави и да ставаат други предлози.

(3) Оштетениот, оштетениот како тужител и приватниот тужител имаат право да ги разгледуваат списите и да ги разгледаат предметите што служат како доказ. По исклучок, ним може привремено да не им се дозволи разгледување на одделни списи односно на предмети ако тоа го бараат посебни причини на одбраната или безбедноста на земјата, но за оштетениот како тужител и приватниот тужител оваа недозволеност може да трае само додека не бидат известени дека истрагата е завршена (член 176). На оштетениот може да му се ускрати разгледување на списите и додека не биде сослушан како сведок. Против решението за ускратување е дозволена жалба до советот (член 23 став 6), која не го задржува извршувањето на решението.

(4) Истражниот судија и претседателот на советот ќе ги запознаат оштетениот и приватниот тужител со правата наведени во ст. 1 до 3 на овој член.

Член 60

(1) Кога јавниот обвинител ќе најде дека нема основа да го преземе гонењето за кривично дело за кое се гони по службена должност, или кога ќе најде дека нема основа да го преземе гонењето против некој од пријавените соучесници, должен е во рок од осум дена за тоа да го извести оштетениот и да го упати дека може самиот да го преземе гонењето. Вака ќе постапи и судот ако донел решение за запирање на постапката поради откажување на јавниот обвинител од гонењето.

(2) Оштетениот има право да го преземе односно да го продолжи гонењето во рок од осум дена од кога го пришил известувањето од став 1 на овој член.

(3) Ако јавниот обвинител се откажал од обвинителниот акт, оштетениот може преземајќи го гонењето да остане при подигнатиот обвинителен акт или да подигне нов.

(4) Оштетениот што не е известен дека јавниот обвинител не го презел гонењето или дека се откажал од гонењето може своја изјава дека ја продолжува постапката да даде пред надлежниот суд во рок од три месеци од денот кога јавниот обвинител ја отфрлил пријавата односно од денот кога е донесено решението за запирање на постапката.

(5) Кога јавниот обвинител односно судот го известува оштетениот дека може да го преземе гонењето, ќе му достави и поука кои дејствија може да ги преземе заради остварување на ова право.

(6) Ако оштетениот како тужител умре во текот на траењето на рокот за преземање на гонење или во текот на траењето на постапката, неговиот брачен другар, децата, родителите, посвоениците, посвоителите, браќата и сестрите можат, во рок од три месеци од денот на неговата смрт, да го преземат гонењето односно да дадат изјава дека ја продолжуваат постапката.

Член 61

(1) Кога јавниот обвинител ќе се откаже од обвинителниот акт на главниот претрес, оштетениот е должен веднаш да се изјасни дали сака да го продолжи гонењето. Ако оштетениот не е присутен на главниот претрес, а уредно е повикан или поканата не можела да му се врати поради непријавување до судот промената на адресата или престојувалиштето, ќе се смета дека не сака до го продолжи гонењето.

(2) Претседателот на советот на првостепениот суд ќе му дозволи враќање во поранешната состојба на оштетениот што не е уредно повикан или е уредно повикан, а од оправдани причини не можел да дојде на главниот претрес на кој е донесена пресудата со која се одбива обвинението поради откажување на јавниот обвинител од обвинителниот акт, ако оштетениот во рок од осум дена од приемот на пресудата поднесе молба за враќање во поранешната состојба и ако во таа молба изјави дека го продолжува гонењето. Во овој случај главен претрес ќе се закаже повторно и со пресудата донесена врз основа на новиот главен претрес ќе се укине поранешната пресуда. Ако

уредно повиканиот оштетен не дојде на новиот главен претрес, поранешната пресуда останува во сила. Одредбите на член 58 ст. 3 и 4 од овој закон ќе се применат и во овој случај.

Член 62

(1) Ако оштетениот во законскиот рок не го поведе или не го проложи гонењето, или ако оштетениот како тужител не дојде на главниот претрес иако е повикан уредно, или поканата не можела да му се врати поради непријавување до судот на промената на адресата или престојувалиштето ќе се смета дека се откажал од гонењето.

(2) Во случај на недоаѓање на оштетениот како тужител на главниот претрес на кој бил уредно повикан, ќе се применат одредбите на член 58 ст. 2 до 4 од овој закон.

Член 63

(1) Оштетениот како тужител ги има истите права што ги има јавниот обвинител, освен оние што му припаѓаат на јавниот обвинител како на државен орган.

(2) Во постапката што се води по барање од оштетениот како тужител, јавниот обвинител има право до завршувањето на главниот претрес самиот да го преземе гонењето и застапувањето на обвинението.

Член 64

(1) Ако оштетениот е малолетник или лице што е полно лишено од деловна способност, неговиот законски застапник е овластен да ги дава сите изјави и да ги презема сите дејствија на кои според овој закон е овластен оштетениот.

(2) Оштетениот што наполнил шеснаесет години е овластен самиот да дава изјави и да презема дејствија во постапката.

Член 65

(1) Приватниот тужител, оштетениот и оштетениот како тужител, како и нивните законски застапници можат своите права во постапката да ги вршат и преку полномошник.

(2) На оштетениот како тужител, кога постапката се води по негово барање за кривично дело за кое според законот може да се изрече казна затвор во траење над пет години, може, по негово барање, да му се постави полномошник ако е тоа во интерес на постапката и ако оштетениот како тужител, според својата имотна состојба, не може да ги поднесува трошоците на застапувањето. За барањето одлучува истражниот судија односно претседателот на советот, а полномошникот го назначува претседателот на судот од редот на адвокатите. Ако во седиштето на судот нема доволно адвокати, за полномошник може да се назначи лице што е дипломиран правник и е способно на оштетениот како на тужител да му даде стручна помош.

Член 66

Приватниот тужител, оштетениот како тужител и оштетениот, како и нивните законски застапници и полномошници, се должни за секоја промена на адресата или на престојувалиштето да го известат судот.

Глава VI

БРАНИТЕЛ

Член 67

(1) Обвинетиот може да има бранител во текот на целата кривична постапка.

(2) Обвинетиот пред првото испитување мора да се поучи дека има право да земе бранител и дека бранителот може да присуствува на неговото испитување.

(3) Бранител на обвинетиот можат да му земат и неговиот законски застапник, брачниот другар, роднина по крв во права линија, посвоител, посвоеник, брат, сестра и хранител.

(4) За бранител може да се земе само адвокат, а него може да го замени адвокатски приправник. Ако постапка-

та се води за кривично дело за кое според законот може да се изрече казна затвор во траење над пет години или потешка казна, адвокатот може да го замени адвокатски приправник само ако има положен стручен испит предвиден со републички односно со покраински пропис. Пред Сојузниот суд и пред републичкиот односно покраинскиот врховен суд бранител може да биде само адвокат.

(5) Ако во седиштето на судот нема доволно адвокати, претседателот на судот на барање од обвинетиот или на лицето од став 3 на овој член, ќе одобри за бранител да се земе дипломиран правник способен на обвинетиот да му даде помош во одбраната.

(6) Бранителот е должен да поднесе полномоштие до органот пред кој се води постапката. Обвинетиот може на бранителот да му даде и усно полномоштие на записник кај органот пред кој се води постапката.

Член 68

(1) Повеќе обвинети можат да имаат заеднички бранител само ако тоа не е во спротивност со интересите на нивната одбрана.

(2) Еден обвинет може да има повеќе бранители, а се смета дека одбраната е обезбедена кога во постапката учествува еден од бранителите.

Член 69

(1) Бранител не може да биде оштетениот, брачниот другар на оштетениот или на тужителот, ниту нивни роднина по крв во права линија до кој и да е степен, во странична линија до четвртиот степен или по жена до вториот степен.

(2) Бранител не може да биде ни лице што е повикано како сведок на главниот претрес, освен ако според овој закон е ослободено од должноста за сведочење и изјавило дека нема да сведочи или ако бранителот се сослушува како сведок во случајот од член 226 точка 2 на овој закон.

(3) Бранител не може да биде ни лице кое во истиот предмет постапувало како судија или како јавен обвинител.

Член 70

(1) Ако обвинетиот е нем, глуп или неспособен самиот успешно да се брани или ако постапката се води поради кривично дело за кое може да се изрече смртна казна, обвинетиот мора да има бранител уште при првото испитување.

(2) По подигнатиот обвинителен акт поради кривично дело за кое според законот може да се изрече десет години затвор или потешка казна, обвинетиот мора да има бранител во времето на доставувањето на обвинителниот акт.

(3) Обвинетиот на кој му се суди во отсуство (член 300) мора да има бранител штом ќе се донесе решение за судење во отсуство.

(4) Ако обвинетиот во случаите на задолжителна одбрана од претходните ставови сам не земе бранител, претседателот на судот ќе му постави бранител по службена должност за натамошниот тек на кривичната постапка до правосилноста на пресудата, а ако е изречена смртна казна – и за постапката по вонредни правни лекови. Кога на обвинетиот ќе му се постави бранител по службена должност по подигнатиот обвинителен акт, за тоа ќе се извести обвинетиот заедно со доставувањето на обвинителниот акт.

Ако обвинетиот во случај на задолжителна одбрана остане без бранител во текот на постапката, а самиот не земе друг бранител, претседателот на судот пред кој се води постапката ќе постави бранител по службена должност.

(5) За бранител ќе се постави адвокат, но ако во седиштето на судот нема доволно адвокати, за бранител може да се постави и друго лице кое е дипломиран правник и е способно на обвинетиот да му даде помош во одбраната.

Член 71

(1) Кога не постојат услови за задолжителна одбрана, а постапката се води за кривично дело за кое е пропишана казна затвор над три години, на обвинетиот може, по негово барање, да му се постави бранител, ако според својата

имотна состојба не може да ги поднесува трошоците на одбраната.

(2) Барањето за назначување бранител според став 1 од овој член може да се стави само по подигнатиот обвинителен акт. За барањето одлучува претседателот на советот, а бранителот го назначува претседателот на судот. Во поглед на определувањето бранител ќе се примени одредбата на член 70 став 5 од овој закон.

Член 72

(1) Наместо назначениот бранител (чл. 70 и 71) обвинетиот може самиот да земе друг бранител. Во тој случај ќе се разреши назначениот бранител.

(2) Назначениот бранител може само од оправдани причини да бара да биде разрешен.

(3) За разрешувањето на бранителот во случај од ст. 1 и 2 на овој член одлучува, пред главниот претрес, истражниот судија односно, претседателот на советот, на главниот претрес советот, а во жалбената постапка претседателот на првостепениот совет, односно советот надлежен за одлучување во постапка по жалба. Против ова решение не е дозволена жалба.

(4) Претседателот на судот може, по барање од обвинетиот или со негова согласност, да го разреши назначениот бранител кој неуредно ја врши должноста. Наместо разрешениот бранител претседателот на судот ќе назначи друг бранител. За разрешувањето на бранителот кој е адвокат ќе се известат адвокатската комора.

Член 73

(1) По донесувањето на решението за спроведување на истрага или по непосредното поднесување на обвинителниот акт (член 160), а и пред тоа ако некое лице е испитано во својство на обвинет, бранителот има право да ги разгледува списите и да ги разгледа прибавените предмети што служат како доказ.

(2) По исклучок, во текот на претходната постапка, до подигањето на обвинителниот акт, на бранителот може привремено да му се ускрати разгледување на одделни списи или разгледување на предметите кога тоа го бараат посебни причини на одбраната или на безбедноста на земјата.

(3) Против решението од став 2 на овој член е дозволена жалба до советот (член 23 став 6) која не го задржува извршувањето на решението.

Член 74

(1) Ако обвинетиот се наоѓа во притвор, а е испитан, бранителот може со него да се допишува и да разговара.

(2) Истражниот судија може да нареди писмата што ги упатува обвинетиот до бранителот или бранителот до обвинетиот, да се предадат дури откако тој ќе ги прегледа претходно, или дека обвинетиот само во негово присуство или во присуство на определено службено лице може да разговара со бранителот.

(3) Кога ќе се заврши истрагата или кога обвинителниот акт односно обвинителниот предлог ќе се подигне без спроведување на истрага, на обвинетиот не може да му се забрани слободно и без надзор да се допишува и да разговара со својот бранител.

Член 75

(1) Бранителот е овластен да ги презема во корист на обвинетиот сите дејствија што може да ги преземе обвинетиот.

(2) Правата и должностите на бранителот престануваат кога обвинетиот ќе го отповика полномоштното.

Глава VII

ПОДНЕСОЦИ И ЗАПИСНИЦИ

Член 76

(1) Приватните тужби, обвинителните акти и обвинителните предлози на оштетениот како тужител, предлозите, правните лекови и другите изјави и соопштенија се поднесуваат писмено или се даваат усно на записник.

(2) Поднесоците од став 1 на овој член мораат да бидат разбирливи и да го содржат сè она што е потребно за да може да се постапи по нив.

(3) Ако во овој закон не е определено поинаку, судот ќе го повика подносителот на поднесок што е неразбирлив или не содржи сè што е потребно за да може по него да се поставува да го исправи поднесокот односно да го дополни, а ако тој тоа не го стори во определениот рок, судот ќе го отфрли поднесокот.

(4) Во поканата за исправка односно за дополние на поднесокот подносителот ќе се предупреди за последиците од пропуштањето.

Член 77

(1) Поднесоците што според овој закон се доставуваат до противната странка му се предаваат на судот во доволен број примероци за судот и за другата странка. Ако се во прашање кривични дела наведени во член 445 од овој закон, се предава и еден примерок на приватната тужба за самоуправниот суд.

(2) Ако вакви поднесоци не му се предадени на судот во доволен број примероци, судот ќе го повика подносителот во определен рок да му предаде доволен број примероци. Ако подносителот не постапи по наредбата на судот, судот ќе ги препише потребните примероци на трошок на подносителот.

Член 78

(1) Судот ќе го казни со парична казна до 10.000 динари бранителот, полномошникот, законскиот застапник, општетениот, приватниот тужител или оштетениот како тужител кој во поднесокот или во усната реч го навредува судот или лицето кое учествува во постапката. Решението за казнување го донесува истражниот судија односно советот пред кој е дадена изјавата, а ако е таа сторена во поднесокот – судот кој треба да одлучи за поднесокот. Против ова решение е дозволена жалба. Ако јавниот обвинител или лицето што го застапува навредува некој друг, за тоа ќе се известат надлежниот јавен обвинител. За казнувањето на адвокатот односно на адвокатскиот приправник ќе се известат адвокатската комора.

(2) Казнувањето според став 1 на овој член не влијае врз гоњењето и изрекувањето на казната за кривичното дело извршено со навредувањето.

Член 79

(1) За секое дејствие преземено во текот на кривичната постапка ќе се состави записник истовремено кога се врши дејствието, а ако тоа не е можно, тогаш непосредно потоа.

(2) Записникот го пишува записничар. Само кога се врши претресување на стан или на лице, или дејствието се презема надвор од службените простории на органот, а записничар не може да се обезбеди, записникот може да го пишува лицето што го презема дејствието.

(3) Кога записникот го пишува записничар, записникот се составува на тој начин што лицето што го презема дејствието му кажува гласно на записничарот што ќе внесе во записникот.

(4) На лицето што се испитува ќе му се дозволи само да ги кажува одговорите во записникот. Во случај на злоупотреба ова право може да му се ускрати.

Член 80

(1) Во записникот се внесува називот на државниот орган пред кој се врши дејствието, местото каде што се врши дејствието, денот и часот кога дејствието е започната и завршено, имињата и презимињата на присутните лица и во кое својство присуствуваат, како и назначување на кривичниот предмет според кој се презема дејствието.

(2) Записникот треба да ги содржи суштествените податоци за текот и содржината на преземеното дејствие. Во записникот се забележува во форма на раскажување само суштествената содржина на дадените искази и изјави. Прашањата се внесуваат во записникот само ако е потребно да се разбере одговорот. Ако е потребно, во записникот дословно ќе се внесе прашањето што е поставено и одговорот што е даден. Ако при преземањето на дејствието се одземени предмети или списи, тоа ќе се назначат во запис-

никот, а одземените предмети ќе се приклучат кон записникот или ќе се наведе каде се наоѓаат на чување.

(3) При преземање на дејствија како што е увид, претресување на стан или на лице, или препознавање на лица или на предмети (член 233), во записникот ќе се внесат и податоци што се важни со оглед на природата на таквото дејствие или за утврдување на идентичноста на одделни предмети (опис, мери и големина на предметите или трагите, ставање на ознака врз предметите и др.), а ако се направени скици, цртежи, планови, фотографии, филмски снимки и сл. тоа ќе се наведе во записникот и ќе се приклучи кон записникот.

Член 81

(1) Записникот мора да се води уредно, во него не смее ништо да се избрише, да се додаде или менува. Препратаните места мораат да останат читливи.

(2) Сите преиначувања, исправки и додатоци се внесуваат на крајот од записникот и мораат да бидат заверени од страна на лицата што го потпишуваат записникот.

Член 82

(1) Испитаното лице, лицата што задолжително присуствуваат на дејствијата во постапката, како и странките, бранителот и оштетениот ако се присутни, имаат право да го прочитаат записникот или да бараат да им се прочита. За тоа е должно да ги предупреди лицето што го презема дејствието, а во записникот ќе се назначи дали предупредувањето е сторено и дали е прочитан записникот. Записникот секогаш ќе се прочита ако немало записничар и тоа ќе се назначи во записникот.

(2) Записникот го потпишува испитаното лице. Ако записникот се состои од повеќе листови, испитаното лице го потпишува секој лист.

(3) На крајот од записникот ќе се потпише толкувачот ако го имало, сведоците чиешто присуство е задолжително при преземањето на истражните дејствија, а при претресувањето и лицето што се претресува или чијшто стан се претресува. Ако записникот не го пишува записничар (член 79 став 2), записникот го потпишуваат лица што присуствуваат на дејствието. Ако такви лица нема или не се во состојба да ја сфатат содржината на записникот, записникот го потпишуваат двајца сведоци, освен ако не е можно да се обезбеди нивното присуство.

(4) Неписмено лице место потпис става отпечаток од показалецот на десната рака, а записничарот под отпечатокот ќе го запише неговото име и презиме. Ако поради неможност да се стави отпечаток од десниот показалец, се става отпечаток од некој друг прст или отпечаток од прст на левата рака, во записникот ќе се назначи од кој прст од која рака е земен отпечатокот.

(5) Ако испитаното лице ги нема обете раце - ќе се прочита записникот, а ако е неписмено - записникот ќе му се прочита и тоа ќе се забележи во записникот. Ако испитаното лице одбие да го потпише записникот или да стави отпечаток до прстот тоа ќе се забележи во записникот и ќе се наведе причината за одбивањето.

(6) Ако дејствието не можело да се врши без прекин, во записникот ќе се назначи денот и часот кога настанал прекилот, како и денот и часот кога продолжува дејствието.

(7) Ако имало приговори во поглед на содржината на записникот, во записникот ќе се наведат и тие приговори.

(8) Записникот на крајот го потпишува лицето што го презело дејствието и записничарот.

Член 83

(1) Кога во овој закон е определено дека врз исказот на обвинетиот, на сведокот или на вештакот не може да се заснова судската одлука, истражниот судија по службена должност или на предлог од странките ќе донесе решение за издвојување на записниците за овие искази од списите веднаш, а најдоцна до завршувањето на истрагата, односно давањето согласност од истражниот судија дека обвинителен акт може да се подигне без спроведување истрага (член 160 став 1). Против ова решение е дозволена посебна жалба.

(2) По правосилноста на решението, издвоените записници се затвораат во посебна обвивка и се чуваат кај

истражниот судија одвоено од другите списи и не можат да се разгледаат ниту можат да се користат во постапката, освен во случаите предвидени во член 84 од овој закон.

(3) По завршената истрага, како и по давањето согласност дека може да се подигне обвинителниот акт без спроведување истрага (член 160 став 1), истражниот судија ќе постапи според одредбите на ст. 1 и 2 од овој член и во поглед на сите извесувања што во смисла на член 151 од овој закон им ги даде на органите за внатрешни работи обвинетиот и лицата наведени во чл. 226 и 227 и член 244 став 1 од овој закон. Кога јавниот обвинител ќе подигне обвинителен акт без спроведување истрага (член 160 став 6) ќе ги достави списите во кои се наоѓаат ваквите извесувања до истражниот судија, кој ќе постапи според одредбите на овој член.

Член 84

(1) По исклучок, записниците и извесувањата издвоени според одредбите начлен 83 од овој закон можат да се користат на главниот претрес и во постапката по редовните правни лекови само:

1) ако обвинетиот сам бара да се прочитаат издвоените записници за неговото испитување или за сослушувањето на лицата што тој поименично ќе ги означи и извесувањата што обвинетиот и тие лица им ги дале на органите за внатрешни работи (член 151), а не се во прашање лицата наведени во член 226 точка 1 од овој закон. Во тој случај секогаш се читаат сите записници и извесувања на лицата на кои се однесува барањето на обвинетиот, освен записниците што се издвоени поради изнудување изјава со сила, со закана или со други слични забранети средства (член 218 став 8 и член 288), но и тие записници ќе се прочитаат ако обвинетиот го бара тоа изречно;

2) ако на главниот претрес по сослушувањето на странките, советот одлучи дека во постапката можат да се користат записниците за испитување на обвинетиот што се издвоени само поради повреда на одредбата на член 218 став 9 од овој закон и извесувањата што обвинетиот им ги дал на органите за внатрешни работи. Решение за користење на овие издвоени записници и извесувања советот може да донесе само во исклучителни случаи ако и покрај изведувањето на доказите со кои судот располага не можат да се разјаснат важни факти во постапката, а се смета дека користењето на тие записници и извесувања би придонело за разјаснување на работата, а се во прашања бива кривични дела за кои е пропишана казна затвор од дваесет години или потешка казна. Ако потребата од користење на издвоени записници и извесувања настани кога предметот по повод правен лек се наоѓа пред повисок суд, одлуката за нивно користење ја донесува тој суд, по претходно прибавено мислење од јавниот обвинител и од бранителот на оптужениот.

(2) Против решението на првостепениот суд од точ. 1 и 2 став 1 на овој член е дозволена посебна жалба. По жалбата против ова решение повисокиот суд одлучува во совет составен од петмина судии. Врз основа на правосилното решение на првостепениот суд, или решението на повисокиот суд ако потребата од користење на издвоени записници и извесувања за изјавите на обвинетиот настанала во постапката по правен лек, истражниот судија ќе ги достави до судот издвоените записници и извесувања на кои се однесува решението.

Член 85

(1) Ако врз основа на член 84 од овој закон се користат записници што биле издвоени, на главниот претрес, по потреба, ќе се сослуша истражниот судија односно службеното лице на органот за внатрешни работи што го извршило истражното дејствие испитување на обвинетиот односно сослушување на сведокот или вештакот (член 162 став 4 и член 155) за околностите под кои испитувањето односно сослушувањето е извршено и забележано. Ако при користењето на извесувањата (член 84) се установи дека помеѓу исказот на обвинетиот односно сведокот и содржината на извесувањето постои несогласност во поглед на важни околности, а обвинетиот односно сведокот изјавува дека извесувањето воопшто не го дал или дека содржината на извесувањето не му одговара на она што го изјавил тој, може да се сослуша службеното лице на органот за внатрешни работи за содржината на применото

известување и за начинот и околностите под кои известувањето е примено и забележано. На ист начин ќе се постави и ако е во прашање тонска, магнетоскопска или друга снимка на изјавата на лицето што го дало известувањето.

(2) Записниците и известувањата што се прочитани врз основа на член 84 од овој закон не можат да се користат во друга постапка.

Член 86

Ако се користени издвоени записници и известувања врз основа на член 84 од овој закон, осудувачката пресуда не може да се заснова исклучиво врз изјавите на кои се однесуваат овие записници и известувања.

Член 87

(1) Истражниот судија може да определи изведувањето на истражно дејствие да се сними на магнетофон. За тоа истражниот судија претходно ќе го извести лицето што се испитува односно сослушува.

(2) Снимката мора да ги содржи податоците од член 80 став 1 на овој закон, податоците потребни за идентификација на лицето чijaшто изјава се снима и податок во кое својство тоа лице ја дава изјавата. Кога се снимаат изјави на повеќе лица, мора да се обезбеди од снимката јасно да може да се распознае кој ја дал изјавата.

(3) По барање од сослушаното лице, снимката веднаш ќе се репродуцира, а исправките или објасненијата на тоа лице ќе се снимат.

(4) Во записникот за истражното дејствие ќе се внесе дека е извршено магнетофонско снимање, кој го извршил снимањето, дека лицето што се сослушува претходно е известено за снимањето, дека снимката е репродуцирана и каде се чува магнетофонската лента ако не е приложена кон списите на предметот.

(5) Истражниот судија може да определи магнетофонска снимка во целост или делумно да се препише. Истражниот судија преписот ќе го прегледа, ќе го завери и ќе го приклучи кон записникот за преземање на истражното дејствие.

(6) Магнетофонската лента се чува во судот во времето до кое се чува и кривичниот спис.

(7) Истражниот судија може да дозволи лицата што имаат оправдан интерес да го снимат на магнетофон изведувањето на истражното дејствие.

(8) Одредбите на ст. 1 до 7 од овој член согласно се применуваат и кога се врши филмско или друго снимање на истражното дејствие.

Член 88

За записникот за главниот претрес важат и одредбите на чл. 308 до 311 од овој закон.

Член 89

(1) За советувањето и гласањето ќе се состави посебен записник.

(2) Записникот за советувањето и гласањето го содржи текот на гласањето и одлуката што е донесена.

(3) Овој записник го потпишуваат сите членови на советот и записничарот. Одвоените мислења ќе се приклучат кон записникот за советувањето и гласањето, ако не се внесени во записникот.

(4) Записникот за советувањето и гласањето ќе се затвори во посебна обвивка. Овој записник може да го разгледа само повисокиот суд кога решава за правниот лек и во тој случај е должен записникот одново да го затвори во посебна обвивка и на обвивката да назначи дека го разгледал записникот.

Глава VIII

РОКОВИ

Член 90

(1) Роковите предвидени со овој закон не можат да се продолжат, освен кога законот изречно го дозволува тоа. Ако е во прашање рок што со овој закон е определен заради заштита на правото на одбрана и на другите процесни права на обвинетиот, тој рок може да се скрати ако тоа го

бара обвинетиот писмено или усно на записник пред судот.

(2) Кога изјавата е врзана за рок се смета дека е дадена во рокот ако пред да истече рокот му е предадена на оној што е овластен да ја прими.

(3) Кога изјавата е упатена по пошта со препорачана пратка или по телеграфски пат, денот на предавањето на поштата се смета како ден на предавањето на оној до кого е упатена. Предавањето на воена пошта во места каде што не постои редовна пошта се смета како предавање на препорачана пратка на пошта.

(4) Обвинетиот што се наоѓа во притвор може изјава што е врзана за рок да даде и на записник кај судот што ја води постапката или да ја предаде на управата на затворот, а лицето што се наоѓа на издржување казна или се наоѓа во некоја установа заради примена на мерка на безбедност или на воспитна мерка може таквата изјава да и ја предаде на управата на установата во која е сместено. Денот кога е составен таков записник, односно кога изјавата и е предадена на управата на установата се смета како ден на предавање до органот што е надлежен да ја прими.

(5) Ако поднесокот што е врзан за рок поради незнаење или очигледна грешка на подносителот е предаден или упатен до ненадлежен суд пред истекот на рокот, па до надлежниот суд ќе стигне по истекот на рокот, ќе се земе дека е поднесен навреме.

Член 91

(1) Роковите се сметаат на часови, денови, месеци и години.

(2) Часот или денот кога е извршено доставувањето или соопштувањето односно во кој паѓа настанот од кога треба да се смета траењето на рокот, не се засметува во рокот, туку за почеток на рокот се зема првиот нареден час, односно ден. Во еден ден се сметаат 24 часа, а месецот се смета по календарското време.

(3) Роковите определени по месеци односно по години се завршуваат со истекот на оној ден на последниот месец односно на годината што по својот број му одговара на денот кога почнал рокот. Ако го нема тој ден во последниот месец, рокот се завршува последниот ден на тој месец.

(4) Ако последниот ден на рокот паѓа на државен празник или во сабота или во недела или во некој друг ден кога државниот орган не работел, рокот истекува со истекот на првиот нареден работен ден.

Член 92

(1) На обвинетиот кој од оправдани причини ќе го пропушти рокот за изјавување жалба на пресуда или на решение за примена на мерки на безбедност или на воспитна мерка или за одземање на имотна корист, судот ќе му дозволи враќање во поранешната состојба заради изјавување жалба, ако во рок од осум дена по престанувањето на причината поради која го пропуштил рокот поднесе молба за враќање во поранешната состојба и ако истовремено со молбата предаде и жалба.

(2) По истекот на три месеци од денот на пропуштањето не може да се бара враќање во поранешната состојба.

Член 93

(1) За враќање во поранешната состојба одлучува претседателот на советот што ја донел пресудата или решението кое се побива со жалбата.

(2) Против решението со кое се дозволува враќање во поранешната состојба не е дозволена жалба.

(3) Кога обвинетиот изјавил жалба на решението со кое не се дозволува враќање во поранешната состојба, судот е должен оваа жалба заедно со жалбата на пресудата или на решението за примена на мерка на безбедност или на воспитна мерка или за одземање на имотна корист, како и со одговорот на жалбата и со сите списи да ја достави до повисокиот суд на решавање.

Член 94

Молбата за враќање во поранешната состојба по првото не го задржува извршувањето на пресудата односно на решението за примена на мерка на безбедност или на

воспитна мерка или за одземање на имотна корист, но судот надлежен за решавање на молбата може да одлучи извршувањето да се запре додека не се донесе одлука по молбата.

Глава IX

ТРОШОЦИ НА КРИВИЧНАТА ПОСТАПКА

Член 95

(1) Трошоци на кривичната постапка се издатоците направени по повод кривичната постапка од нејзиното поведување до нејзиното завршување и издатоците за преземените истражни дејствија пред истрагата.

(2) Трошоците на кривичната постапка опфаќаат:

- 1) трошоци за сведоци, вештаци, толкувачи и стручни лица како и трошоци на увидот;
- 2) подвозни трошоци на обвинетиот;
- 3) издатоци за доведување на обвинетиот, односно на лицето лишено од слобода;
- 4) подвозни и патни трошоци на службените лица;
- 5) трошоци за лекување на обвинетиот за време додека се наоѓа во притвор, како и трошоци за пораѓање;
- 6) паушален износ;
- 7) награда и нужни издатоци на бранителот, нужни издатоци на приватниот тужител и на оштетениот како тужител и на нивните законски застапници, како и награда и нужни издатоци на нивните полномошници;
- 8) нужни издатоци на оштетениот и на неговиот законски застапник, како и награда и нужни издатоци на неговиот полномошник.

(3) Паушалниот износ се утврдува во рамките на износите определени со републички, односно со покраински пропис, со оглед на траењето и сложеноста на постапката и имотната состојба на лицето што е должно да го плати овој износ.

(4) Трошоците од точ. 1 до 5 став 2 на овој член, како и нужните издатоци на назначениот бранител и назначениот полномошник на оштетениот како тужител (чл. 71 и 100), во постапката поради кривичните дела за кои се гони по службена должност се исплатуваат однапред од средствата на органот што ја води кривичната постапка, а се наплатуваат подоцна од лицата што се должни да ги надоместат според одредбите на овој закон. Органот што ја води кривичната постапка е должен сите трошоците што се однапред исплатени да ги внесе во пописот кој ќе се приложи кон списите.

(5) Трошоците за преведување на јазик на народите и народностите на Југославија, што настануваат со примена на одредбите на Уставот и на овој закон за правото на припадниците на народите и народностите на Југославија на употреба на својот јазик, нема да се наплатуваат од лицата што според одредбите на овој закон се должни да ги надоместат трошоците на кривичната постапка.

Член 96

(1) Во секоја пресуда и решение со кое се запира кривичната постапка ќе се одлучи кој ќе ги поднесува трошоците на постапката и колку изнесуваат тие.

(2) Ако недостигаат податоци за височината на трошоците, посебно решение за височината на трошоците ќе донесе истражниот судија, судијата поединец или претседателот на советот кога ќе се прибават тие податоци. Барањето со податоците за височината на трошоците може да се поднесе најдоцна во рок од три месеци од денот на доставувањето на правосилната пресуда или на решението до лицето кое има право да постави такво барање.

(3) Кога за трошоците на кривичната постапка е одлучено со посебно решение, за жалбата против тоа решение одлучува советот (член 23 став 6).

Член 97

(1) Обвинетиот, оштетениот, оштетениот како тужител, приватниот тужител, бранителот, законскиот застапник, полномошникот, сведокот, вештакот, толкувачот и стручното лице (член 168), без оглед на исходот на кривичната постапка, ги поднесуваат трошоците за своето доведување, за одлагање на истражното дејствие или на главниот претрес и другите трошоци на постапката што ги причиниле по своја вина, како и соодветниот дел на паушалниот износ.

(2) За трошоците од став 1 на овој член се донесува посебно решение, освен ако за трошоците што ги поднесуваат приватниот тужител и обвинетиот се решава во одлуката за главната работа.

Член 98

(1) Кога судот ќе го огласи обвинетиот за виновен, ќе изрече во пресудата дека е должен да ги надомести трошоците на кривичната постапка.

(2) Лицето што е обвинето за повеќе кривични дела нема да се осуди на надоместување на трошоците во поглед на делата за кои е ослободено од обвинението, доколку можат да се издвојат тие трошоци од вкупните трошоци.

(3) Во пресудата со која се огласени повеќе обвинети за виновни, судот ќе определи колкав дел од трошоците ќе поднесува секој од нив, а ако тоа не е можно, ќе ги осуди сите обвинети да ги поднесуваат трошоците солидарно. Плаќањето на паушалниот износ ќе се определи за секој обвинет посебно.

(4) Во одлуката со која решава за трошоците, судот може да го ослободи обвинетиот од должноста да ги надомести во целост или делумно трошоците на кривичната постапка од член 95 став 2 точ. 1 до 6 на овој закон, ако со нивното плаќање би било доведено во прашање издржувањето на обвинетиот или на лицата што е должен да ги издржува тој. Ако се утврдат овие околности по донесувањето на одлуката за трошоците, претседателот на советот може со посебно решение да го ослободи обвинетиот од должноста за надоместување на трошоците на кривичната постапка.

Член 99

(1) Кога ќе се запре кривичната постапка или кога ќе се донесе пресуда со која обвинетиот се ослободува од обвинението или со која се одбива обвинението, во решението односно во пресудата ќе се изрече дека трошоците на кривичната постапка од член 95 став 2 точ. 1 до 5 на овој закон, како и нужните издатоци на обвинетиот и нужните издатоци и наградата на бранителот, паѓаат врз товар на буџетските средства, освен во случаите определени во следните ставови.

(2) Лицето што поднело свесно лажна пријава ќе ги поднесува трошоците на кривичната постапка.

(3) Приватниот тужител е должен да ги надомести трошоците на кривичната постапка од член 95 став 2 точ. 1 до 6 на овој закон, нужните издатоци на обвинетиот, како и нужните издатоци и наградата на неговиот бранител, ако постапката е завршена со пресуда со која се ослободува обвинетиот од обвинението или со пресуда со која се одбива обвинението или со решение за запирање на постапката, освен ако е запрена постапката односно ако е донесена пресуда со која се одбива обвинението поради смрт на обвинетиот или поради заболување од некоја трајна душевна болест или поради тоа што настанала застареност на кривичното гонење поради одолжување на постапката кое не може да се припише во вина на приватниот тужител. Ако постапката е запрена поради откажување од тужбата, обвинетиот и приватниот тужител можат да се порамнат во поглед на нивните меѓусебни трошоци. Ако има повеќе приватни тужители, трошоците ќе ги поднесуваат сите солидарно.

(4) Кога судот ќе го одбие обвинението поради ненадлежност, одлука за трошоците ќе донесе надлежниот суд.

Член 100

(1) Наградата и нужните издатоци на бранителот и на полномошникот на приватниот тужител или на оштетениот е должно да ги плати застапуваното лице, без оглед на тоа кој според одлуката на судот е должен да ги поднесува трошоците на кривичната постапка, освен ако според одредбите на овој закон наградата и нужните издатоци на бранителот паѓаат врз товар на буџетските средства. Ако на обвинетиот му бил назначен бранител, а со плаќањето на наградата и на нужните издатоци би било доведено во прашање издржувањето на обвинетиот или издржувањето на лицето кое е должен тој да го издржува, наградата и нужните издатоци на бранителот ќе се испла-

тат од буџетските средства. Вака ќе се постапи и ако на оштетениот како тужител му бил назначен полномошник.

(2) Бранител и полномошник што не се адвокати немаат право на награда. Тие имаат право на нужните издатоци, а бранителот и на изгубената заработка.

Член 101

За должноста за плаќање на трошоците што ќе настанат кај повисокиот суд одлучува конечно тој суд согласно со одредбите на чл. 95 до 100 од овој закон.

Член 102

Поблиски прописи за надомест на трошоците на кривичната постапка што ќе настанат пред Сојузниот суд донесува функционерот што раководи со сојузниот орган надлежен за работи на правосудството, а пред Врховниот воен суд - функционерот што раководи со сојузниот орган надлежен за народна одбрана. Надоместот на трошоците пред судовите на републиките односно на автономните покраини - се уредува со републички односно со покраински пропис.

Глава X

ИМОТНОПРАВНИ БАРАЊА

Член 103

(1) Имотноправно барање што настанало поради извршување на кривично дело ќе се расправи по предлог од овластените лица во кривична постапка ако со тоа не би се одолжувала значително оваа постапка.

(2) Имотноправно барање може да се однесува на надомест на штета, на враќање предмети или на поништување на определена правна работа.

Член 104

(1) Предлог за остварување на имотнаправно барање во кривична постапка може да поднесе лице што е овластено да го остварува таквото барање во спор.

(2) Ако поради кривично дело се оштетени општествени средства, органот кој е овластен со закон да се грижи за заштитата на тие средства може во кривичната постапка да учествува во согласност со овластувањата што ги има врз основа на тој закон.

Член 105

(1) Предлог за остварување на имотнаправно барање во кривична постапка се поднесува до органот до кој се поднесува кривичната пријава или до судот пред кој се води постапката.

(2) Предлогот може да се поднесе најдоцна до завршувањето на главниот претрес пред првостепениот суд.

(3) Лицето овластено за поднесување предлог е должно да го означи определено своето барање и да поднесе докази.

(4) Ако овластеното лице не ставило предлог за остварување на имотнаправно барање во кривична постапка до подигањето на обвинението, ќе се извести дека може тој предлог да го стави до завршувањето на главниот претрес. Ако поради кривичното дело се оштетени општествени средства а не е ставен предлог, судот за тоа ќе го извести органот од член 104 став 2 на овој закон.

Член 106

(1) Овластените лица (член 104) можат до завршувањето на главниот претрес да се откажат од предлогот за остварување на имотнаправното барање во кривична постапка и да го остваруваат преку спор. Во случај на откажување од предлогот, таков предлог не може да се стави повторно, освен ако со овој закон не е определено нешто друго.

(2) Ако имотнаправното барање по ставениот предлог а пред завршувањето на главниот претрес преминило на друго лице според правилата на имотното право, ќе се повика тоа лице да се изјасни дали останува при предлогот. Ако уредно повиканиот не се одзове, се смета дека се откажал од ставениот предлог.

Член 107

(1) Судот пред кој се води постапката ќе го испита обвинетиот за фактите наведени во предлогот и ќе ги извиди околностите што се важни за утврдување на имотнаправното барање. Но и пред да е ставен таков предлог судот е должен да собере докази и да извиди што е потребно за одлучување за барањето.

(2) Ако со извидувањето за имотнаправно барање би се одложувала кривичната постапка значително, судот ќе се ограничи на собирање на оние податоци чиешто утврдување подоцна не би било можно или би било значително отежнато.

Член 108

(1) За имотнаправните барања одлучува судот.

(2) Во пресудата со која обвинетиот го огласува за виновен судот може да му го досуди на оштетениот имотнаправното барање во целост или може имотнаправното барање да му го досуди делумно, а за вишокот да го упати на спор. Ако податоците од кривичната постапка не даваат сигурна основа ни за целосно ни за делумно пресудување, судот ќе го упати оштетениот дека имотнаправното барање може да го остварува во целост преку спор.

(3) Кога судот ќе донесе пресуда со која се ослободува обвинетиот од обвинението или со која се одбива обвинението или кога со решение ќе ја запре кривичната постапка, ќе го упати оштетениот дека може имотнаправното барање да го остварува во спор. Кога судот ќе се огласи за ненадлежен за кривичната постапка, ќе го упати оштетениот дека може имотнаправното барање да го пријави во кривичната постапка што ќе ја започне или продолжи надлежниот суд.

Член 109

Ако имотнаправното барање се однесува на враќање на предмет, а судот ќе установи дека предметот му припаѓа на оштетениот и дека се наоѓа кај обвинетиот или кај некои од учесниците во кривичното дело или кај лице на кое му го дале тие на чување, ќе определи во пресудата предметот да му се предаде на оштетениот.

Член 110

Ако имотнаправното барање се однесува на поништување на определена правна работа, а судот најде дека е барањето основано, ќе изрече во пресудата целосно или делумно поништување на таа правна работа, со последиците што произлегуваат отаде, не засегајќи во правата на трети лица.

Член 111

(1) Правосилната пресуда со која е одлучено за имотнаправно барање судот може во кривичната постапка да ја измени само по повод повторување на кривичната постапка, по повод барање за заштита на законитоста или барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда.

(2) Надвор од овој случај осудениот односно неговите наследници само во спор можат да бараат правосилната пресуда на кривичниот суд со која е одлучено за имотнаправното барање да се измени, и тоа ако постојат услови за повторување според одредбите што важат за процесната постапка.

Член 112

(1) По предлог од овластените лица (член 104) можат во кривичната постапка според одредбите што важат за извршната постапка да се определат привремени мерки за обезбедување на имотнаправното барање што настанало поради извршувањето на кривичното дело.

(2) Решението од став 1 на овој член го донесува во истражата истражниот судија. По подигнатиот обвинителен акт решението го донесува надвор од главниот претрес претседателот на советот а на главниот претрес советот.

(3) Жалба против решението на советот за привремени мерки за обезбедување не е дозволена. Во други случаи за жалба решава советот (член 23 став 6). Жалбата не го задржува извршувањето на решението.

Член 113

(1) Ако се во прашање предмети што несомнено му припаѓаат на оштетениот, а не служат како доказ во кривичната постапка, тие предмети ќе му се предадат на оштетениот и пред завршувањето на постапката.

(2) Ако повеќе оштетени се спорат за сопственоста на предметите, ќе се упатат на спор, а судот во кривичната постапка ќе определи само чување на предметите како привремена мерка за обезбедување.

(3) Предметите што служат како доказ ќе се одземат привремено и по завршувањето на постапката ќе му се вратат на сопственикот. Ако ваков предмет му е неопходно потребен на сопственикот, тој може да му се врати и пред завршувањето на постапката, со обврска да го донесе по барање.

Член 114

(1) Ако оштетениот има барање спрема трето лице затоа што кај него се наоѓаат предметите прибавени со кривичното дело, или затоа што поради кривичното дело тоа дошло до имотна корист, судот во кривичната постапка може, по предлог од овластените лица (член 104), и според одредбите што важат за извршната постапка, да определи привремени мерки за обезбедување и спрема тоа трето лице. Одредбите на член 112 ст. 2 и 3 од овој закон важат и во овој случај.

(2) Во пресудата со која обвинетиот се огласува за виновен судот или ќе ги укине мерките од став 1 на овој член, ако не се веќе порано укинати, или ќе го упати оштетениот на спор со тоа што ќе се укинат овие мерки ако не се поведе спор во рокот определен од судот.

Глава XI

ДОНЕСУВАЊЕ И СООПШТУВАЊЕ НА ОДЛУКИТЕ

Член 115

(1) Во кривичната постапка одлуките се донесуваат во форма на пресуда, решение и наредба.

(2) Пресуда донесува само судот, а решенија и наредби донесуваат и други органи што учествуваат во кривичната постапка.

Член 116

(1) Одлуките на советот се донесуваат по усното советување и гласање. Одлуката е донесена кога гласале за неа мнозинството членови на советот.

(2) Претседателот на советот раководи со советувањето и гласањето и гласа последен. Тој е должен да се грижи за тоа сите прашања да се разгледаат сестрано и на полно.

(3) Ако во поглед на одделни прашања за кои се гласа се поделат гласовите на повеќе различни мислења, така што ниедно од нив да нема мнозинство, ќе се раздвојат прашањата и гласањето ќе се повторува додека не се постигне мнозинство. Ако на тој начин не се постигне мнозинство, одлуката ќе се донесе така што гласовите што се најнеповолни за обвинетиот ќе се придодадат кон гласовите што се од овие помалку неповолни, се додека не се постигне потребно мнозинство.

(4) Членовите на советот не можат да одбијат да гласаат за прашањата што ќе ги постави претседателот на советот, но член на советот што гласал обвинетиот да се ослободи или пресудата да се укине и останал во малцинство не е должен да гласа за санкцијата. Ако не гласа, ќе се земе како да се согласил со гласот што е најповолен за обвинетиот.

Член 117

(1) При одлучувањето прво се гласа дали е судот надлежен, дали е потребно да се дополни постапката, како и за други претходни прашања. Кога ќе се донесе одлука за претходните прашања, се преминува на решавање за главната работа.

(2) При одлучувањето за главната работа прво ќе се гласа дали обвинетиот сторил кривично дело и дали е кривично одговорен, а потоа ќе се гласа за казната, за другите кривични санкции, за трошоците на кривичната по-

стапка, за имотнoprавните барања и за другите прашања за кои треба да се донесе одлука.

(3) Ако исто лице е обвинето за повеќе кривични дела, ќе се гласа за кривичната одговорност и за казната за секое од тие дела, а потоа за единствената казна за сите дела.

Член 118

(1) Советувањето и гласањето се врши во тајно заседание.

(2) Во просторијата во која се врши советување и гласање можат да бидат присутни само членовите на советот и записничарот.

Член 119

(1) Ако со овој закон не е определено поинаку, одлуките им се соопштуваат на заинтересираните лица со усно објавување ако се присутни, а со доставување заверен препис ако се отсутни.

(2) Ако е одлуката усно соопштена, тоа ќе се назначи во записникот или на списокот, а лицето на кое му е дадено соопштението ќе го потврди тоа со свој потпис. Ако заинтересираното лице изјави дека нема да се жали, заверениот препис на усно соопштената одлука нема да му се достави, ако со овој закон не е определено поинаку.

(3) Преписите на одлуките против кои е дозволена жалба се доставуваат со упатство за правото на жалба.

Глава XII

ДОСТАВУВАЊЕ ПИСМЕНА И РАЗГЛЕДУВАЊЕ СПИСИ

Член 120

(1) Писмената се доставуваат по правило по пошта. Доставувањето може да се врши и преку собрание на општината, преку службеното лице на органот што ја донел одлуката или непосредно кај тој орган.

(2) Поканата за главниот претрес или другите покани судот може и усно да му ги соопшти на лицето кое се наоѓа пред судот, со поука за последиците од недоаѓањето. Повикнувањето извршено на овој начин ќе се забележи во записникот што повиканото лице ќе го потпише, освен ако е тоа повикнување забележано во записникот за главниот претрес. Се смета дека со тоа е извршено полноважно доставување.

Член 121

Писменото за кое во овој закон е определено дека треба лично да се достави му се предава непосредно на лицето на кое му е упатено. Ако лицето на кое писменото мора лично да му се достави не се затече таму каде што треба да се изврши доставувањето, доставувачот ќе се извести кога и на кое место може тоа лице да го затече и ќе му остави кај едно од лицата наведени во член 122 од овој закон писмено известување заради примање на писменото да биде во определен ден и час во својот стан или на своето работно место. Ако и по ова доставувачот не го затече лицето на кое треба да му се изврши доставување, ќе постапи според одредбата на член 122 став 1 од овој закон и се смета дека со тоа е извршено доставувањето.

Член 122

(1) Писмената за кои во овој закон не е определено дека мораат лично да се достават исто така се доставуваат лично, но такви писмена, во случај примателот да не се затече во станот или на работното место, можат да му се предадат на некој од неговите возрасни членови на семејството, кој е должен да го прими писменото. Ако не се затечат во станот, писменото ќе му се предаде на настојникот или на сосед, ако тие се согласат со тоа. Ако доставувањето се врши на работното место на лицето на кое треба да му се достави писменото, а тоа лице не се затече тука, доставувањето може да му се изврши на лице овластено за прием на пошта кое е должно да го прими писменото, или на лице што е вработено на истото место, ако тоа се согласи да го прими писменото.

(2) Ако се утврди дека лицето на кое треба писменото да му се достави е отсутно и дека лицата од став 1 на овој член не можат поради тоа писменото на време да му го

предадат, писменото ќе се врати со назначување каде се наоѓа отсутниот.

Член 123

(1) На обвинетиот лично ќе му се достави поканата за првото испитување во претходната постапка и поканата за главниот претрес.

(2) На обвинетиот кој нема бранител лично ќе му се достави обвинителниот акт, обвинителниот предлог или приватната тужба, како и пресудата и другите одлуки од чие доставување тече рокот за жалба. По барање од обвинетиот пресудата и другите одлуки ќе му се достават на лице кое ќе го определи тој.

(3) Ако на обвинетиот кој нема бранител треба да му се достави пресуда со која му е изречена казна затвор, а доставувањето не може да се изврши на неговата досегашна адреса, судот ќе му назначи на обвинетиот бранител по службена должност, кој ќе ја врши оваа должност додека не ќе се дознае новата адреса на обвинетиот. На назначениот бранител ќе му се определи потребен рок за запознавање со списите, а потоа пресудата ќе му се достави на назначениот бранител и постапката ќе продолжи. Ако е во прашање друга одлука од чие доставување тече рокот за жалба или жалба на противната странка која се доставува заради одговор, одлуката односно жалбата ќе се истакне на огласната табла на судот и со истекот на осум дена од денот на истакнувањето се смета дека е извршено полноважно доставување.

(4) Ако обвинетиот има бранител, обвинителниот акт, обвинителниот предлог, приватната тужба и сите одлуки од чие доставување тече рокот за жалба, како и жалбата на противната странка која се доставува заради одговор, ќе му се достават и на бранителот и на обвинетиот според одредбите на член 122 од овој закон. Во тој случај рокот за изјавување на правен лек односно одговор на жалбата тече од денот на доставувањето на писменото до обвинетиот. Ако на обвинетиот не може да му се достави одлуката односно жалбата затоа што неговата адреса е непозната, одлуката односно жалбата ќе се истакне на огласната табла на судот и по истекот на осум дена од денот на истакнувањето се смета дека е извршено полноважно доставување.

(5) Ако писменото треба да се достави до бранителот на обвинетиот, а тој има повеќе бранители, доволно е да се достави до еден од нив.

Член 124

(1) Поканата за поднесување на приватна тужба или на обвинителен акт, како и поканата за главниот претрес се доставува до приватниот тужител и до оштетениот како тужител, односно до нивниот законски застапник лично (член 121), а до нивните полномошници – според член 122 од овој закон. На ист начин им се доставуваат и одлуките за кои од денот на доставувањето тече рокот за жалба, како и жалбата на противната странка која се доставува заради одговор.

(2) Ако на лицата од став 1 на овој член или на оштетениот не може да им се изврши доставување на досегашната адреса, судот ќе ја истакне поканата односно одлуката или жалбата на огласната табла на судот и со истекот на осум дена од денот на истакнувањето се смета дека е извршено полноважно доставување.

(3) Ако оштетениот, оштетениот како тужител или приватниот тужител имаат законски застапник или полномошник, доставувањето ќе му се изврши на овој, а ако ги има повеќе, само на еден од нив.

Член 125

(1) Потврдата за извршеното доставување (доставницата) ја потпишуваат примателот и доставувачот. Примателот ќе го назначи сам на доставницата денот на приемот.

(2) Ако примателот е неписмен или не е во состојба да се потпише, доставувачот ќе го потпише, ќе го назначи денот на приемот и ќе стави забелешка зошто го потпишал примателот.

(3) Ако примателот одбие да ја потпише доставницата, доставувачот ќе го забележи тоа на доставницата и ќе

го назначи денот на предавањето и со тоа доставувањето е извршено.

Член 126

Кога примателот или возрасен член на неговото домаќинство ќе одбие да го прими писменото, доставувачот ќе го забележи на доставницата денот, часот и причината за одбивање на приемот, а писменото ќе го остави во стапот на примателот или во просторијата каде што е вработен тој, и со тоа доставувањето е извршено.

Член 127

(1) На воените лица, на припадниците на стража во установите во кои се сместени лица лишени од слобода и на работниците од сувоземниот, речниот, поморскиот и воздухопловниот сообраќај доставувањето на покани им се врши преку нивната команда, односно преку непосредниот старешина, а по потреба, може на тој начин да им се врши и доставување на други писмена.

(2) На лицата лишени од слобода доставувањето им се врши во судот или преку управата на установата во која се сместени.

(3) На лицата што уживаат право на имунитет во Југославија, ако меѓународните договори не определуваат нешто друго, доставувањето им се врши преку Сојузниот секретаријат за надворешни работи.

(4) Доставувањето на државјаните на СФРЈ во странство, ако не се применува постапката предвидена во чл. 518 и 519 од овој закон, се врши со посредство на дипломатско или конзуларно претставништво на СФРЈ во странска држава, под услов странската држава да не му се противи на таквиот начин на доставување и лицето на кое доставувањето се врши доброволно да се согласи да го прими писменото. Овластениот работник на дипломатското или конзуларното претставништво ја потпишува доставницата како доставувач – ако писменото е вработено во самото претставништво, а ако писменото е доставено по пошта – тоа го потврдува на доставницата.

Член 128

(1) На јавниот обвинител одлуките и другите писмена му се доставуваат со предавање на писарницата на јавното обвинителство.

(2) Кога се доставуваат одлуки кај кои од денот на доставувањето тече рокот, како ден на доставувањето се смета денот на предавањето на писменото на писарницата на јавното обвинителство.

(3) Судот ќе го достави до јавниот обвинител по негово барање кривичниот спис заради разгледување. Ако е во тек рокот изјавување на редовен правен лек или ако го бараат тоа други интереси на постапката, судот може да определи во кој рок треба јавниот обвинител да му ги врати списите.

Член 129

Во случаи што не се предвидени со овој закон доставувањето се врши според одредбите што важат за процесната постапка.

Член 130

(1) Поканите и одлуките што се донесуваат до извршувањето на главниот претрес за лицата кои учествуваат во постапката, освен за обвинетиот, можат да му се предадат на учесник во постапката кој се согласува да му ги врати на оној до кого се упатени, ако органот смета дека на тој начин е обезбеден нивниот прием.

(2) За поканата за главниот претрес или за друга покана, како и за одлуката за одлагање на главниот претрес или на други закажани дејствија, лицата наведени во став 1 од овој член можат да се известат со телеграма или по телефон, ако според околностите може да се претпостави дека известувањето извршено на тој начин ќе го прими лицето до кое е упатено.

(3) За повикувањето и предавањето на одлуката, што се извршени на начинот предвиден во ст. 1 и 2 од овој член, ќе се стави службена забелешка на списокот.

(4) Спрема лицето кое според став 1 или став 2 од овој член е известно односно до кое е упатена одлуката,

можат да настапат штетни последици предвидени за пропуштањето само ако се утврди дека тоа навремено ја примило поканата односно одлуката и дека било поучено за последиците од пропуштањето.

Член 131

(1) На секој оној што има оправдан интерес може да му се дозволи разгледување и препишување на одделни кривични списи.

(2) Кога постапката е во тек, разгледувањето и препишувањето на списите го дозволува органот пред кој се води постапката, а кога постапката е завршена, разгледувањето и препишувањето на списите го дозволува претседателот на судот или службеното лице што ќе го определи тој. Ако списите се наоѓаат кај јавниот обвинител, дозвола за разгледување и препишување дава јавниот обвинител.

(3) Разгледувањето и препишувањето на одделни кривични списи може да се ускрати кога тоа го бараат посебни причини на одбраната или безбедноста на земјата, или кога јавноста била исклучена од главниот претрес. Против решението за ускратување е дозволена жалба која не го задржува извршувањето на решението.

(4) За разгледувањето и препишувањето на списите од страна на приватниот тужител, оштетениот како тужител, оштетениот и бранителот важат одредбите на член 59 односно на член 73 од овој закон.

(5) Обвинетиот има право да ги разгледува списите и да ги разгледува предметите што служат како доказ, освен во случаите наведени во член 73 став 2 на овој закон или додека не биде испитан.

Глава XIII

ИЗВРШУВАЊЕ НА ОДЛУКИТЕ

Член 132

(1) Пресудата станува правосилна кога не може повеќе да се побива со жалба или кога не е дозволена жалба.

(2) Правосилната пресуда се извршува кога е извршено нејзиното доставување и кога за извршувањето не постојат законски пречки. Ако не е изјавена жалба или странките се одрекле или се откажале од жалбата, пресудата е извршена со истекот на рокот за жалба односно од денот на одрекувањето или откажувањето од изјавената жалба.

(3) Ако судот што ја донел пресудата во прв степен не е надлежен за нејзиното извршување, ќе достави до органот што е надлежен за извршувањето заверен препис од пресудата со потврда за извршеноста.

(4) Ако резервен помлад офицер, офицер или воен службеник е осуден на казна, судот ќе достави заверен препис од правосилната пресуда до органот надлежен за работи на народната одбрана во кој осудениот се води во евиденција.

Член 133

Ако паричната казна пропишана во овој закон не може ни присилно да се наплати, судот ќе ја изврши со примена на член 39 став 3 од Кривичниот закон на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Член 134

(1) Извршувањето на пресудата во поглед на трошоците на кривичната постапка, на одземањето на имотната корист и на имотноправните барања го врши надлежниот суд според одредбите што важат за извршената постапка.

(2) Присилната наплата на трошоците на кривичната постапка во корист на буџетот се врши по службена должност. Трошоците на присилната наплата претходно се исплатуваат од буџетските средства.

(3) Ако во пресудата е изречена мерка на безбедност одземање на предмети, судот што ја изрекол пресудата во прв степен ќе одлучи дали таквите предмети ќе се продадат според одредбите што важат за извршената постапка или ќе му се предадат на криминалистички музеј или на друга установа или ќе се уништат. Парите добиени со продажбата на предметите се внесуваат во буџетот.

(4) Одредбата на став 3 од овој член согласно ќе се примени и кога ќе се донесе одлука за одземање на предметите врз основа на член 500 од овој закон.

(5) Правосилната одлука за одземање на предмети може, надвор од случајот на повторување на кривичната постапка, односно барање за заштита на законитоста или барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, да се измени во спор ако се јави спор за сопственоста на одземените предмети.

Член 135

(1) Ако со овој закон не е определено поинаку, решенијата се извршуваат кога ќе станат правосилни. Наредбите се извршуваат веднаш ако органот што ја издал наредбата не нареди поинаку.

(2) Правосилноста на решението настапува кога не може тоа да се побива со жалба или кога не е дозволена жалба.

(3) Решенијата и наредбите, ако не е определено поинаку, ги извршуваат органите што ги донеле тие одлуки. Ако судот со решението одлучил за трошоците на кривичната постапка, наплатата на тие трошоци се врши според одредбите на член 134 ст. 1 и 2 од овој закон.

Член 136

(1) Ако се јави сомневање за дозволеноста на извршувањето на судската одлука или за сметањето на казната, или ако во правосилната пресуда не е одлучено за засметување на притворот или на порано издржаната казна, или засметувањето не е правилно извршено, ќе одлучи за тоа со посебно решение претседателот на советот на судот што судел во прв степен. Жалбата не го задржува извршувањето на решението, освен ако судот не определил поинаку.

(2) Ако се јави сомневање за толкувањето на судската одлука, за тоа одлучува судот што ја донел правосилната одлука.

Член 137

Кога одлуката со која е одлучено за имотноправно барање станала правосилна, оштетениот може да бара од судот што одлучил во прв степен да му издаде заверен препис од одлуката со назначување дека одлуката е извршена.

Член 138

Прописи за казнената евиденција донесува функционерот што раководи со сојузниот орган надлежен за внатрешни работи, во согласност со функционерот што раководи со сојузниот орган надлежен за правосудство.

Глава XIV

ЗНАЧЕЊЕ НА ЗАКОНСКИТЕ ИЗРАЗИ И ДРУГИ ОДРЕДБИ

Член 139

Кога со закон е определено дека за гонење на одделни кривични дела е потребно претходно одобрение од надлежниот државен орган, јавниот обвинител не може да бара спроведување на истрагата ниту да подигне непосредно обвинителен акт односно обвинителен предлог ако не поднесе доказ дека е дадено одобрение.

Член 140

Ако кривична постапка се води поради кривично дело за кое може да се изрече казна конфискација на имотот, судот може по предлог од јавниот обвинител или по службена должност, да определи привремена мерка за обезбедување што се применуваат во извршената постапка. Во таков случај согласно ќе се применуваат одредбите на член 112 ст. 2 и 3 од овој закон.

Член 141

(1) Ако постапката се води поради кривично дело загрозување на безбедноста на сообраќајот, истражниот судија или советот може на обвинетиот да му је одземе возачката дозвола за време додека трае постапката. Пред поведувањето кривична постапка поради кривично дело загрозување на безбедноста на јавниот сообраќај, надлежниот орган кој врши увид може да му ја одземе возачката

дозвола на лицето за кое постои основано сомневање дека го извршило тоа кривично дело и да ја задржи најдолго три дена.

(2) Возачката дозвола може да му се врати на обвинетиот и пред завршувањето на кривичната постапка ако може оправдано да се заклучи дека престанале причините за одземање на дозволата.

(3) Против решението донесено во смисла на ст. 1 и 2 од овој член е дозволена жалба, која не го задржува извршувањето на решението.

(4) Времето за кое возачката дозвола му е одземена на обвинетиот кој е на слобода, ќе му се засмета по изречената мерка на безбедност забрана на управување со моторно возило.

Член 142

За ставањето во притвор, за влегувањето на обвинителниот акт по правна сила, односно за осудувачката пресуда поради кривично дело за кое се гони врз основа на обвинителен предлог, судот во рок од три дена ќе го извести државниот орган, организацијата на здружен труд или друга организација или заедница во која е во работен однос лицето на кое се однесуваат овие одлуки.

Член 143

Кога во текот на кривичната постапка ќе се утврди дека обвинетиот умрел или дека по стореното кривично дело се разболел од некакво трајно душевно заболување, ќе се запре кривичната постапка со решение.

Член 144

(1) Судот може во текот на постапката да го казни со парична казна до 10.000 динари бранителот, полномошникот или законскиот застапник, оштетениот, оштетениот како тужител или приватниот тужител, ако неговите постапки се очигледно насочени кон одолжување на кривичната постапка.

(2) За казнувањето на адвокат, односно на адвокатски приправник ќе се извести адвокатската комора.

(3) Ако јавниот обвинител не поднесува навремено предлози до судот или ако другите дејствија во постапката ги презема со големо задоцнување и со тоа причинува одолжување на постапката, ќе се извести за тоа повисокиот јавен обвинител.

Член 145

(1) Во поглед на исклучување на кривичното гонење за лица што уживаат право на имунитет во Југославија важат правилата на меѓународното право.

(2) Во случај на сомневање дали станува збор за тие лица, судот ќе се обрати за објаснение до Сојузниот секретаријат за надворешни работи преку републичкиот односно покраинскиот орган на управата надлежен за правосудство.

Член 146

Сите државни органи се должни да им дадат на судовите и на другите органи што учествуваат во кривичната постапка потребна помош, а особено ако е во прашање откривање на кривични дела или пронаоѓање на сторители.

Член 147

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат ова значење:

Обвинетиот е лице против кое се води истрага или против кое е подигнат обвинителен акт, обвинителен предлог или приватна тужба.

Оптужениот е лице против кое обвинителниот акт добил правна сила.

Осудениот е лице за кое со правосилна пресуда е утврдено дека е кривично одговорно за определено кривично дело.

Изразот обвинет се употребува во овој закон и како општ назив за обвинетиот, оптужениот и осудениот.

Оштетениот е лице чиешто некакво лично или имотно право е повредено или загрозувано со кривичното дело.

Тужител е јавниот обвинител, приватниот тужител и оштетениот како тужител.

Странка е тужителот и обвинетиот.

ДЕЛ ВТОРИ

ТЕК НА ПОСТАПКАТА

А. Претходна постапка

Глава XV

КРИВИЧНА ПРИЈАВА

Член 148

(1) Сите државни органи, организации на здружен труд и други самоуправни организации и заедници се должни да пријават кривични дела за кои се гони по службена должност, за кои се известени или за кои ќе узнаат на некој друг начин.

(2) Работните луѓе во државните органи, во организациите на здружен труд и во другите самоуправни организации и заедници се должни да ги пријават кривичните дела со кои им се нанесува штета на општествените средства или се злоупотребува работната или службената должност во тој орган односно организација.

(3) Поднесувајќи пријава државните органи, организациите на здружен труд и други самоуправни организации и заедници ќе ги наведат доказите што им се познати и ќе преземат мерки за да се сочуваат трагите од кривичното дело, предметите на кои или со помош на кои е сторено кривичното дело и другите докази.

Член 149

(1) Заради остварување на општествената самозаштита граѓаните треба да ги пријават кривичните дела за кои се гони по службена должност.

(2) Ако пријавата се поднесува усно, пријавителот ќе се предупреди за последиците од лажно пријавување. За усната пријава ќе се состави записник, а ако пријавата е соопштена по телефон, ќе се состави службена забелешка.

(3) Ако е пријавата поднесена до суд, до орган за внатрешни работи или до ненадлежен јавен обвинител, тие ќе ја примат пријавата и веднаш ќе ја достават до надлежниот јавен обвинител.

Член 151

(1) Ако постојат основи за сомневање дека е извршено кривично дело за кое се гони по службена должност, органите за внатрешни работи се должни да ги преземат потребните мерки да се пронајде сторителот на кривичното дело, сторителот или соучесникот да не се скрие или не побегне, да се откријат и обезбедат трагите на кривичното дело и предметите што можат да послужат како доказ, како и да ги собираат сите известувања што би можеле да бидат од корист за успешното водење на кривичната постапка.

(2) Заради извршување на задачите од став 1 на овој член, органите за внатрешни работи можат да бараат потребни известувања од граѓани; да извршат потребен преглед на превозни средства, на патниците и на багажот; за неопходно потребно време да го органичат движењето на определен простор; да преземат потребни мерки во врска со утврдувањето на идентичноста на лицата и на предметите; да распишат потрага по лицето и по предметите по кои се трага; во присуство на одговорното лице да извршат преглед на определени објекти и простории на државни органи, на организации на здружен труд и на други организации и заедници и да остварат увид во определена нивна документација, како и да преземат други потребни мерки и дејствија. За фактите и околностите што се утврдени при преземањето на одделни дејствија а можат да бидат од интерес за кривичната постапка, како и за предметите што се пронајдени или се одземени, ќе се состави записник или службена забелешка.

(3) Органите за внатрешни работи можат и да повикуваат граѓани. Во поканата мора да се назначи причината за повикувањето. Присилно може да се доведе лице што

не се одзвало на поканата само ако во поканата било предупредено за тоа. При постапувањето според одредбите на овој член, органите за внатрешни работи не можат граѓаните да ги сослушуваат во својство на обвинет, сведок или вештак, ако во овој закон не е предвидено поинаку (член 155 став 1).

(4) Лице спрема кое е применето некое од дјествијата или мерките од ст. 2 и 3 на овој член има право да поднесе поплака до надлежниот јавен обвинител во рок од три дена.

(5) Органите за внатрешни работи можат да собираат известувања и од лицата што се наоѓаат во притвор ако е тоа потребно заради откривање на други кривични дела на исто лице, на негови соучесници или кривични дела на други сторители. Овие известувања ќе се собираат во времето што ќе то определи истражниот судија.

(6) Врз основа на собраните известувања органот за внатрешни работи составува кривична пријава во која ги наведува доказите за кои узнал при собирањето на известувањата. Во кривичната пријава не се внесува содржината на изјавите што одделни граѓани ги дале при собирањето на известувањата. Кон кривичната пријава се доставуваат и предмети, скици, фотографии, прибавени извештаи, списи за преземените мерки и дјествија, службени забелешки, изјави и други материјали кои можат да бидат корисни за успешното водење на постапката. Ако органите за внатрешни работи по поднесувањето на кривичната пријава узнаат за нови факти, докази или траги на кривичното дело, должни се да ги соберат потребните известувања и извештајот за тоа, како дополнени на кривичната пријава, да го достават до јавниот обвинител.

Член 152

(1) Овластените службени лица на органот за внатрешни работи имаат право лицата затечени на местото на извршувањето на кривично дело да ги упатат до истражниот судија или да ги задржат до неговото доаѓање, ако тие лица би можеле да дадат податоци важни за кривичната постапка и ако е веројатно дека подоцна не би можело да се изврши нивно сослушување или тоа би било врзано со значително одолжување или со други тешкотии. Задржувањето на овие лица на местото на извршувањето на кривичното дело не може да трае подолго од шест часа.

(2) Органите за внатрешни работи можат да го фотографираат лицето за кое постојат основи за сомневање дека извршило кривично дело а можат да земат и отпечатоци од неговите прсти. Кога е тоа неопходно заради утврдување на идентитетот, или во други случаи од интерес за успешното водење на постапката, органите за внатрешни работи можат јавно да ја објават фотографијата на тоа лице.

(3) Ако е потребно да се утврди од кого потекнуваат отпечатоците од прстите врз одделни предмети, органите за внатрешни работи можат да земаат отпечатоци од прстите од лица за кои постои веројатност дека можеле да дојдат во допир со тие предмети.

Член 153

(1) Јавниот обвинител ќе ја отфрли пријавата ако од самата пријава произлегува дека пријавеното дело не е кривично дело за кое се гони по службена должност, ако настапила застареност или е делото опфатено со амнестија или помилување, или ако постојат други околности што го исклучуваат гонењето. За отфрлање на пријавата, како и за причините за тоа, јавниот обвинител ќе го известува оштетениот во рок од осум дена (член 60), а ако пријавата ја поднел орган за внатрешни работи, ќе го известува и тој орган.

(2) Ако јавниот обвинител не може да оцени од самата пријава дали се веројатни наводите на пријавата или ако податоците од пријавата не даваат доволно основа да може да одлучи дали ќе бара спроведување истрага или ако до јавниот обвинител само допрел глас дека е извршено кривично дело, а особено ако е извршителот непознат, јавниот обвинител, ако не е во можност тоа да го преземе сам или преку други органи, ќе бара од органите за внатрешни работи да соберат потребни известувања и да преземат други мерки заради откривање на кривичното дело

и на сторителот (чл. 151 и 152). Јавниот обвинител може секогаш да бара од органите за внатрешни работи да го известат за мерките што ги презеле.

(3) Јавниот обвинител може да бара потребни податоци од државните органи, од организациите на здружен труд и од други организации и заедници, а може за таа цел да го повика и подносителот на кривичната пријава.

(4) Ако и по преземените дјествија од ст. 2 и 3 на овој член произлезат некои од околностите од став 1 на овој член, јавниот обвинител ќе ја отфрли пријавата.

(5) Јавниот обвинител и други државни органи, организациите на здружен труд и други организации и заедници се должни при собирање известувања односно при давање податоци да постапуваат претпазливо, водејќи сметка да не им се наштети на честа и угледот на лицата на кои се однесуваат овие податоци.

Член 154

(1) Органите за внатрешни работи можат и пред поведувањето истрага да извршат привремено одземање на предмети според одредбите на член 211 од овој закон ако постои опасност од одлагање и да извршат претресување на стан и на лице под условите предвидени во член 210 од овој закон.

(2) Ако истражниот судија не е во можност веднаш да излезе на самото место, органите за внатрешни работи можат сами да извршат увид и да определат потребни вештачења, освен обдукција и ексхумација на леш. Ако истражниот судија стигне на самото место во текот на вршењето на увидот, тој може да го преземе вршењето на овие дјествија. За сето што е преземено ќе биде известен јавниот обвинител.

Член 155

(1) Кога сторителот на кривичното дело е непознат, јавниот обвинител може да побара органот за внатрешни работи да преземе одделни истражни дјествија ако, со оглед на околностите на случајот, би било целесобразно и пред поведувањето на истрагата да се преземаат такви дјествија. Ако јавниот обвинител смета дека одделни истражни дјествија треба да ги преземе истражниот судија, или ако треба да изврши обдукција или ексхумација на леш, ќе му предложи на истражниот судија да ги преземе тие дјествија. Ако истражниот судија не се согласи со овој предлог, ќе побара за тоа да одлучи советот (член 23 став 6).

(2) Записниците за преземените истражни дјествија се доставуваат до јавниот обвинител.

Член 156

(1) Истражниот судија на надлежниот суд, како и истражниот судија на понизок суд на чие подрачје е извршено кривичното дело, може пред донесувањето на решението за спроведување на истрагата да преземе одделни истражни дјествија за кои постои опасност од одлагање, но за се што е преземено мора да го известува надлежниот јавен обвинител.

(2) Кога истражните дјествија ги презема истражниот судија од понизок суд, на тие дјествија може да присуствува јавниот обвинител кој постапува пред тој суд.

(3) Во поглед на повикувањето и испитувањето на лицето за кое постојат основи за сомневање дека извршило кривично дело, се применуваат одредбите за повикување и испитување на обвинет.

Глава XVI

ИСТРАГА

Член 157

(1) Истрага се поведува против определено лице кога постои основано сомневање дека сторило кривично дело.

(2) Во истрагата ќе се соберат докази и податоци што се потребни за да може да се одлучи дали ќе се подигне обвинителен акт или ќе се запре постапката, докази за кои постои опасност дека не ќе можат да се повторат на гласниот претрес или дело нивното изведување би било сврзано со тешкотии, како и други докази што можат да бидат од полза за постапката, и чие изведување, со оглед на околностите на случајот, се покажува како целесобразно.

Член 158

(1) Истрагата се спроведува по барање од јавниот обвинител.

(2) Барањето за спроведување на истрагата се поднесува до истражниот судија на надлежниот суд.

(3) Во барањето мораат да се назначат: лицето против кое се бара спроведување истрага, опис на делото од кое произлегуваат законските обележја на кривичното дело, законскиот назив на кривичното дело, околностите од кои произлегува основаноста на сомневањето и постојните докази.

(4) Во барањето за спроведување истрага може да се предложи да се извидат определени околности, да се преземат одделни дејствија и по извесни прашања да се сослушаат определени лица, а може да се предложи и да се стави во притвор лицето против кое се бара истрага.

(5) Јавниот обвинител ќе ја достави до истражниот судија кривичната пријава и сите списи и записници за дејствијата што се преземени. Истовремено, јавниот обвинител ќе ги достави до истражниот судија предметите што можат да послужат како доказ или ќе назначи каде се наоѓаат тие.

Член 159

(1) Кога истражниот судија ќе прими барање за спроведување истрага, ќе ги разгледа списите и ако се согласи со барањето, ќе донесе решение за спроведување истрага, кое треба да ги содржи податоците наведени во член 158 став 3 од овој закон. Решението ќе се достави до јавниот обвинител и до обвинетиот.

(2) Пред да го донесе решението истражниот судија ќе го испита лицето против кое се бара спроведување на истрага, освен ако постои опасност од одлагање.

(3) Истражниот судија може, пред да одлучи за барањето на јавниот обвинител да ги повика јавниот обвинител и лицето против кое е барано спроведување на истрагата да дојдат во определен ден во судот, ако е потребно да се изјаснат за околностите што можат да билат од важност за одлучување за барањето или ако истражниот судија смета дека од други причини би било целесобразно нивното усно изјаснување. При ова странките можат да ставаат усно свои предлози, а јавниот обвинител може да го измени или дополни своето барање за спроведување истрага, а може и да предложи постапката да се спроведе непосредно врз основа на обвинителниот акт (член 160).

(4) Во поглед на повикувањето и испитувањето на лицето против кое се бара спроведување истрага ќе се применуваат одредбите на овој закон за повикување и испитување на обвинетиот. Лицето што е повикано според став 3 на овој член ќе го поучи истражниот судија во смисла на член 218 став 2 од овој закон.

(5) Против решението на истражниот судија за спроведување истрага обвинетиот може да се жали. Ако решението е соопштено усно, жалбата може при тој случај да се изјави на записник.

(6) Истражниот судија е должен жалбата веднаш да ја достави до советот (член 23 став 6). Жалбата не го задржува извршувањето на решението.

(7) Ако истражниот судија не се согласи со барањето на јавниот обвинител за спроведување на истрага, ќе побара за тоа да одлучи советот (член 23 став 6). Против решението на советот обвинетиот и јавниот обвинител имаат право на жалба која не го задржува извршувањето на решението.

(8) Во случаите од ст. 6 и 7 на овој член советот е должен да донесе одлука во рок од 48 часа.

(9) При одлучувањето за барањето за спроведување истрага, советот не е врзан за правната оценка на делото што ја навел јавниот обвинител.

Член 160

(1) Истражниот судија може да се согласи со предлогот на јавниот обвинител да не се спроведува истрага ако собраните податоци што се однесуваат на кривичното дело и на сторителот даваат доволно основа за подигање на обвинителен акт.

(2) Согласноста од став 1 на овој член истражниот судија може да ја даде само ако претходно го испитал лицето против кое треба да се подигне обвинителниот акт. Во

поглед на повикувањето и испитувањето на тоа лице се применуваат одредбите за повикување и испитување на обвинетиот. Известувањето за согласноста истражниот судија ќе го достави до јавниот обвинител и до лицето против кое треба да се подигне обвинителен акт.

(3) Рокот за подигање обвинителен акт изнесува осум дена, но советот (член 23 став 6) може по барање од јавниот обвинител да го продолжи тој рок.

(4) Предлогот од став 1 на овој член јавниот обвинител може да го стави и по поднесувањето на барањето за спроведување истрага додека не биде донесено решение за барањето.

(5) Ако истражниот судија смета дека не се исполнети условите за подигање на обвинителен акт без спроведување истрага ќе постапи како да е ставено барање за спроведување истрага.

(6) Ако за кривичното дело е предвидена казна затвор до пет години, јавниот обвинител може, надвор од условите предвидени во ст. 1 до 5 на овој член, да подигне обвинителен акт и без спроведување истрага ако собраните податоци што се однесуваат на кривичното дело и на сторителот даваат доволно основа за обвинување.

(7) Одредбите на ст. 1 до 6 од овој член се применуваат и кога кривичното гонење се презема по барање од оштетениот како тужител, но во тој случај рокот од став 3 на овој член не може да се продолжи.

(8) Кон предлогот од став 1 на овој член, како и кон обвинителниот акт подигнат според став 6 на овој член, јавниот обвинител ќе ги достави кривичната пријава и сите списи и записници за дејствијата што се преземени, како и предметите што можат да послужат како доказ, или ќе назначи каде се наоѓаат тие.

Член 161

(1) Истрагата ја спроведува истражниот судија на надлежниот суд.

(2) Надлежниот републички односно покраински орган може да определи еден суд во кој за подрачја на повеќе судови ќе се спроведува истрага (истражен центар).

(3) Истражниот судија врши истражни дејствија по правило само на подрачјето на својот суд. Ако интересот на истрагата бара, тој може одделни истражни дејствија да изврши и надвор од подрачјето на својот суд, но е должен да го извести за тоа судот на чие подрачје ги врши истражните дејствија.

Член 162

(1) Во текот на истрагата истражниот судија може да му довери извршување на одделни истражни дејствија на истражниот судија на судот на чие подрачје треба да се преземат тие дејствија, а ако за подрачја на повеќе судови е определен еден суд за укажување правна помош – на тој суд.

(2) Јавниот обвинител што постапува пред судот на кој му е доверено извршувањето на истражно дејствие може да присуствува на тоа дејствие ако надлежниот јавен обвинител не изјави дека ќе присуствува тој.

(3) Истражниот судија може да му го довери на органот за внатрешни работи извршувањето на наредба за претресување на стан или на лица или за привремено одземање на предмети на начинот предвиден со овој закон.

(4) Истражниот судија може, на предлог од јавниот обвинител, да му го довери на органот за внатрешни работи извршувањето и на други истражни дејствија ако истрагата се спроведува за кривични дела насочени кон подривање или уривање на уставниот поредок или за кривични дела чии сторители се поврзани со странство или за други кривични дела што ги извршила група или организација, а такво доверување, со оглед на зголемената општествена опасност на делото, е неопходно за успешното водење на истрагата. Ако истражниот судија не се согласи со предлогот на јавниот обвинител, ќе побара одлука од советот, кој е должен да донесе одлука во рок од 24 часа.

(5) На барање или по одобрение од истражниот судија, органите за внатрешни работи можат да го фотографираат обвинетиот или да земат отпечатоци од неговите прсти, ако е тоа потребно за целите на кривичната постапка.

Член 163

При преземањето на истражни дејствија, органите за внатрешни работи постапуваат според соодветните одредби на овој закон за истражните дејствија.

Член 164

(1) Истражниот судија односно органот за внатрешни работи на кој му е доверено извршувањето на одделни истражни дејствија ќе изврши по потреба и други истражни дејствија што се во врска со овие или произлегуваат од нив.

(2) Ако истражниот судија односно органот за внатрешни работи на кој му е доверено извршувањето на одделни извршни дејствија не е надлежен за тоа, ќе го испрати предметот до надлежниот суд односно до органот за внатрешни работи и за тоа ќе го извести истражниот судија што му го доставил предметот.

Член 165

(1) Истрагата се води само во поглед на она кривично дело и против оној обвинет на кои се однесува решението за спроведување истрага.

(2) Ако во текот на истрагата се покаже дека постапката треба да се прошири на некое друго кривично дело или против друго лице, истражниот судија ќе го извести за тоа јавниот обвинител. Во таков случај можат да се преземат истражни дејствија што не трпат одлагање, но за сето што е преземено мора да се извести јавниот обвинител.

(3) Во поглед на проширувањето на истрагата важат одредбите на чл. 158 и 159 од овој закон.

Член 166

По донесувањето на решение за спроведување истрага, истражниот судија и без предлог од странките ги презема дејствијата за кои смета дека се потребни за успешното водење на постапката.

Член 167

(1) Странките и оштетениот можат во текот на истрагата да му ставаат предлози на истражниот судија да се извршат одделни истражни дејствија. Ако истражниот судија не се согласи со предлогот на јавниот обвинител да се изврши одделно истражно дејствије, ќе побара за тоа да одлучи советот (член 23 став 6).

(2) Странките и оштетениот можат предлозите од став 1 на овој член да му ги ставаат и на истражниот судија или на органот за внатрешни работи на кој му е доверено извршувањето на одделни истражни дејствија. Ако истражниот судија односно органот за внатрешни работи не се согласи со предлогот, ќе го извести за тоа предлагачот, кој може предлогот повторно да му го стави на истражниот судија на надлежниот суд.

Член 168

(1) Тужителот и бранителот можат да присуствуваат при испитувањето на обвинетиот.

(2) Тужителот, оштетениот, обвинетиот и бранителот можат да присуствуваат при увидот и сослушувањето на вештаци.

(3) Тужителот и бранителот можат да присуствуваат при претресувањето на стан.

(4) При сослушувањето на сведок можат да присуствуваат тужителот, обвинетиот и бранителот кога е веројатно дека сведокот нема да дојде на главниот претрес, кога истражниот судија ќе најде дека е тоа целесообразно или кога една од странките барала да присуствува на сослушувањето. Оштетениот може да присуствува на сослушувањето на сведок само кога е веројатно дека сведокот нема да дојде на главниот претрес.

(5) Од причините наведени во член 73 став 2 од овој закон на бранителот и на обвинетиот може да не им се дозволи да присуствуваат на изведувањето на одделни истражни дејствија. Против ова решение е дозволена жалба до советот (член 23 став 6) која не го задржува извршувањето на решението.

(6) Истражниот судија е должен на погоден начин да го извести тужителот, бранителот, оштетениот и обвинетиот за времето и местото на извршувањето на истражни-

те дејствија на кои тие можат да присуствуваат, освен кога постои опасност од одлагање. Ако обвинетиот има бранител, истражниот судија по правило, ќе го известува само бранителот. Ако е во притвор обвинет што нема бранител, а истражното дејствие се презема надвор од седиштето на судот, истражниот судија ќе одлучи дали е потребно присуство на обвинетиот.

(7) Ако лицето до кое е упатено известување за истражно дејствие не е присутно, дејствието може да се изврши и во негово отсуство.

(8) Лицата што присуствуваат на истражните дејствија можат да му предложат на истражниот судија да му постави заради разјаснување на работите определени прашања на обвинетиот, на сведокот или на вештакот, а по дозвола од истражниот судија можат да поставуваат прашања и непосредно. Овие лица имаат право да бараат да се внесат во записникот и нивните забелешки во поглед на извршувањето на одделни дејствија, а можат и да предлагаат изведување на одделни докази.

(9) Заради разјаснување на одделни технички или други стручни прашања што се поставуваат во врска со прибавените докази или при испитувањето на обвинетиот или преземањето на други истражни дејствија, истражниот судија може да побара од лице со соодветна струка да даде потребни објасненија за тие прашања. Ако при давањето на објасненија странките се присутни, тие можат да бараат тоа лице да даде поблиски објасненија. Во случај на потреба истражниот судија може да бара објасненија и од соодветна стручна установа.

(10) Одредбите на ст. 1 до 9 од овој член се применуваат и ако истражното дејствие се презема пред да се донесе решение за спроведување истрага.

Член 169

(1) Истражниот судија со решение ќе ја прекине истрагата ако кај обвинетиот настапило привремено душевно заболување или привремена душевна растроеност.

(2) Ако не се знае престојувалиште на обвинетиот, истрагата може да се прекине, но ако обвинетиот е во бегство или инаку не им е достиген на државните органи, истрагата ќе се прекине само на предлог од јавниот обвинител, ако постапката се води по негово барање.

(3) Пред да се прекине истрагата, ќе се соберат сите докази за кривичното дело и за кривичната одговорност на обвинетиот до кои може да се дојде.

(4) Кога ќе престанат пречките што го причиниле прекиноот, истражниот судија ќе ја продолжи истрагата.

Член 170

Истражниот судија ја запира со решение истрагата кога јавниот обвинител во текот на истрагата или по завршената истрага ќе изјави дека се откажува од гонењето. За запирањето на истрагата истражниот судија во рок од осум дена ќе го извести оштетениот (член 60).

Член 171

(1) Истрагата ќе ја запре со решение советот (член 23 став 6) кога одлучува за кое и да било прашање во текот на истрагата во следните случаи:

1) ако делото што му се става на товар на обвинетиот не е кривично дело за кое се гони по службена должност;

2) ако постојат околности што ја исклучуваат кривичната одговорност на обвинетиот, а нема услови за примена на мерките на безбедност;

3) ако настанила застареност на кривичното гонење или делото е опфатено со амнестија или помилување, или ако постојат други околности што го исклучуваат гонењето;

4) ако нема докази дека обвинетиот сторил кривично дело.

(2) Ако истражни судија најде дека постојат причини за запирање на истрагата од став 1 на овој член, ќе го извести за тоа јавниот обвинител. Ако јавниот обвинител во рок од осум дена не го извести истражниот судија дека се откажува од гонењето, истражниот судија ќе побара советот да одлучи за запирање на истрагата.

(3) Решението за запирање на истрагата се доставува до јавниот обвинител, до оштетениот и до обвинетиот кој веднаш ќе се пушти на слобода ако е во притвор. Против

ова решение јавниот обвинител и оштетениот имаат право на жалба.

(4) Ако против решението за запирање на истрагата изјавил жалба само оштетениот, а жалбата се уважи, ќе се смета дека оштетениот со изјавувањето на жалба презел гонење.

Член 172

(1) Истражниот судија пред завршената истрага ќе ги прибави податоците за обвинетиот наведени во член 218 став 1 од овој закон, ако недостигаат или тие треба да се проверат, како и податоците за поранешните осуди на обвинетиот, а ако обвинетиот се уште ја издржува казната или друга санкција која е врзана за лишување од слобода – податоците за неговото однесување за време на издржувањето на казната или друга санкција. По потреба, истражниот судија ќе прибави податоци за поранешниот живот на обвинетиот и за приликите во кои живее, како и за други околности што се однесуваат на неговата личност. Истражниот судија може да определи медицински прегледи или психолошки испитувања на обвинетиот кога е тоа потребно да се дополнат податоците за личноста на обвинетиот.

(2) Ако доаѓа предвид изрекување на единствена казна со која ќе се опфатат и казните од поранешните пресуди, истражниот судија ќе ги побара односните списи.

Член 173

(1) Ако истражниот судија пред завршената истрага најде дека е во интерес на постапката обвинетиот и неговиот бранител да се запознаат со важните докази собрани во истрагата, ќе ги извести дека во определен рок можат да ги разгледаат предметите и списите што се однесуваат на тие докази и дека можат да стават свои предлози за изведување нови докази. Ограничувањето од член 73 став 2 на овој закон се применува ако за тоа се уште постојат причини.

(2) Кога ќе истече определен рок или ако не го усвои предлогот за изведување докази истражниот судија ќе постапи според член 174 од овој закон.

Член 174

(1) Истражниот судија ја завршува истрагата кога ќе најде дека состојбата на работите во истрагата е доволно разјаснета да може да се подигне обвинителен акт.

(2) По завршената истрага истражниот судија ги доставува списите до јавниот обвинител кој е должен во рок од петнаесет дена да стави предлог да се дополни истрагата или да подигне обвинителен акт или да даде изјава дека се откажува од гонењето. Овој рок може советот (член 23 став 6) да го продолжи на предлог од јавниот обвинител.

(3) Ако истражниот судија не го прифати предлогот на јавниот обвинител за дополнување на истрагата, ќе побара за тоа да одлучи советот (член 23 став 6). Ако советот го одбие предлогот на јавниот обвинител, рокот од став 2 на овој член започнува да тече од денот кога на јавниот обвинител му е соопштена одлуката на советот.

(4) Ако јавниот обвинител не постапи во рокот предвиден во ст. 2 и 3 на овој член, должен е за причините да го извести повисокиот јавен обвинител.

Член 175

(1) Ако истрагата не се заврши во рок од шест месеци, истражниот судија е должен да го извести претседателот на судот за причините поради кои истрагата не е завршена.

(2) Претседателот на судот по потреба ќе преземе мерки за завршување на истрагата.

Член 176

(1) Оштетениот како тужител и приватниот тужител можат до истражниот судија на надлежниот суд да поднесат барање да спроведе истрага односно предлог да ја дополни истрагата. Во текот на истрагата тие можат да му стават на истражниот судија и други предлози.

(2) Во поглед на поведувањето, спроведувањето, прекинувањето и запирањето на истрагата согласно се применуваат одредбите на овој закон што се однесуваат на пове-

дувањето и водењето истрага по барање од јавниот обвинител.

(3) Кога истражниот судија ќе најде дека е истрагата завршена, ќе го извести за тоа оштетениот како тужител или приватниот тужител, и ќе ги предупреди дека во рок од осум дена треба да поднесат обвинителен акт односно приватна тужба, а ако тоа не го сторат ќе се смета дека се откажале од гонењето, па постапката со решение ќе се запре. Вакво предупредување истражниот судија е должен да даде и кога советот (член 23 став 6) ќе го одбие предлогот на оштетениот како тужител или на приватниот тужител за дополнување на истрагата затоа што смета дека состојбата на работите е доволно разјаснета.

Член 177

Ако на истражниот судија му е потребна помош од органите за внатрешни работи (криминалистичко-техничка и др.) или од други државни органи во врска со спроведувањето на истрагата, тие се должни на негово барање да му ја дадат таа помош. Истражниот судија може да побара и помош од организација на здружен труд, ако е тоа неопходно за извршување на истражно дејствие кое не трпи одлагање.

Член 178

Ако тоа го бараат интересите на кривичната постапка, интересите на чувањето на тајна, интересите на јавниот ред или причините на моралот, службеното лице што презема истражно дејствие ќе им нареди на лицата што ги сослушува или што присуствуваат на истражните дејствија или ги разгледуваат списите на истрагата да ги чуваат како тајна определените факти или податоци што при тој случај ги узнале и ќе им укаже дека одавањето на тајна претставува кривично дело. Оваа наредба ќе се внесе во записникот за истражното дејствие, односно ќе се забележи на списите што се разгледуваат со потпис на лицето што е предупредено.

Член 179

Кога советот одлучува во текот на истрагата, може да побара потребни објасненија од истражниот судија и од странките и може да ги повика обете странки усно да ги изложат своите ставови на седницата на советот.

Член 180

(1) Истражниот судија може да го казни со парична казна до 10.000 динари секое лице што за време на вршењето на истражното дејствие и по опомената го нарушува редот. Ако учеството на такво лице не е непоходно, тоа може да биде отстрането од местото каде што се врши тоа дејствие.

(2) Обвинетиот не може да биде казнет со парична казна.

(3) Ако јавниот обвинител го нарушува редот, истражниот судија ќе постапи согласно со одредбата на член 295 став 5 од овој закон.

Член 181

(1) Странките и оштетениот секогаш можат да се обрратат со поплака до претседателот на судот пред кој се води постапката поради одолжување на постапката и поради други неправилности во текот на истрагата.

(2) Претседателот на судот ќе ги испита наводите во поплаката, а ако подносителот барал, ќе го извести за тоа што е преземено.

Глава XVII

МЕРКИ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ ПРИСУСТВО НА ОБВИНЕТИОТ И ЗА УСПЕШНО ВОДЕЊЕ НА КРИВИЧНАТА ПОСТАПКА

1. Заедничка одредба

Член 182

(1) Мерките што можат да се преземат спрема обвинетиот за обезбедување на неговото присуство и за успешно водење на кривичната постапка се: покана, доведување,

ветување на обвинетиот дека нема да го напушти престојувалиштето, гаранција и притвор.

(2) При одлучувањето која од наведените мерки ќе ја примени, надлежниот орган ќе се придржува кон условите определени за примена на одделни мерки, водејќи сметка да не се применува потешка мерка ако може истата цел да се постигне со поблага мерка.

(3) Овие мерки ќе се укинат и по службена должност кога ќе престанат причините што ги предизвикале, односно ќе се заменат со друга поблага мерка кога ќе настапат услови за тоа.

2. Покана

Член 183

(1) Присуството на обвинетиот при извршувањето на дејствијата во кривичната постапка се обезбедува со негово повикување. Покана до обвинетиот упатува судот.

(2) Повикувањето се врши со доставување на затворена писмена покана која содржи: назив на судот што повикува, име и презиме на обвинетиот, назив на кривичното дело што му се става на товар, место каде што треба обвинетиот да дојде, ден и час кога треба да дојде, назначување дека се повикува во својство на обвинет и предупредување дека во случај на недоаѓање ќе биде присилно доведен, службен печат и потпис од судијата што повикува.

(3) Кога обвинетиот првпат се повикува ќе се поучи во поканата за правото да земе бранител и дека бранителот може да присуствува на неговото испитување.

(4) Обвинетиот е должен веднаш да го извести судот за промената на адресата, како и за намерата да го промени престојувалиштето. За тоа обвинетиот ќе се поучи при првото испитување односно при доставувањето на обвинителниот акт без спроведување истрага (член 160 став 6), обвинителниот предлог или приватна тужба, со тоа што ќе се предупреди за последиците определени со овој закон.

(5) Ако обвинетиот не е во состојба да се одзове на поканата поради болест или друга неотстранлива пречка, ќе се испита во местото каде што се наоѓа или ќе се обезбеди негов превоз до судската зграда или до друго место каде што се презема дејствието.

3. Доведување

Член 184

(1) Наредба да се доведе обвинетиот може да издаде суд ако е донесено решение за притвор или ако уредно повикан обвинет не дојде а својот изостанок не го оправда, или ако не можело да се изврши уредно доставување на поканата, а од околностите очигледно произлегува дека обвинетиот го одбегнува приемот на поканата.

(2) Наредбата за доведување ја извршуваат органите за внатрешни работи.

(3) Наредбата за доведување се издава писмено. Наредбата треба да содржи: име и презиме на обвинетиот што треба да се доведе, назив на кривичното дело што му се става на товар со наведување на одредбата од кривичниот закон, причина поради која се наредува доведувањето, службен печат и потпис од судијата што го наредува доведувањето.

(4) Лицето на кое му е доверено извршувањето на наредбата му ја предава наредбата на обвинетиот и го повикува да појде со него. Ако обвинетиот го одбие тоа, ќе го доведе присилно.

(5) Против воените лица, припадниците на милиција или на стража на установата во која се сместени лица лишени од слобода нема да се издава наредба за доведување туку ќе се побара од нивната команда односно установа да ги спроведе.

4. Ветување на обвинетиот дека нема да го напушти престојувалиштето

Член 185

(1) Ако постои бојазан дека обвинетиот во текот на постапката би можел да се скрие или да отиде во непознато место или во странство, судот може да бара од обвинетиот обврска дека нема да се крие односно дека без одобрение на судот нема да го напушти своето престојувалиште. Даденото ветување се внесува во записник.

(2) Од обвинетиот може привремено да се одземе патната исправа. Жалбата против решението за одземање на патната исправа не го задржува извршувањето на решението.

(3) Обвинетиот при давање на ветувањето ќе се предупреди дека против него може да се определи притвор ако ја прекрши оваа обврска.

5. Гаранција

Член 186

Обвинетиот што треба да се стави или е веќе ставен во притвор само поради бојазан дека ќе побегне може да се остави на слобода односно може да се пушти на слобода, ако тој лично или некој друг даде за него гаранција дека до крајот на кривичната постапка нема да побегне, а самиот обвинет ветува дека нема да се крие и дека без одобрение нема да го напушти своето престојувалиште.

Член 187

(1) Гаранцијата секогаш гласи на паричен износ што се определува со оглед на тежината на кривичното дело, на личните и семејните прилики на обвинетиот и имотната состојба на лицето што дава гаранција.

(2) Гаранцијата се состои во полагање готови пари, хартии од вредност, скапоцености или други подвижни предмети од поголема вредност што лесно можат да се претворат во пари и да се чуваат, или во ставање хипотека за износот на гаранцијата на недвижните добра на лицето што дава гаранција, или во лична обврска на еден или повеќе граѓани дека во случај на бегство на обвинетиот ќе го платат утврдениот износ на гаранцијата.

(3) Ако обвинетиот побегне, ќе се определи со решение, согласно со републичкиот односно покраинскиот пропис, на кого ќе му припадне вредноста дадена како гаранција.

Член 188

(1) Обвинетиот ќе се стави во притвор и покрај дадената гаранција ако не дојде на уредна покана а не го оправда изостанокот, ако се подготвува за бегство или ако против него, откако е оставен на слобода, се појави некоја друга законска основа за притвор.

(2) Во случајот од став 1 на овој член гаранцијата се укинува. Положениот паричен износ, скапоцености, хартии од вредност или други подвижни предмети се враќаат, а хипотеката се симнува. На ист начин ќе се постапи и кога кривичната постапка правосилно ќе се доврши со решение за запирање на постапката или со пресуда.

(3) Ако со пресудата е изречена казна затвор, гаранцијата се укинува дури кога осудениот ќе почне да ја издржува казната.

Член 189

(1) Решение за гаранција донесува во текот на истрагата истражниот судија. По подигнатиот обвинителен акт решение за гаранцијата донесува советот.

(2) Решението со кое се определува гаранција и решението со кое се укинува гаранцијата се донесува по советувањето на јавниот обвинител, ако постапката се води на негово барање.

6. Притвор

Член 190

(1) Притвор може да се определи само под условите предвидени во овој закон.

(2) Траењето на притворот мора да биде сведено на најкратко нужно време. Должност е на сите органи што учествуваат во кривичната постапка и на органите што им укажуваат правна помош да постапуваат со особена итност ако обвинетиот се наоѓа во притвор.

(3) Во текот на целата постапка притворот ќе се укине штом ќе престанат причините врз основа на кои бил определен.

Член 191

(1) Притвор ќе се определи секогаш против лице за кое постои основано сомневање дека извршило кривично

дело за кое во законот е пропишана смртна казна. Ако околностите укажуваат дека е во прашање случај за кој законот пропишува можност за изрекување поблага казна (член 42 точка 1 од Кривичниот закон на Социјалистичка Федеративна Република Југославија), притвор не мора да се определи.

(2) Ако постои основано сомневање дека определено лице сторило кривично дело, а не постојат услови за задолжителен притвор, притвор против тоа лице може да се определи:

1) ако се крие или ако не може да се утврди неговиот идентитет, или ако постојат други околности што укажуваат на опасност од бегство;

2) ако постои основана бојазан дека ќе ги уништи трагите на кривичното дело или ако особени околности укажуваат дека ќе ја попречува истрагата со влијание врз сведоците, соучесниците или прикривачите;

3) ако особени околности ја оправдуваат бојазната дека ќе повтори кривично дело, или ќе го доврши обиденото кривично дело, или дека ќе стори кривично дело со кое се заканува;

4) ако е во прашање кривично дело за кое според законот може да се изрече казна десет години затвор или потешка казна, а поради начинот на извршување, последиците или дрруги околности на делото дошло или би можело да дојде до такво вознемирување на граѓаните што заради непречено водење на кривичната постапка или за безбедноста на луѓето е неопходно определување на притвор.

(3) Во случајот од точка 1 став 2 на овој член притворот што е определен само поради тоа што не може да се утврди идентитетот на лицето, трае додека овој идентитет не се утврди. Во случајот од точка 2 став 2 на овој член притворот ќе се укине штом ќе се обезбедат доказите поради кои е определен притворот.

(4) Лицето затечено на извршување на кривично дело за кое се гони по службена должност може да го лиши од слобода секој. Лицето лишено од слобода мора веднаш да му се предаде на истражен судија или на орган за внатрешни работи, а ако не може тоа да се стори, мора веднаш да се извести еден од тие органи. Органот за внатрешни работи ќе постапи според член 195 од овој закон.

Член 192

(1) Притвор определува истражен судија на надлежниот суд.

(2) Притворот се определува со писмено решение кое содржи име и презиме на лицето што се лишува од слобода, кривично дело за кое се обвинува тоа, законска основа за притворот, поука за правото на жалба, кратко образложение, со тоа што основата за определување на притворот посебно ќе се образложи, службен печат и потпис на судијата што го определува притворот.

(3) Решението за притвор му се предава на лицето на кое се однесува во моментот на лишувањето од слобода, а најдоцна во рок од 24 часа од часот на лишувањето од слобода. Во списите мора да се назначи часот на лишувањето од слобода и часот на предавањето на решението.

(4) Против решението за притвор притвореното лице може да се жали до советот (член 23 став 6) во рок од 24 часа од часот на предавањето на решението. Ако притвореното лице првпат се испитува по истекот на овој рок, може да изјави жалба при тоа испитување. Жалбата со препис од записникот за испитувањето, ако притвореното лице е испитано, и решението за притворот се доставаат веднаш до советот. Жалбата не го задржува извршувањето на решението.

(5) Ако истражниот судија не се согласи со предлогот на јавниот обвинител за определување притвор, ќе побара за тоа да одлучи советот (член 23 став 6). Против решението на советот со кое се определува притвор притвореното лице може да изјави жалба, која не го задржува извршувањето на решението. Во поглед на предавањето на решението и изјавата на жалбата се применуваат одредбите на ст. 3 и 4 од овој член.

(6) Во случаите од ст. 4 и 5 на овој член советот што одлучува за жалбата е должен да донесе одлука во рок од 48 часа.

Член 193

(1) Истражниот судија е должен на лицето лишено од слобода што му е доведено веднаш да му соопшти дека може да земе бранител кој може да присуствува на неговото испитување, и ако е потребно – да му помогне да најде бранител. Ако во рок од 24 часа од часот на ова соопштение лицето лишено од слобода не обезбеди присуство на бранител, истражниот судија е должен тоа лице да го испита веднаш.

(2) Ако лицето лишено од слобода изјави дека не сака да земе бранител, истражниот судија е должен да го испита во рок од 24 часа.

(3) Ако во случај на задолжителна одбрана (член 70 став 1) лицето лишено од слобода не земе бранител во рок од 24 часа од часот кога е поучено за ова право или изјави дека не сака да земе бранител, ќе му се назначи бранител по службена должност.

(4) Виденаш по испитувањето истражниот судија ќе одлучи дали лицето лишено од слобода ќе го пушти на слобода. Ако смета дека лицето лишено од слобода треба да го задржи, истражниот судија за тоа веднаш ќе го извести јавниот обвинител ако овој веќе не поднел барање за спроведување на истрага. Ако јавниот обвинител во рок од 48 часа од часот кога е изведен за притворот не стави барање за спроведување на истрага истражниот судија ќе го пушти на слобода лицето лишено од слобода.

Член 194

(1) Притвор може да определи истражен судија на понизок суд на чие подрачје е извршено кривично дело, кога му е доверено извршување на одделни истражни дејствија или во случаите предвидени во член 156 став 1 и член 195 од овој закон. Во поглед на определувањето на притворот се применуваат одредбите на член 192 ст. 2 до 5 од овој закон, со тоа што одлуката од став 4 на тој член по жалбата ја донесува повисокиот суд.

(2) Веднаш по испитувањето на лицето лишено од слобода истражниот судија ќе одлучи дали ќе го пушти на слобода или ќе нареди да се спроведе до истражниот судија на надлежниот суд. Во поглед на испитувањето на лицето лишено од слобода се применуваат одредбите на член 193 ст. 1 до 3 од овој закон.

(3) Истражниот судија на понискиот суд на чие подрачје е извршено кривичното дело може да го задржи притвореното лице најдолго три дена, сметајќи од денот на неговото доведување, ако е потребно да преземе итни истражни дејствија во смисла на член 156 став 1 од овој закон. По донесувањето на решение за спроведување на истрага, задржувањето во притвор може да трае и подолго од три дена, ако во тој рок истражниот судија прими барање од истражниот судија на надлежниот суд да преземе одделни истражни дејствија. По извршувањето на истражните дејствија притвореното лице мора да се спроведе до надлежниот суд, ако истражниот судија на тој суд не определи нешто друго.

Член 195

(1) Овластените службени лица на органите за внатрешни работи можат некое лице да го лишат од слобода ако постои која и да е причина предвидена во член 191 од овој закон, но се должни таквото лице без одлагање да го спроведат до надлежниот истражен судија или до истражниот судија на понискиот суд на чие подрачје е сторено кривичното дело, ако до седиштето на тој суд може да се дојде побргу. При доведувањето, овластеното службено лице на органот за внатрешни работи ќе го извести истражниот судија за причините и за времето на лишувањето од слобода.

(2) Ако поради неотстранливи пречки не било можно ниту во рок од 24 часа лицето лишено од слобода да се спроведе до истражниот судија, службеното лице е должно ваквото задоцнување посебно да го образложи. Образложение на задоцнувањето е нужно и кога спроведувањето е извршено на барање од истражниот судија.

(3) Ако поради задоцнување во спроведувањето истражниот судија не е во можност во рокот од член 192 став 3 на овој закон да донесе решение за притвор тој е должен за притворот да одлучи веднаш кога лицето лишено од слобода ќе му биде спроведено.

Член 196

(1) Притвор може, по исклучок, да определи и органот за внатрешни работи пред поведувањето на истрагата, ако е заради утврдување на идентитетот проверување на алибито или од други причини (член 162 став 4), а потребно да се соберат неопходни податоци за водење на постапката против определено лице, а постојат причините за притвор предвидени во член 191 став 1 и став 2 точ. 1 и 3 на овој закон, а во случајот од член 191 став 2 точка 2 на овој закон - само ако постои основана бојазан дека тоа лице ќе ги уништи трагите на кривичното дело.

(2) Органот за внатрешни работи може да определи притвор и ако истражниот судија му доверил извршување на одделни истражни дејствија (член 162 став 4), а постојат причините за притвор предвидени во член 191 од овој закон.

(3) Притворот што го определил органот за внатрешни работи може да трае најдолго три дена сметајќи од моментот на лишувањето од слобода. Одредбите на член 192 ст. 2 и 3 од овој закон согласно се применуваат и врз овој притвор. Против решението за притвор притвореното лице може да се жали до советот на надлежниот суд најдоцна во рок од 24 часа од часот на приемот на решението. Советот е должен да донесе одлука во рок од 48 часа од часот на приемот на жалбата. Жалбата не го задржува извршувањето на решението. Органот за внатрешни работи ќе му обезбеди на притвореното лице потребна стручна помош за изјава на жалба.

(4) За определувањето притвор органот за внатрешни работи е должен веднаш да го извести јавниот обвинител, а во случајот од став 2 на овој член - истражниот судија, кој може да бара органот за внатрешни работи веднаш да му го спроведе притвореното лице.

(5) Ако по истекот на рокот од три дена органот за внатрешни работи не го пушти на слобода притвореното лице, должен е да постапи според одредбите на член 195 од овој закон, а истражниот судија на кој тоа лице му е спроведено - според одредбите на член 193 од овој закон.

Член 197

(1) Врз основа на решение на истражниот судија обвинетиот може да се задржи во притвор најмногу еден месец од денот на лишувањето од слобода. По тој рок обвинетиот може да се задржи во притвор само врз основа на решение за продолжување на притворот.

(2) Притворот може по одлука на советот (член 23 став 6) да се продолжи најмногу за два месеца. Против решението на советот е дозволена жалба која не го задржува извршувањето на решението. Ако постапката се води за кривично дело за кое може да се изрече казна затвор над пет години или потешка казна, советот на републичкиот односно на покраинскиот врховен суд може од важни причини да го продолжи, притворот најмногу за уште три месеци. Решението за продолжување на притворот се донесува врз основа на образложен предлог од истражниот судија или од јавниот обвинител.

(3) Ако до истекот на роковите од став 2 на овој член не се подигне обвинителен акт обвинетиот ќе се пушти на слобода.

Член 198

Во текот на истрагата истражниот судија може да го укине притворот во согласност со јавниот обвинител, кога постапката се води по негово барање, освен ако притворот се укинува поради истекот на рокот на траењето на притворот. Ако помеѓу истражниот судија и јавниот обвинител не постои согласност, истражниот судија ќе побара да одлучи за тоа советот, кој е должен да донесе одлука во рок од 48 часа.

Член 199

(1) По предавањето на обвинителниот акт до судот до завршувањето на главниот претрес, притворот може, по сослушувањето на јавниот обвинител, кога постапката се води по негово барање, да се определи или да се укине само со решение на советот.

(2) Советот е должен по истекот на два месеца од правосилноста на последното решение за притвор, и без пред-

лог од странките, да испита дали се уште постојат причините за притвор и да донесе решение за продолжување или укинување на притворот.

(3) Жалбата против решението од ст. 1 и 2 на овој член не го задржува извршувањето на решението.

(4) Против решението на советот со кое се одбива предлогот за определување или укинување на притворот не е дозволена жалба.

Член 200

Органот за внатрешни работи односно судот е должен за лишувањето од слобода да го извести во рок од 24 часа семејството на лицето лишено од слобода, освен ако лицето му се противи на тоа. За лишувањето од слобода ќе се извести надлежниот орган за социјални грижи, ако е потребно да се преземат мерки за згрижување на децата и на другите членови на семејството на лицето лишено од слобода за кои се грижи тоа.

7. Постапка со притворениците

Член 201

(1) При издржувањето на притворот не смее да се навредува личноста и достоинството на обвинетиот.

(2) Спрема притвореникот можат да се применуваат само ограничувања што се потребни да се спречи бегство и договор што би можел да биде штетен за успешното водење на постапката.

(3) Во иста просторија не можат да бидат затворени лица што не се од ист пол. По правило, во иста просторија не можат да се сместуваат лица што учествувале во извршување на исто кривично дело ниту лица што се на издржување казна со лица во притвор. Ако е тоа можно, лица што сториле кривично дело во поврат нема да се сместуваат во иста просторија со други лица лишени од слобода врз кои би можеле штетно да влијаат.

Член 202

(1) Притворениците имаат право на осумчасовен непрекинат одмор во време од 24 часа. Покрај тоа ним ќе им се обезбеди движење по слободен воздух најмалку два часа дневно, ако затворот располага со погоден заграден простор.

(2) Притворениците имаат право да се хранат на свој трошок, да носат своја облека и да се служат со свои постелни работи, на свој трошок да набавуваат книги, весници и други работи што им одговараат на нивните редовни потреби, доколку тоа не би било штетно за успешно водење на постапката. За тоа одлучува органот што ја спроведува истрагата.

(3) Притвореник може да се употреби за работи нужни за одржување на чистотата во просторијата во која престојува. Ако притвореникот бара, истражниот судија односно претседателот на советот, во спогодба со управата на затворот, може да дозволи тој да работи во кругот на затворот врз работи што одговараат на неговите психички и физички својства, под услов тоа да не е штетно за водењето на постапката.

Член 203

(1) По одобрение од органот што ја спроведува истрагата и под негов надзор или под надзор на лице што ќе го определи тој, притвореникот можат, во границите на куќниот ред, да го посетуваат блиски роднини, а по негово барање - лекар и други лица. Одделни посети можат да се забранат ако поради тоа би можела да настане штета за водењето на постапката.

(2) Притвореникот може да се допишува со лица надвор од затворот со знаење и под надзор на органот што ја спроведува истрагата. Овој орган може да забрани испраќање и примање писма и други пратки штетни за водењето на постапката. Испраќање на молба, поплака или жалба не може да се забрани никогаш.

(3) По подигнат обвинителен акт до правосилноста на пресудата, овластувањата од ст. 1 и 2 на овој член ги врши претседателот на советот.

Член 204

(1) За дисциплински престапи на притвореникот истражниот судија односно претседателот на советот може да изрече дисциплинска казна ограничување на посети и преписка. Ова ограничување не се однесува на општењето на притвореникот со бранителот.

(2) Против решението за казната изречена според став 1 од овој член е дозволена жалба до советот (член 23 став 6) на судот надлежен за водење на истрагата во рок од 24 часа од часот на приемот на решението. Жалбата не го задржува извршувањето на решението.

Член 205

(1) Надзор над притворениците врши претседателот на судот што е овластен за тоа.

(2) Претседателот на судот или судијата што ќе го определи тој е должен најмалку еднаш неделно да ги посети притворениците и, ако најде за потребно да се информира и без присуство на надзорникот и стражарите како се хранат притворениците, како се набдуваат со други потреби и како се постапува со нив. Претседателот односно судијата што ќе го определи тој е должен да преземе потребни мерки да се отстранат неправилностите уочени при посетата на затворот. Определен судија не може да биде истражниот судија.

(3) При посетите од став 2 на овој член може да присуствува и јавниот обвинител.

(4) Претседателот на судот и истражниот судија можат во секое време да ги посетуваат сите притвореници, со нив да разговараат и да примаат поплаки од нив.

Глава XVIII

ИСТРАЖНИ ДЕЈСТВИЈА

1. Претресување на стан и лице

Член 206

(1) Претресување на стан и други простории на обвинетиот или на други лица може да се преземе ако е веројатно дека со претресувањето ќе се фати обвинетиот или дека ќе се пронајдат траги на кривичното дело или предмети важни за кривичната постапка.

(2) Претресување на лица може да се преземе кога е веројатно дека со претресувањето ќе се пронајдат траги и предмети важни за кривичната постапка.

Член 207

(1) Претресувањето го наредува судот со писмена образложена наредба.

(2) Наредбата за претресување му се предава пред да почне претресувањето на лицето кај кое или на кое ќе се изврши претресување. Пред претресувањето ќе се повика лицето на кое се однесува наредбата за претресување доброволно да го предаде лицето, односно предметите што се бараат.

(3) Кон претресување може да се пристапи и без претходно предавање на наредба, како и без претходна покана за предавање на лице или предмети, ако се претпоставува вооружен отпор, или ако е потребно претресувањето да се изврши веднаш и ненадејно, или ако треба претресувањето да се изврши во јавни простории.

(4) Претресувањето се врши дење. Претресувањето може да се врши и ноќе ако е дење започнато па не е довршено или ако постојат причините од член 210 на овој закон.

Член 208

(1) Држателот на станот и на други простории ќе се повика да присуствува при претресувањето, а ако е тој отсутен ќе се повика неговиот застапник или некој од возрастните домашни или соседи.

(2) Заклучени простории, мебел или други предмети ќе се отворат со сила само ако нивниот држател не е присутен или не сака доброволно да ги отвори. При отворањето ќе се одбегнува непотребно оштетување.

(3) При претресувањето на стан или лице присуствуваат двајца полнолетни граѓани како сведоци. Претресувањето на женско лице го врши само женско лице, а за сведоци ќе се земаат само женски лица. Пред почетокот на претресувањето сведоците ќе се предупредат да внимаваат како се врши претресувањето, како и на тоа дека имаат право пред потпишувањето на записникот за претресување да стават свои приговори ако сметаат дека содржината на записникот не е точна.

(4) Кога се врши претресување во простории на државни органи, на организации на здружен труд или на други организации и заедници, ќе се повика нивниот старешина да присуствува на претресувањето.

(5) Претресување и прегледи во воена зграда ќе се извршат по одобрение од надлежниот воен старешина.

(6) Претресување на стан и лице треба да се врши внимателно, не нарушувајќи го куќниот ред.

(7) За секое претресување на стан или лице ќе се состави записник што го потпишуваат лицето кај кое или на кое се врши претресување и лицата чие присуство е задолжително. При вршењето на претресувањето ќе се одземат привремено само оние предмети и исправи што се во врска со целта на претресувањето во одделен случај. Во записникот ќе се внесат и точно ќе се назначат предметите и исправите што се одземаат, а тоа ќе се внесе и во потврдата што веднаш ќе му се издаде на лицето на кое му се одземени предметите односно исправите.

Член 209

Ако при претресување на стан или лице се најдат предмети што немаат врска со кривичното дело поради кое е наредено претресувањето, но кои укажуваат на друго кривично дело за кое се гони по службена должност, тие ќе се опишат во записникот и привремено ќе се одземат, а за одземањето веднаш ќе се издаде потврда. За тоа веднаш ќе се известат јавниот обвинител заради поведување кривична постапка. Овие предмети веднаш ќе се вратат ако јавниот обвинител најде дека нема основа за поведување кривична постапка, а не постои некоја друга законска основа според која би требало тие предмети да се одземат.

Член 210

(1) Овластените службени лица на орган за внатрешни работи можат и без наредба да влезат во туѓ стан и други простории и по потреба да извршат претресување ако држателот на станот го сака тоа, ако некој вика за помош, ако е потребно да се фати сторител на кривично дело што е затечен на дело или заради безбедност на луѓето и имотот, ако во станот или друга просторија се наоѓа лице што по наредба од надлежниот државен орган треба да се притвори или присилно да се доведе или што тука се засолнило од гонењето, или ако е очигледно дека поинаку не би можело да се обезбедат докази.

(2) Во случајот од став 1 на овој член нема да се составува записник туку на држателот на станот веднаш ќе му се издаде потврда во која ќе се назначи причината за влегување во станот односно во други простории. Ако во туѓи простории е извршено и претресување, ќе се постапи според одредбата на член 208 ст. 3 и 7 од овој закон.

(3) Претресување може да се изврши и без присуство на сведоци ако не е можно веднаш да се обезбеди нивно присуство, а постои опасност од одлагање. Причините за претресување без присуство на сведоци мораат да се назначат во записникот.

(4) Овластените службени лица на орган за внатрешни работи можат без наредба за претресување и без присуство на сведоци да извршат претресување на лица при извршувањето на решението за приведување или при лишување од слобода, ако постои сомневање дека тоа лице поседува оружје или орудије за напад или ако постои сомневање дека ќе ги отфрли, скрие или уништи предметите што треба од него да се одземат како доказ во кривичната постапка.

(5) Кога овластените службени лица на орган за внатрешни работи ќе извршат претресување без наредба за претресување, тие се должни за тоа веднаш да му поднесат извештај на истражниот судија, а ако се уште не се води постапка - на надлежниот јавен обвинител.

2. Привремено одземање на предмети**Член 211**

(1) Предметите што според кривичниот закон треба да се одземат или што можат да послужат како доказ во кривичната постапка привремено ќе се одземат и ќе му се предадат на чување на судот или на друг начин ќе се обезбеди нивно чување.

(2) Тој што држи вакви предмети е должен да ги предаде по барање на судот. Лицето што ќе одбие да ги предаде предметите може да се казни со парична казна до 10.000 динари, а во случај на натамошно одбивање може да се затвори. Затворот трае до предавањето на предметите или до завршувањето на кривичната постапка, а најдолго еден месец. На ист начин ќе се постапи спрема службеното или одговорното лице во државен орган, организација или заедница.

(3) За жалба против решението со кое е изречена парична казна или е нареден затвор одлучува советот (член 23 став 6). Жалбата против решението за затвор не го задржува извршувањето на решението.

(4) Овластените службени лица на орган за внатрешни работи можат да ги одземат предметите наведени во став 1 на овој член кога постапуваат според чл. 151 и 154 од овој закон или кога извршуваат налог на суд.

(5) При одземањето на предметите ќе се назначи каде се пронајдени и ќе се опишат, а по потреба и на друг начин ќе се обезбеди утврдување на нивната идентичност. За одземените предмети ќе се издаде потврда.

Член 212

(1) Државните органи можат да ускратат покажување или издавање на своите списи и други исправи ако сметаат дека објавувањето на нивната содржина би било штетно за општите интереси. Ако е ускратено покажувањето или давањето на списи и други исправи конечна одлука донесува советот (член 23 став 6).

(2) Организациите на зложен труд или други организации и заедници можат да бараат да не се објават податоците што се однесуваат на нивното работење.

Член 213

(1) Ако се врши привремено одземање на списи што можат да послужат како доказ, ќе се изврши нивни попис. Ако тоа не е можно, списите ќе се стават во обвивка и ќе се запечатат. Сопственикот на списите може да стави на обивката и свој печат.

(2) Лицето од кое се одземе списите ќе се повика да присуствува при отворањето на обивката. Ако тоа не е одзове на поканата или е отсутно, обивката ќе се отвори, списите ќе се прегледаат и попишат во негово отсуство.

(3) При прегледувањето на списите мора да се води сметка за нивната содржина да не узнаат неовластени лица.

Член 214

(1) Истражниот судија може да нареди поштенските, телеграфските и други сообраќајни организации да ги задржат и, со потврда на приемот, нему да му ги предадат писмата, телеграмите и другите пратки што се упатени до обвинетиот или што ги испраќа тој, ако постојат околности поради кои основано може да се очекува дека овие пратки ќе послужат како доказ во постапката.

(2) Јавниот обвинител може да нареди само задржување на пратки, но организациите наведени во став 1 од овој член се должни да го запрат задржувањето ако во рок од три дена по приемот на наредбата не примат одлука од истражниот судија.

(3) Издадените пратки ги отвора истражниот судија во присуство на двајца сведоци. При отворањето ќе се внимава да не се повредат печатите, а обвивките и адресите ќе се зачуваат. За отворањето ќе се состави записник.

(4) Ако интересите на постапката дозволуваат, содржината на пратката може да му се соопшти во целост или делумно на обвинетиот односно на лицето до кое е упатена, а може пратката и да му се предаде. Ако обвинетиот е отсутен, пратката ќе се соопшти или ќе се предаде на некој од неговите роднини, а ако ги нема овие, ќе му се врати на испраќачот ако тоа не им се противи на интересите на постапката.

Член 215

Предметите што во текот на кривичната постапка се привремено одземени ќе му се вратат на сопственикот односно на држателот ако се запре постапката, а не постојат причини за нивно одземање (член 500).

3. Постапување со сомнителни предмети**Член 216**

(1) Ако се најде кај обвинетиот туѓ предмет, а не се знае чии е, органот што ја води постапката ќе го опише тој предмет и описот ќе го објави на таблата на собранieto на општината на чие подрачје живее обвинетиот и на чие подрачје е сторено кривичното дело. Во огласот ќе се повика сопственикот да се јави во рок од една година од денот на објавувањето на огласот, зашто во спротивно предметот ќе се продаде. Парите добиени со продажбата се внесуваат во буџетот.

(2) Ако се во прашање предмети од поголема вредност, објавувањето може да се изврши и преку дневните весници.

(3) Ако е предметот подложен на расипување или неговото чување е врзано со значителни трошоци, тој ќе се продаде според одредбите што важат за извршната постапка, а парите ќе се предадат на чување во паричен завод.

(4) Според одредбата на став 3 од овој член ќе се постапи и кога предметот му припаѓа на одбегнат или на непознат сторител на кривично дело.

Член 217

(1) Ако во текот на една година не се јави никој за предмет или за пари добиени од продажбата на предмет, ќе се донесе решение предметот да станува општествена сопственост односно парите да се внесат во буџетот.

(2) Сопственикот на предметот има право преку спор да бара враќање на предметот или на парите добиени од продажбата на предметот. Застарувањето на ова право почнува да тече од денот на објавувањето на огласот.

4. Испитување на обвинетиот**Член 218**

(1) Кога се испитува обвинетиот првпат, ќе се праша за името и презимето, за прекарот ако го има, за името и презимето на родителите, за моминското семејно име на мајката, каде е роден, каде живее, ден, месец и година на раѓањето, од која народност е и чиј државјанин е, со што се занимава, какви му се семејните прилики, дали е писмен, какви училишта завршил, дали, каде и кога служел војска, односно дали има чин на резервен помлад офицер, офицер или воен службеник, дали се води во воената евиденција и при кој орган надлежен за работи на народната одбрана, дали е одликуван, каква му е имотната состојба, дали, кога и зошто е осудуван, дали и кога ја издржал изречената казна, дали против него се води постапка за некое друго кривично дело, а ако е малолетен кој му е законски застапник. Обвинетиот ќе се поучи дека е должен да се одзове на поканата и веднаш да ја соопшти секоја промена на адресата или намерата да го промени престојувањето, а ќе се предупреди и за последиците ако не постапи по тоа.

(2) Потоа на обвинетиот ќе му се соопшти зошто се обвинува и ќе му се соопштат основите на сомневањето што стојат против него, па ќе се праша што има да наведе во своја одбрана, а ќе му се соопшти дека не е должен да ја изнесе својата одбрана ниту да одговара на поставените прашања.

(3) Ако обвинетиот не сака воопшто да одговара или не сака да одговара на поставените прашања, ќе се поучи, ако е потребно, дека со тоа може да го отежне собирањето докази за својата одбрана.

(4) Обвинетиот се испитува усно. При испитувањето на обвинетиот може да му се дозволи да ги користи своите забелешки.

(5) При испитувањето треба на обвинетиот да му се овозможи во непречено излагање да се изјасни за сите околности што го товарат и да ги изнесе сите факти што му служат за одбрана.

(6) Кога обвинетиот ќе го заврши својот исказ, ќе му се постават прашања доколку е потребно да се пополнат празнините или да се отстранат противречностите или нејасностите во неговото излагање.

(7) Испитувањето треба да се врши така што во полна мера да се почитува личноста на обвинетиот.

(8) Спрема обвинетиот не смеат да се употребат сила, закана или други слични средства (член 259 став 3) за да се дојде до негова изјава или признание.

(9) Обвинетиот може да биде испитан во отсуство на бранител ако изречно се одрекол од тоа право, а одбраната не е задолжителна, ако на бранителот не му е дозволено да присуствува на изведувањето на ова истражно дејствие, ако бранителот не е присутен иако е известен за испитувањето (член 168) или ако за првото испитување обвинетиот не обезбедил присуство на бранител ни во рок од 24 часа од часот кога е поучен за ова право (член 67 став 2), освен во случај на задолжителна одбрана.

(10) Ако е постапено противно на одредбите на ст. 8 и 9 од овој член или ако изјавите на обвинетиот од став 9 на овој член за присуствувањето на бранителот не се забележени во записник, врз исказот на обвинетиот не може да се заснова судската одлука.

Член 219

(1) На обвинетиот треба да му се поставуваат прашања јасно, разбирливо и определено, така што да може на полно да ги разбере. Во испитувањето не смее да се поаѓа од претпоставка дека обвинетиот признал нешто што не признал ниту смеат да се поставуваат прашања во кои е веќе содржано како треба на нив да се одговори. Спрема обвинетиот не смее да се употреби измама за да се дојде до негова изјава или признание.

(2) Ако полошнежните искази на обвинетиот се разликуваат од поранешните, а особено ако обвинетиот го отповика своето признание, ќе се повика да ги изнесе причините зошто дал различни искази, односно зошто го отповикал призањето.

Член 220

(1) Обвинетиот може да биде соочен со сведок или со друг обвинет, ако нивните искази не се согласуваат во поглед на важните факти.

(2) Соочените ќе се испитаат одделно за секоја околност за која нивните искази меѓусебно не се согласуваат а нивниот одговор ќе се внесе во записникот.

Член 221

Предметите што се во врска со кривичното дело или што служат како доказ ќе му се покажат на обвинетиот заради препознавање, откако претходно ќе ги опише. Ако овие предмети не можат да се донесат обвинетиот може да се одведе на местото каде што се наоѓаат тие.

Член 222

(1) Исказот на обвинетиот се внесува во записникот во форма на раскажување, а поставените прашања и одговорите на нив ќе се внесат во записник само кога е тоа потребно.

(2) На обвинетиот може да му се дозволи да го кажува сам својот исказ во записник.

Член 223

Органот што ја води постапката е должен и покрај призањето на обвинетиот да прибира и други докази. Ако е призањето јасно и наполно и ако е поткрепено и со други докази, натамошно собирање на докази ќе се презема само на предлог од тужителот.

Член 224

(1) Испитување на обвинетиот ќе се изврши преку толкувач во случаите предвидени со овој закон.

(2) Ако е обвинетиот глув, ќе му се поставуваат прашања писмено, а ако е нем, ќе се повика писмено да одговара. Ако испитувањето не може да се изврши на овој начин ќе се повика како толкувач лице што може да се разбере со обвинетиот.

(3) Ако толкувачот не е порано заколнат, ќе положи заклетва дека верно ќе ги пренесе прашањата што се упатуваат до обвинетиот и изјавите што ќе ги дава тој.

(4) Одредбите на овој закон што се однесуваат на вештаците согласно се применуваат врз толкувачите.

5. Сослушување на сведоци

Член 225

(1) Како сведоци се повикуваат лица за кои е веројатно дека ќе можат да дадат известување за кривичното дело и сторителот и за други важни околности.

(2) Оштетениот, оштетениот како тужител и приватниот тужител можат да се сослушаат како сведоци.

(3) Секое лице што се повикува како сведок е должно да се одзове на поканата, а ако со овој закон не е определено поинаку должно е и да сведочи.

Член 226

Не може да се сослуша како сведок:

1) лице што со својот исказ би ја повредило должноста на чување службена или воена тајна, додека надлежниот орган не го ослободи од таа должноста;

2) бранител на обвинетиот за она што му го доверил обвинетиот како на свој бранител, освен ако самиот обвинет го бара тоа.

Член 227

(1) Ослободени се од должноста да сведочат:

1) брачниот другар на обвинетиот;

2) роднините на обвинетиот по крв во права линија, роднините во странична линија до третиот степен заклучно, како и роднините по жена до вториот степен заклучно;

3) посвоеник и посвоител на обвинетиот;

4) верски исповедник за она што му го исповедил обвинетиот.

(2) Судот што ја води постапката е должен лицата споменати во став 1 од овој член, пред нивното сослушување или штом ќе узнае за нивниот однос спрема обвинетиот, да ги предупреди дека не мораат да сведочат. Предупредувањето и одговорот се внесуваат во записникот.

(3) Малолетно лице што со оглед на возраста и душевната развиеност не е способно да го сфати значењето на правото дека не мора да сведочи не може да се сослуша како сведок, освен ако тоа самиот обвинет го бара.

(4) Лице што има основа да ускрати сведочење спрема еден од обвинетите е ослободено од должноста да сведочи и спрема другите обвинети, ако неговиот исказ според природата на работите не може да се ограничи само на другите обвинети.

Член 228

Ако како сведок е сослушано лице кое не може да се сослуша како сведок (член 226) или лице кое не мора да сведочи (член 227), а за тоа не е предупредено или изречно не се одрекло од тоа право, или ако предупредувањето и одрекувањето не е забележено во записникот, или ако е сослушан малолетник кој не може да го сфати значењето на правото дека не мора да сведочи, или ако исказот на сведокот е изнуден со сила, со закана или со друго слично забрането средство (член 259 став 3), врз таквиот исказ на сведокот не може да се заснова судската одлука.

Член 229

Сведокот не е должен да одговара на одделни прашања ако е веројатно дека со тоа би се изложил себеси или својот близок роднина (член 227 став 1 точ. 1 од 3) на тешка срамота, значителна материјална штета или кривично гонење.

Член 230

(1) Повикување на сведок се врши со доставување писмена покана во која ќе се наведе името и презимето и занимањето на повиканиот, времето и местото на доаѓањето, кривичниот предмет по кој се повикува, назначување дека се повикува како сведок и предупредување за последиците од неоправданиот изостанок (член 237).

(2) Повикувањето како сведок на малолетно лице кое не наполнило шеснаесет години се врши преку неговите родители односно преку законскиот застапник, освен ако тоа не е можно поради потребата да се постапува итно или поради други околности.

(3) Сведоците што поради старост, болест или тешки телесни мани не можат да се одзоват на поканата, можат да се сослушаат во својот стан.

Член 231

(1) Сведоците се сослушуваат одделно и без присуство на други сведоци. Сведокот е должен одговорите да ги дава усно.

(2) Сведокот претходно ќе се опомене дека е должен да зборува вистина и дека не смее ништо да премолчи, а потоа ќе се предупреди дека давањето на лажан исказ претставува кривично дело. Сведокот ќе се предупреди и дека не е должен да одговара на прашањата предвидени во член 229 од овој закон и ова предупредување ќе се внесе во записник.

(3) Потоа сведокот ќе се праша за името и презимето, името на таткото, занимањето, престојувалиштето, местото на раѓањето, годините на возраста и за неговиот однос со обвинетиот и оштетениот. Сведокот ќе се предупреди дека е должен да го извести судот за промената на адресата или на престојувалиштето.

(4) При сослушување на малолетно лице, особено ако е тоа оштетено со кривичното дело, ќе се постапи претпазливо така што сослушувањето да не влијае штетно врз психичката состојба на малолетникот. Ако е тоа потребно, сослушувањето на малолетното лице ќе се изврши со помош на педагог или на друго стручно лице.

Член 232

(1) По општите прашања сведокот се повикува да внесе се што му е познато за предметот, а потоа ќе му се поставуваат прашања заради проверување, дополние и разјаснување. При сослушување на сведок не е дозволено служење со измама ниту поставување на такви прашања во кои е веќе содржано како би требало да се одговори.

(2) Сведокот секогаш ќе се праша од каде му е позната она за што сведочи.

(3) Сведоците можат да се соочат ако нивните искази не се согласуваат во поглед на важните факти. Соочените за секоја околност за која нивните искази не се согласуваат меѓусебно ќе се сослушаат одделно и нивниот одговор ќе се внесе во записник. Истовремено можат да се соочат само два сведока.

(4) Оштетениот што се сослушува како сведок ќе се праша дали сака да остварува имотноправно барање во кривичната постапка.

Член 233

Ако е потребно да се утврди дали сведокот го познава лицето или предметите, ќе се бара од него прво да ги опише и да ги наведе знаците по кои се разликуваат, па дури потоа ќе му се покажат заради препознавање, и тоа заедно со други лица што не ги познава односно ако е тоа можно заедно со предметите од ист вид.

Член 234

Ако сослушувањето на сведокот се врши преку толкувач или ако сведокот е глув или нем, неговото сослушување се врши на начинот предвиден во член 224 од овој закон.

Член 235

Од сведокот може да се бара да положи заклетва. Пред главниот претрес сведокот може да положи заклетва само пред судот, и тоа ако постои бојазан, дека поради болест или од други причини не ќе може да дојде на главниот претрес. Причината поради која е положена заклетва ќе се наведе во записникот. Заклетва се полага на начинот определен во член 325 на овој закон.

Член 236

Не смеат да се заколнуваат лица:

1) што не се полнолетни во моментот на сослушувањето;

2) за кои е докажано или за кои постои основано сомневање дека го извршиле или учествувале во кривичното дело поради кое се сослушуваат.

Член 237

(1) Ако сведокот што е уредно повикан не дојде, а не го оправда изостанокот, или без одобрение или оправдана причина ќе се оддалечи од местото каде што треба да биде сослушан, може да се нареди да се доведе присилно а може и да се казни парично до 10.000 динари.

(2) Ако сведокот дојде, па откако е предупреден за последиците, без законска причина не сака да сведочи, може да се казни парично до 10.000 динари, а ако и потоа одбие да сведочи, може да се затвори. Затворот трае додека сведокот не се согласи да сведочи, или додека неговото сослушување не стане непотребно, или додека кривичната постапка не се заврши, но најдолго еден месец.

(3) За жалбата против решението со кое е изречена парична казна или е нареден затвор одлучува секогаш совет (член 23 став 6). Жалбата против решението за затвор не го задржува извршувањето на решението.

(4) Воените лица и припадниците на милицијата не можат да се затворат, но за нивното одбивање да сведочат ќе се извести нивната надлежна команда заради казнување.

6. Увид

Член 238

Увид се презема кога за утврдување или разјаснување на некаков важен факт во постапката е потребно непосредно забележување.

Член 239

(1) Заради проверување на изведените докази или утврдување на фактите што се од значење за разјаснување на работата, органот што ја води постапката може да определи реконструкција на настанот, која се врши така што ќе се повторат дејствијата или ситуациите во условите под кои според изведените докази се одиграл настанот. Ако во исказите на одделни сведоци или обвинети дејствијата или ситуациите се различно прикажани, реконструкцијата на настанот, по правило посебно ќе се изврши со секој од нив.

(2) Реконструкцијата не смее да се врши на начин со кој се навредува јавниот ред и морал или се доведува во опасност животот или здравјето на луѓето.

(3) При реконструкцијата можат, по потреба, повторно да се изведат одделни докази.

Член 240

(1) Органот што врши увид или реконструкција може да побара помош од стручно лице од криминалистичко-техничка, сообраќајна или друга струка, кое, по потреба, ќе преземе и пронаоѓање, обезбедување или опишување на трагите, ќе изврши потребни мерења и снимања, ќе направат скици или ќе собере други податоци.

(2) На увидот или на реконструкцијата може да се повика и вештак ако неговото присуство би било од полза за давање наод и мислење.

7. Вештачење

Член 241

Вештачење се определува кога за утврдување или за оцена на некој важен факт треба да се прибави наод и мислење од лице што располага со потребно стручно знаење.

Член 242

(1) Вештачењето го определува со писмена наредба органот што ја води постапката. Во наредбата ќе се наведе во поглед на кои факти се врши вештачење и кому му се доверува. Наредбата се доставува и до странките.

(2) Ако за определен вид вештачење постои стручна установа, или вештачењето може да се изврши во рамките

на државен орган, таквите вештачења, а особено посложените, ќе се доверуваат по правило на таква установа односно орган. Установата односно органот определува еден или повеќе стручњаци што ќе го извршат вештачењето.

(3) Кога вештакот се определува од органот што ја води постапката, тој орган по правило ќе определи еден вештак, а ако вештачењето е сложено - два или повеќе вештаци.

(4) Ако за некој вид вештачење постојат кај судот постојано определени вештаци, други вештаци можат да се определат само ако постои опасност од одлагање, или ако постојаните вештаци се спречени, или ако тоа го бараат други околности.

Член 243

(1) Лицето што се повикува како вештак е должно да се одзове на поканата и да даде свој наод и мислење.

(2) Ако вештакот што е уредно повикан не дојде, а изостанокот не го оправда, или ако одбие да вештачи, може да се казни парично до 10.000 динари, а во случај на неоправдан изостанок може и присилно да се доведе.

(3) За жалбата против решението со кое е изречена парична казна одлучува совет (член 23 став 6).

Член 244

(1) За вештак не може да се земе лице што не може да биде сослушано како сведок (член 226) или лице што е ослободено од должноста да сведочи (член 227), како ни лице спрема кое е сторено кривичното дело, а ако е земено, врз неговиот наод и мислење не може да се заснова судската одлука.

(2) Причина за иземање на вештакот (член 44) постои и во поглед на лице што заедно со обвинетиот или оштетениот е во работен однос во ист орган, организација на здружен труд, друга организација или заедница или кај поединец што врши самостојна дејност со личен труд со средства во сопственост на граѓани, како и во поглед на лице што е во работен однос кај оштетениот или обвинетиот.

(3) За вештак, по правило, не ќе се земе лице што е сослушано како сведок.

(4) Кога е дозволена посебна жалба против решението со кое се одбива барањето за иземање на вештакот (член 42 став 4) жалбата го одлага извршувањето на вештачењето, доколку не постои опасност од одлагање.

Член 245

(1) Пред да почне вештачењето ќе се повика вештакот да го разгледа внимателно предметот на вештачењето, точно да наведе се што ќе забележи и најде и своето мислење да го изнесе непристрасно и во согласност со правилата на науката или вештината. Тој посебно ќе се предупреди дека давањето на лажен исказ претставува кривично дело.

(2) Од вештакот може да се бара пред вештачењето да положи заклетва. Пред главниот претрес вештакот може да положи заклетва само пред судот, и тоа ако постои бојазан дека ќе биде спречен да дојде на главниот претрес. Причината поради која е положена заклетва ќе се наведе во записникот. Постојано поставениот заколен вештак ќе се опомене само пред вештачењето на положената заклетва. Заклетвата се полага на начинот определен во член 326 од овој закон.

(3) Органот пред кој се води постапката раководи со вештачењето, му ги покажува на вештакот предметите што ќе ги разгледа, му поставува прашања и по потреба бара објаснение во поглед на дадениот наод и мислење.

(4) На вештакот можат да му се даваат разјасненија, а може да му се дозволи и да ги разгледува списите. Вештакот може да предложи да се изведат докази или да се прибават предмети и податоци што се од важност за давање наод и мислење. Ако присуствува на увид, реконструкција или на друго истражно дејствие, вештакот може да предложи да се разјаснат одделни околности или да му се постават одделни прашања на лицето што се сослушува.

Член 246

(1) Вештакот ги прегледува предметите на вештачењето во присуство на органот што ја води постапката и на записничарот, освен ако за вештачењето се потребни долготрајни испитувања или ако испитувањата се вршат во установи односно во државен орган или ако тоа го бараат обѕирите на моралот.

(2) Ако за целите на вештачењето е потребно да се изврши анализа на некоја материја, на вештакот, ако е тоа можно, ќе му се стави на располагање само дел од таа материја, а остатокот ќе се обезбеди во потребното количество за случај на дополнителни анализи.

Член 247

Наодот и мислењето на вештакот се внесува веднаш во записник. На вештакот може да му се одобри да поднесе писмен наод односно мислење дополнително во рок што ќе му го определи органот пред кој се води постапката.

Член 248

(1) Ако вештачењето и се доверува на стручна установа или на државен орган, органот што ја води постапката ќе предупреди дека во давањето на наод и мислење не може да учествува лице од член 244 на овој закон или лице за кое постојат причини за иземање од вештачењето предвидени во овој закон, како и на последиците од давање на лажен наод и мислење.

(2) На стручната установа, односно на државниот орган ќе му се стави на располагање материјалот потребен за вештачењето, а ако е потребно, ќе се постапи согласно со одредбите на член 245 став 4 од овој закон.

(3) Стручната установа односно државниот орган го доставува писмениот наод и мислењето потпишан од лицата што го извршиле вештачењето.

(4) Странките можат од старешината на стручната установа односно на државниот орган да бараат да им ги соопшти имињата на стручњациите што ќе го извршат вештачењето.

(5) Одредбите на член 245 ст. 1 до 3 од овој закон не се применуваат кога вештачењето и е доверено на стручна установа или на државен орган. Органот пред кој се води постапката може да бара од стручната установа или од органот објасненија во поглед на дадениот наод и мислење.

Член 249

(1) Во записникот за вештачењето или во писмениот наод и мислењето ќе се назначи кој го извршил вештачењето, како и занимањето, стручната подготовка и специјалноста на вештакот.

(2) По завршеното вештачење, на кое не присуствувале странките ќе се известат дека вештачењето е извршено и дека записникот за вештачењето односно писмениот наод и мислењето можат да ги разгледаат.

Член 250

Ако податоците на вештаците за нивниот наод суштествено се разликуваат или ако нивниот наод е нејасен, нецелосен или е во противречност сам со себеси или со извидените околности, а тие недостатоци не можат да се отстранат со повторно сослушување на вештаците, вештачењето ќе се обнови со истите или со други вештаци.

Член 251

Ако во мислењето на вештаците има противречности или недостатоци или се јави основано сомневање во точноста на даденото мислење, а тие недостатоци или сомневање не можат да се отстранат со повторно сослушување на вештаците, ќе се побара мислење од други вештаци.

Член 252

(1) Преглед и обдукција на леш ќе се преземе секогаш кога во некој смртен случај постои сомневање или е очигледно дека смртта е предизвикана со кривично дело или е во врска со извршување на кривично дело. Ако е лешот веќе закопан, ќе се определи ексхумација заради негов преглед и обдукција.

(2) При обдукцијата на лешот ќе се преземат потребни мерки за да се установи идентитетот на лешот, и за таа цел посебно ќе се опишат податоците за надворешните и внатрешните телесни особини на лешот.

Член 253

(1) Кога вештачењето не се врши во стручна установа, преглед и обдукција на лешот врши еден, а по потреба два или повеќе лекари, кои по можност треба да бидат од судско-медицинска струка. Со тоа вештачење раководи истражниот судија и во записникот го внесува наодот и мислењето на вештакот.

(2) За вештак не може да се определи лекарот што го лекувал умрениот. При обдукцијата на лешот, а заради давање разјаснување за текот и околностите на болеста, лекарот што го лекувал умрениот може да се сослуша како сведок.

Член 254

(1) Во своето мислење вештаците особено ќе наведат која е непосредната причина за смртта, што ја предизвикало таа причина и кога настапила смртта.

(2) Ако е на лешот најдена некаква повреда, ќе се утврди дали таа повреда ја нанел некој друг, и ако е, тогаш со што, на кој начин, колку време пред настапувањето на смртта и дали смртта била предизвикана од неа. Ако се најдени на лешот повеќе повреди, ќе се утврди дали секоја повреда е извршена со исто средство и која повреда причинила смрт, а ако се смртоносни повеќе повреди, која или кои од нив со своето заедничко дејствување била причина за смртта.

(3) Во случајот од став 2 на овој член особено ќе се утврди дали е смртта причинета од самиот вид и општата природа на повредата или поради личното својство или особената состојба на организмот на повредениот или поради случајни околности или околности под кои е извршена повредата.

(4) Покрај тоа, ќе се утврди дали навремено укажувањата помош би можела да ја отстрани смртта.

Член 255

(1) При прегледот и обдукцијата на зародок треба посебно да се утврди неговата старост, способноста за воматеричен живот и причината за изумирањето.

(2) При преглед и обдукција на леш на новороденче ќе се утврди посебно дали е родено живо или мртво, дали било способно за живот, колку долго живеело, како и времето и причината за смртта.

Член 256

(1) Ако постои сомневање за труење, сомнителните материи што се најдени во лешот или на друго место ќе се упатат на вештачење до установа што врши токсиколошки испитувања.

(2) При прегледот на сомнителните материи вештакот посебно ќе го утврди видот, количеството и дејството на најдениот отров, а ако станува збор за преглед на материи земени од лешот, по можност и количеството на употребениот отров.

Член 257

(1) Вештачењето на телесни повреди се врши по правило со преглед на повредениот, а ако тоа не е можно или не е потребно врз основа на медицинската документација или на други податоци во списите.

(2) Откако точно ќе ги опише повредите, вештакот ќе даде мислење, особено за видот и тежината на секоја одделна повреда и за нивното вкупно дејство со оглед на нивната природа или на посебните околности на случајот, какво дејство тие повреди обично произлегуваат, а какво во конкретниот случај произвеле и со што се извршени повредите и на кој начин.

Член 258

(1) Ако се јави сомневање дека е исклучена или е намалена пресметливоста на обвинетиот поради трајна или привремена душевна болест, привремена душевна растро-

еност или заостанат душевен развој, ќе се определи вештачење со психијатриски преглед на обвинетиот.

(2) Ако според мислењето на вештаците е потребно подолго посматрање, обвинетиот ќе се испрати на посматрање во соодветна здравствена установа. Решение за тоа донесува истражниот судија. Посматрањето може да се продолжи над два месеца само на образложен предлог од управникот на здравствената установа по претходно прибавено мислење од вештаци, но не може во никој случај да трае подолго од рокот за притвор.

(3) Ако вештаците установат дека душевната состојба на обвинетиот е растроена, ќе ја определат природата, видот, степенот и трајноста на растроеноста и ќе дадат свое мислење за тоа какво влијание имала таквата душевна состојба и какво се уште има врз сфаќањето и постапките на обвинетиот, како и дали и во колкава мера постоело растројство на душевната состојба во време на извршувањето на кривичното дело.

(4) Ако во здравствена установа се упатува обвинетиот што се наоѓа во притвор, истражниот судија ќе ја извести таа установа за причините поради кои е определен притворот, за да се преземат мерките потребни за обезбедување на целта на притворот.

(5) Времето поминато во здравствената установа ќе му се засмета на обвинетиот во притворот односно во казната ако биде изречена.

Член 259

(1) Телесен преглед на обвинетиот ќе се преземе и без негова согласност ако е потребно да се утврдат фактите важни за кривичната постапка. Телесен преглед на други лица може да се преземе без нивна согласност само тогаш ако мора да се утврди дали на нивното тело се наоѓа определена трага или последица од кривичното дело.

(2) Земање на крв и други лекарски дејствија што според правилата на медицинската наука се преземаат заради анализа и утврдување на други факти важни за кривичната постапка, можат да се преземат и без согласност на лицето што се прегледува, ако поради тоа не би настапила некаква штета за неговото здравје.

(3) Не е дозволено спрема обвинетиот или сведокот да се применат медицински интервенции или да им се даваат такви средства со кои би се влијаело врз нивната воља при давањето на исказ.

Член 260

(1) Кога е потребно да се преземе вештачење на деловни книги, органот пред кој се води постапката е должен да им назначи на вештаците во кој правец и во кој обем треба да го вршат вештачењето и кои факти и околности треба да се утврдат.

(2) Ако за преземање на вештачење на деловни книги на организација на здружен труд, на друга организација или заедница е нужно претходно да се среди нивното книговодство, трошоците околу средувањето на книговодството паѓаат врз товар на организацијата односно заедницата.

(3) Решение за средување на книговодството донесува органот што ја води постапката, врз основа на образложен писмен извештај од вештаците на кои им е наложено вештачење на деловните книги. Во решението ќе се назначи и износот што организацијата, односно заедницата е должна да му го положи на судот како аванс за трошоците околу средувањето на нејзиното книговодство. Против ова решение не е дозволена жалба.

(4) По извршеното средување на книговодството органот што ја води кривичната постапка донесува врз основа на извештајот на вештаците, решение со кое ја утврдува височината на трошоците настанати поради средувањето на книговодството и определува дека тој износ го поднесува организацијата односно заедницата. Организацијата односно заедницата може да се жали во поглед на основаноста на одлуката за надомест на трошоците и височината на трошоците. За жалбата решава советот на првостепенот суд (член 23 став 6).

(5) Наплатата на трошоците, доколку нивниот износ не бил авансиран, се врши во корист на органот што однапред ги исплатил трошоците и наградата на вештаците.

Глава XIX

ОБВИНИТЕЛЕН АКТ И ПРИГОВОР ПРОТИВ ОБВИНИТЕЛНИОТ АКТ

Член 261

(1) Откако е завршена истрагата, како и кога според овој закон може да се подигне обвинение без спроведување на истрага (член 160), постапката пред судот може да се води само врз основа на обвинителен акт на јавниот обвинител односно на оштетениот како тужител.

(2) Одредбите за обвинителниот акт и за приговорот против обвинителниот акт ќе се применуваат согласно и врз приватната тужба, освен ако таа се подига за кривични дела за кои се спроведува скратена постапка.

Член 262

(1) Обвинителниот акт содржи:

1) име и презиме на обвинетиот со лични податоци (член 218) и со податоци за тоа дали и од кога се наоѓа во притвор или се наоѓа на слобода, а ако е пуштен на слобода пред да се подигне обвинителниот акт, тогаш колку поминал во притвор;

2) опис на делото од кое произлегуваат законските обележја на кривичното дело, време и место на извршувањето на кривичното дело, предметот на кој е и средството со кое е извршено кривичното дело, како и други околности потребни да се определи што поточно кривичното дело;

3) законски назив на кривичното дело, со наведување на одредбите на кривичниот закон што треба да се применат по предлог од тужителот;

4) означување на судот пред кој ќе се одржи главниот претрес;

5) предлог за доказите што треба да се изведат на главниот претрес, со назначување на имињата на сведоците и вештаците, списите што треба да се прочитаат и предметите што служат за доказ;

6) образложение во кое според резултатот на истрагата ќе се опише состојбата на работите, ќе се наведат доказите со кои се утврдуваат решителните факти, ќе се изнесе одбраната на обвинетиот и становиштето на тужителот за наводите на одбраната.

(2) Ако обвинетиот се наоѓа на слобода, во обвинителниот акт може да се предложи да се определи притвор, а ако се наоѓа во притвор може да се предложи да се пушти на слобода.

(3) Со еден обвинителен акт може да се опфатат повеќе кривични дела или повеќе обвинети само ако според одредбите на член 32 од овој закон може да се спроведе единствена постапка и да се донесе една пресуда.

Член 263

(1) Обвинителниот акт се доставува до надлежниот суд во онолку примероци колку што има обвинети и бранители и еден примерок за судот.

(2) Веднаш по приемот на обвинителниот акт претседателот на советот пред кој ќе се одржи главниот претрес ќе испита дали обвинителниот акт е прописно составен (член 262) па ако најде дека не е, ќе му го врати на тужителот да ги исправи недостатоците во рок од три дена. Од оправдани причини, по барање од тужителот, советот може да го продолжи овој рок. Ако оштетениот како тужител или приватниот тужител го пропушти споменатиот рок ќе се смета дека се откажал од гонењето, па постапката ќе се запре.

Член 264

(1) Ако оштетениот како тужител подигне обвинителен акт без спроведување на истрага (член 160 став 6) или ако е поднесена приватна тужба за кривично дело за кое не е водена истрага, освен ако приватна тужба се поднесува за кривично дело за кое се спроведува скратена постапка, претседателот на првостепениот совет, ако смета дека нема место за гонење поради постоење на околностите од член 270 точ. 1 до 3 на овој закон, ќе побара одлука на советот (член 23 став 6).

(2) Ако оштетениот како тужител, спротивно на одредбите од член 160 ст. 1 и 2 од овој закон, подигне обвинителен акт без спроведување истрага за кривично дело за кое е пропишана казна затвор над пет години, ќе се смета дека ставил барање за спроведување на истрага.

(3) Против решението на советот оштетениот како тужител односно приватниот тужител има право на жалба.

Член 265

(1) Ако во обвинителниот акт е ставен предлог да се определи против обвинетиот притвор или да се пушти на слобода, за тоа решава советот (член 23 став 6) веднаш а најдоцна во рок од 48 часа.

(2) Ако обвинетиот се наоѓа во притвор, а во обвинителниот акт не е ставен предлог да се пушти на слобода, советот од став 1 на овој член по службена должност во рок од три дена од денот на приемот на обвинителниот акт ќе испита дали се уште постојат причините за притвор и ќе донесе решение за продолжување или за укинување на притворот. Жалбата против ова решение не го задржува извршувањето на решението.

Член 266

(1) Обвинителниот акт се доставува до обвинетиот што е на слобода без одлагање, а ако се наоѓа во притвор - во рок од 24 часа по приемот.

(2) Ако против обвинетиот е определен притвор со решение на советот (член 265), обвинителниот акт му се предава на обвинетиот при неговото затворање заедно со решението со кое се определува притвор.

(3) Ако обвинетиот што е лишен од слобода не се наоѓа во затворот на судот кај кој ќе се одржи главниот претрес, претседателот на советот ќе нареди обвинетиот да се спроведе веднаш во тој затвор каде што ќе му се предаде обвинителниот акт.

Член 267

(1) Обвинетиот има право да поднесе приговор против обвинителниот акт во рок од осум дена од денот на доставувањето. При врачувањето на обвинителниот акт судот ќе го поучи обвинетиот за ова негова право.

(2) Приговор против обвинителниот акт може да поднесе и бранителот без посебно овластување од обвинетиот, но не и против неговата волја.

(3) Обвинетиот може да се одрече од првото да поднесе приговор против обвинителниот акт.

Член 268

(1) Ненавремениот приговор и приговорот изјавен од неовластено лице ќе го отфрли со решение претседателот на советот пред кој ќе се одржи главниот претрес. За жалбата против ова решение одлучува советот (член 23 став 6).

(2) Ако претседателот на советот според одредбата на став 1 од овој член не го отфрли приговорот, ќе го достави со списите до советот (член 23 став 6) кој за приговорот решава во седница. Ако е во прашење кривично дело кое се гони по барање од јавниот обвинител за приговорот се решава по сослушувањето на јавниот обвинител.

Член 269

(1) Ако советот не го отфрли приговорот како ненавремен или како незволен, ќе пристапи кон испитување на обвинителниот акт.

(2) Кога советот по повод приговорот ќе најде дека постојат грешки или недостатоци во обвинителниот акт (член 262) или во самата постапка, или дека е потребно подобро разјаснување на состојбата на работите за да се испита основаноста на обвинителниот акт, обвинителниот акт ќе го врати за да се отстранат забележаните недостатоци, или истрагата да се дополни односно спроведе. Тужителот е должен во рок од три дена од денот кога му е соопштена одлуката на советот да го поднесе исправениот обвинителен акт или да стави барање за дополнување односно за спроведување на истрагата. Од оправдани причини, по барање од тужителот, советот може да го продолжи овој рок. Ако оштетениот како тужител или приватниот тужител го пропушти споменатиот рок, ќе се смета дека се

откажал од гонењето, па постапката ќе се запре. Ако јавниот обвинител го пропушти рокот, должен е за причините на пропуштањето да го извести повисокиот јавен обвинител.

(3) Ако советот најде дека за кривичното дело што е предмет на обвинението е надлежен некој друг суд, ќе го огласи за ненадлежен судот до кој е поднесен обвинителниот акт и по правосилноста на решението ќе го упати предметот до надлежниот суд.

(4) Ако советот утврди дека во списите се наоѓаат записници или известувањата од член 83 на овој закон, ќе донесе решение за нивното издвојување од списите. Против ова решение е дозволена посебна жалба. По правосилноста на решението пред да го упати предметот до претседателот на советот заради закажување на главниот претрес, претседателот на советот од член 23 став 6 на овој закон ќе обезбеди издвоените записници и известувања да се затворат во посебна обвивка и да му се предадат на истражниот судија заради чување одвоено од другите списи. Издвоените записници и известувања не можат да се разгледаат ниту можат да се користат во постапката, освен во случаите предвидени во член 84 од овој закон.

Член 270

Решавајќи за приговорот против обвинителниот акт советот ќе одлучи дека нема место за обвинение и дека се запира кривичната постапка, ако установе:

1) дека делото што е предмет на обвинението не е кривично дело;

2) дека постојат околности што ја исклучуваат кривичната одговорност, а не доаѓа предвид примена на мерки на безбедност;

3) дека нема барање од овластениот тужител или одобрение од надлежниот орган, ако е тоа потребно според законот или дека постојат околности што го исклучуваат гонењето;

4) дека нема доволно докази оти обвинетиот основно е сомнителен за делото што е предмет на обвинението.

Член 271

(1) Кога решава за приговорот против обвинителниот акт на јавниот обвинител поднесен врз основа на член 160 став 6 од овој закон или за барањето на претседателот на советот по повод тој обвинителен акт (член 277) или кога решава по повод несогласување на претседателот на првостепениот совет со обвинителниот акт на оштетениот како тужител или со приватната тужба во случаите од член 264 став 1 од овој закон, советот со решение ќе го отфрли обвинителниот акт односно приватната тужба, ако најде дека постојат причините од член 270 точ. 1 до 3 на овој закон, а ако се спроведени истражни дејствија – и од причината предвидена во точка 4 на тој член.

(2) Ако по повод приговорот против обвинителниот акт на јавниот обвинител од став 1 на овој член или по барање од претседателот на советот по повод тој обвинителен акт (член 277) е спроведена истрага (член 269 став 2) а советот, по спроведената истрага, најде дека постојат причините од член 270 на овој закон, ќе одлучи со решение дека нема место за обвинение и дека се запира кривичната постапка.

Член 272

При донесувањето на решението од член 269 став 3 и од чл. 270 и 271 на овој закон, советот не е врзан за правната оценка на делото што је навел тужителот во обвинителниот акт.

Член 273

(1) Ако не донесе ниедно од решенијата од чл. 269, 270 и 271 на овој закон, советот ќе го одбие приговорот како неоснован.

(2) Во истото решение советот ќе одлучи и за предлозите за спојување или раздвојување на постапката.

Член 274

Ако од повеќе обвинети само некои поднеле приговор против обвинителниот акт, а причините поради кои судот нашол дека нема место за обвинение им користат и

на некои од обвинетите што не поднеле приговор, советот ќе постапи како да поднеле приговор и тие.

Член 275

Сите одлуки на советот донесени по повод приговорот против обвинителниот акт мораат да бидат образложени но така што однапред да не се влијае врз решавањето на оние прашања што ќе бидат предмет на расправањето на главниот претрес.

Член 276

Против одлуката на советот од член 269 став 3 на овој закон дозволена е жалба, а против одлуките од чл. 270 и 271 на овој закон жалба може да изјави тужителот. Против другите одлуки на советот донесени по повод приговорот против обвинителниот акт не е дозволена жалба.

Член 277

(1) Ако приговор против обвинителниот акт не е поднесен или е отфрлен, на барање од претседателот на советот пред кој треба да се одржи главниот претрес, советот (член 23 став 6) може да одлучи за секое прашање за кое врз основа на овој закон се решава по повод приговорот.

(2) Барањето од став 1 на овој член претседателот на советот може да го стави до определувањето на главниот претрес, а најдоцна во рок од два месеца од денот на приемот на обвинителниот акт во судот.

(3) Одредбите на член 268 став 2 и на чл. 269 до 272, 275 и 276 од овој закон согласно ќе се применуваат и при одлучувањето по повод барањето од став 1 на овој член.

Член 278

Обвинителниот акт влегува во правна сила кога приговорот е одбиен, а ако приговор не е поднесен или е отфрлен – со денот кога советот разгледувајќи го барањето на претседателот на советот (член 277) се согласил со обвинителниот акт, а ако такво барање не постоело – со денот кога претседателот на советот го определил главниот претрес односно со истекот на рокот од член 277 став 2 на овој закон.

Б. Главен претрес и пресуда

Глава XX

ПОДГОТОВКИ ЗА ГЛАВНИОТ ПРЕТРЕС

Член 279

(1) Претседателот на советот со наредба го определува денот, часот и местото на главниот претрес.

(2) Претседателот на советот ќе го определи главниот претрес најдоцна во рок од два месеца од денот на приемот на обвинителниот акт во судот, а ако е ставено барање од член 277 на овој закон – штом, со оглед на одлуката на советот, ќе може да се определи главниот претрес. Ако во овој рок не го определи главниот претрес претседателот на советот ќе го извести претседателот на судот за причините поради кои главниот претрес не е определен. Претседателот на судот по потреба ќе преземе мерки главниот претрес да се определи.

(3) Ако претседателот на советот утврди дека во списите се наоѓаат записници или известувања од член 83 на овој закон, ќе донесе решение за нивно издвојување, пред определувањето на главниот претрес, и по правосилноста на решението ќе ги издвои во посебна обвивка и ќе му ги предаде на истражниот судија заради чување одвоено од другите списи.

Член 280

(1) Главниот претрес се држи во седиштето на судот и во судската зграда.

(2) Ако во одделни случаи просторните во судската зграда не се погодни за одржување на главниот претрес, претседателот на судот може да определи претресот да се држи во друга зграда.

(3) Главниот претрес може да се одржи и во друго место на подрачјето на надлежниот суд, ако тоа на образ-

ложен предлог од претседателот на судот го дозволи претседателот на повисокиот суд.

Член 281

(1) На главниот претрес ќе се повикаат оптужениот и неговиот бранител, тужителот и оштетениот и нивните законски застапници и полномошници, како и толкувач. На главниот претрес ќе се повикаат и сведоците и вештаците што се предложени од тужителот во обвинителниот акт и обвинетиот во приговорот против обвинителниот акт, освен оние за кои претседателот на советот смета дека нивното сослушување на главниот претрес не е потребно. Тужителот и оптужениот можат на главниот претрес да ги повторат предлозите што претседателот на советот не ги усвоил.

(2) Во поглед на содржината на поканите за оптужениот и за сведоците ќе се применат одредбите на чл. 183 и 230 од овој закон. Кога одбраната не е задолжителна оптужениот во поканата ќе се поучи дека има право да земе бранител, но дека главниот претрес не ќе мора да се одложи поради тоа што бранителот не дошол на главниот претрес или што оптужениот зел бранител дури на главниот претрес.

(3) Поканата до оптужениот мора да се достави така што помеѓу доставувањето на поканата и денот на главниот претрес да остане доволно време за подготвување на одбраната, а најмалку осум дена. На барање од оптужениот или на барање од тужителот, а по согласност на оптужениот, овој рок може да се скрати.

(4) Оштетениот што не се повикува како сведок судот ќе го извести во поканата дека главниот претрес ќе се одржи и без него, а дека ќе се прочита неговата изјава за имотнoprавното барање. Оштетениот ќе се предупреди и на тоа дека, ако не дојде, ќе се смета дека не сака да го продолжи гонењето ако јавниот обвинител не се откаже од обвинението.

(5) Оштетниот како тужител и приватниот тужител ќе се предупредат во поканата дека ќе се смета оти се откажале од обвинението ако не дојдат на главниот претрес, ниту испратат полномошник.

(6) Оптужениот, сведокот и вештакот ќе се предупредат во поканата за последиците од недоаѓањето на главниот претрес (чл. 300 и 303).

Член 282

(1) Странките и оштетениот можат и во закажувањето на главниот претрес да бараат на главниот претрес да се повикаат нови сведоци или вештаци или да се прибават други нови докази. Во своето образложение барање странките мораат да означат кои факти би требало да се докажат и со кои од предложените докази.

(2) Ако претседателот на советот го одбие предлогот за прибавување на нови докази, тој предлог може да се повтори во текот на главниот претрес.

(3) Претседателот на советот може и без предлог од странките да нареди прибавување на нови докази за главниот претрес.

(4) За одлуката со која се наредува прибавување на нови докази ќе се известат странките пред почетокот на главниот претрес.

Член 283

Ако изгледа дека главниот претрес ќе трае подолго, претседателот на советот може да побара од претседателот на судот да определи еден или двајца судии, односно судии-поротници да присуствуваат на главниот претрес, за да ги заменат членовите на советот во случај на нивна спреченост.

Член 284

(1) Ако се узнае дека некој сведок или вештак кој е повикан на главниот претрес, а се уште не е сослушан, не ќе може да дојде на главниот претрес поради долготрајна болест или поради други пречки, може да се сослуша во местото каде што се наоѓа.

(2) Сведокот односно вештакот ќе го сослуша, а по потреба и ќе го заколне, претседателот на советот или судијата-член на советот, или неговото сослушување ќе се

изврши преку истражниот судија на судот на чие подрачје се наоѓа сведокот односно вештакот.

(3) За времето и за местото на сослушувањето ќе се известат странките и оштетениот, ако е можно тоа со оглед на итноста на постапката. Ако оптужениот е во приговор, за потребата од негово присуство на сослушувањето одлучува претседателот на советот. Кога странките и оштетениот присуствуваат на сослушувањето ги имаат правата од член 168 став 8 на овој закон.

Член 285

Претседателот на советот може со наредба од важни причини, на предлог од странките или по службена должност, да го одложи денот на главниот претрес.

Член 286

Ако тужителот се откаже од обвинителниот акт пред да започне главниот претрес, претседателот на советот ќе ја запре со решение кривичната постапка и ќе им го достави решението на странките и на оштетениот, а за тоа ќе ги извести лицата што се повикани на главниот претрес, ако е закажан. Оштетениот посебно ќе го предупреди за неговото право дека може да го продолжи гонењето (чл. 60 и 62).

Глава XXI

ГЛАВЕН ПРЕТРЕС

1. Јавност на главниот претрес

Член 287

(1) Главниот претрес е јавен.

(2) На главниот претрес можат да присуствуваат полнолетни лица.

(3) Лицата што присуствуваат на главниот претрес не смеат да носат оружје или опасно оружје, освен чуварот на обвинетиот, кој може да биде вооружен.

Член 288

Од отворањето на заседанието па до завршувањето на главниот претрес советот може во секое време, по службена должност или по предлог од странките, но секогаш по нивното сослушување, да ја исклучи јавноста од целиот главен претрес или од еден негов дел, ако е тоа потребно заради чување на тајната, чување на јавниот ред, заштита на моралот, заштита на интересите на малолетникот или заштита на други посебни интереси на општествената заедница.

Член 289

(1) Исклучувањето на јавноста не се однесува на странките на оштетениот, на нивните застапници и на бранителот.

(2) Советот може да дозволи на главниот претрес на кој е исклучена јавноста да присуствуваат одделни службени лица, научни и јавни работници, а по барање од оптужениот тоа може да им го дозволи и на неговиот брачен другар и на неговите блиски роднини.

(3) Претседателот на советот ќе ги предупреди лицата што присуствуваат на главниот претрес на кој е исклучена јавноста дека се должни да го чуваат како тајна се она за што узнале на претресот и ќе им укаже дека одавањето на тајната претставува кривично дело.

Член 290

(1) Одлука за исклучување на јавноста донесува советот со решение кое мора да биде образложено и јавно објавено.

(2) Решението за исклучување на јавноста може да се побива само во жалбата на пресудата.

2. Раководење со главниот претрес

Член 291

(1) Претседателот, членовите на советот и записничарот, како и дополнителните судии и судиите-поротници

(член 283), мораат непрекинато да бидат на главниот претрес.

(2) Должноста на претседателот на советот е да утврди дали советот е составен според законот и дали постојат причини поради кои членовите на советот и записничарот мораат да се изземат (член 39 точ. 1 до 5).

Член 292

(1) Претседателот на советот раководи со главниот претрес, го испитува оптужениот, ги сослушува сведоците и вештаците и им дава збор на членовите на советот, на странките, на оштетениот, на законските застапници, на полномошниците, на бранителот и на вештаците.

(2) Должноста на претседателот на советот е да се грижи за сестрано претресување на предметот, за пронаоѓање на вистината и за отстранување на се она што ја одолжува постапката а служи за разјаснување на работите.

(3) Претседателот на советот одлучува за предлозите на странките ако за нив не одлучува советот.

(4) За предлогот за кој не постои согласност од странките и за согласните предлози на странките што не ќе ги усвои претседателот, одлучува советот. Советот исто така одлучува за приговорот против мерките на претседателот на советот што се однесуваат на раководењето со главниот претрес.

(5) Решенијата на советот секогаш се објавуваат и со кратко образложение се внесуваат во записникот за главниот претрес.

Член 293

Главниот претрес тече по редот што е определен во овој закон, но советот може да определи да се отстапи од редовниот тек на распрашањето поради посебни околности, а особено поради бројот на оптужените, бројот на кривичните дела и обемот на доказниот материјал.

Член 294

(1) Должноста на претседателот на советот е да се грижи за одржувањето на редот во судницата и за достоинството на судот. Тој може веднаш по отворањето на заседанието да ги предупреди лицата што присуствуваат на главниот претрес да се однесуваат пристojно и да не ја нарушуваат работата на судот. Претседателот на советот може да определи претресување на лицата што присуствуваат на главниот претрес.

(2) Советот може да нареди од заседанието да се отстранат сите лица кои како слушатели присуствуваат на главниот претрес, ако со мерките за одржување на редот што се предвидени во овој закон не би можело да се обезбеди непречено одржување на главниот претрес.

(3) Во судницата не можат да се вршат филмски или телевизиски снимања. По исклучок, претседателот на републичкиот односно на покраинскиот врховен суд може да одобри такво снимање на одделен главен претрес. Ако снимањето е одобрено, советот на главниот претрес може од оправдани причини да одлучи одделни делови на главниот претрес да не се снимаат.

Член 295

(1) Ако оптужениот, бранителот, оштетениот, законскиот застапник, полномошникот, сведокот, вештакот, толкувачот или друго лице кое присуствува на главниот претрес го нарушува редот или не се покорува на наредбите од претседателот на советот за одржување на редот, претседателот на советот ќе го опомене. Ако опомената биде неуспешна, советот може да нареди оптужениот да се отстрани од судницата, а другите лица може не само да ги отстрани туку и да ги казни со парична казна до 10.000 динари.

(2) По одлука на советот оптужениот може да биде отстранет од судницата за определено време, а ако е веќе испитан на главниот претрес, тогаш и за сето време додека трае доказната постапка. Пред да се заврши доказната постапка претседателот на советот ќе го повика оптужениот и ќе го извести за текот на главниот претрес. Ако оптужениот би продолжил да го нарушува редот и да го навредува достоинството на судот, советот може повторно да го отстрани од заседанието. Во тој случај главниот пре-

трес ќе се доврши без присуство на оптужениот, а пресудата ќе му ја соопшти претседателот или судија – член на советот во присуство на записничарот.

(3) На бранителот или полномошникот кој по казната ќе продолжи да го нарушува редот, советот може да му ускрати натамошна одбрана, односно застапување на главниот претрес, и во тој случај странката ќе се повика да земе друг бранител односно полномошник. Ако странката тоа не го стори, советот може да одлучи главниот претрес да се одржи и без присуство на бранителот односно на полномошникот, ако по испитувањето на сите околности оцени дека отсуството на бранителот не би било штетно за одбраната на оптужениот односно за интересите на застапуваниот. Решението за тоа со образложение се внесува во записникот за главниот претрес.

Против ова решение посебна жалба не е дозволена. Ако во случај на задолжителна одбрана не постои можност оптужениот веднаш да земе друг бранител односно судот да го постави без штета по одбраната, главниот претрес ќе се прекине или одложи.

(4) Ако судот го отстрани од судницата оштетениот како тужител или приватниот тужител или нивниот законски застапник, главниот претрес ќе продолжи и во нивна отсуственост, но судот ќе ги предупреди дека можат да земат полномошник.

(5) Ако јавниот обвинител или лицето што го заменува го нарушува редот, претседателот на советот ќе го извести за тоа надлежниот јавен обвинител, а може и да го прекине главниот претрес и од надлежниот јавен обвинител да побара да определи друго лице да го застапува обвинителниот акт.

(6) Кога судот ќе казни адвокат или адвокатски приправник што го нарушува редот, ќе ја извести за тоа адвокатската комора.

Член 296

(1) Против решението за казната е дозволена жалба, но советот може да го отповика ова решение.

(2) Против други одлуки што се однесуваат на одржувањето на редот и управувањето со главниот претрес не е дозволена жалба.

Член 297

(1) Ако оптужениот на главниот претрес стори кривично дело, ќе се постапи според одредбата на член 338 од овој закон.

(2) Ако некој друг во текот на главниот претрес стори во заседанието кривично дело, советот може да го прекине главниот претрес и, по усно обвинение на тужителот, да суди за стореното кривично дело веднаш, а може за тоа дело да суди по завршувањето на започнатиот главен претрес.

(3) Ако постојат основи за сомневање дека сведокот или вештакот дал лажен исказ на главниот претрес за тоа кривично дело не може веднаш да се суди. Во таков случај претседателот на советот може да нареди за исказот на сведокот односно на вештакот да се состави посебен записник, што ќе го достави до јавниот обвинител. Овој записник ќе го потпише сослушаниот сведок односно вештак.

(4) Ако не е можно веднаш да му се суди на сторителот на кривичното дело за кое се гони по службена должност, или ако за судењето е надлежен повисок суд, за тоа ќе се извести надлежниот јавен обвинител заради натамошна постапка.

3. Претпоставки за одржување на главниот претрес

Член 298

Претседателот на советот го отвора заседанието и го објавува предметот на главниот претрес и составот на советот. Потоа утврдува дали дошле сите повикани лица, па ако не дошле, проверува дали им се предадени покани и дали го оправдале својот изостанок.

Член 299

(1) Ако на главниот претрес, што е закажан врз основа на обвинителен акт од јавниот обвинител, не дојде јавниот обвинител или лицето што го заменува главниот претрес ќе се одложи.

(2) Ако на главниот претрес не дојде оштетениот како тужител или приватниот тужител, иако се уредно повикани, ниту главниот полномошник, советот ќе ја запре постапката со решение.

Член 300

(1) Ако оптужениот е уредно повикан а не дојде на главниот претрес ниту го оправда својот изостанок, советот ќе нареди да се доведе присилно. Ако доведувањето не би можело веднаш да се изврши, советот ќе одлучи главниот претрес да не се одржи и ќе нареди оптужениот да се доведе присилно на идниот претрес. Ако доведувањето обвинетиот го оправда изостанокот, претседателот на советот ќе ја отповика наредбата за присилно доведување.

(2) Ако оптужениот што уредно е повикан очигледно избегнува да дојде на главниот претрес, а не постојат причините за притвор предвидени во член 191 од овој закон, советот може да определи притвор заради обезбедување присуство на оптужениот на главниот претрес. Жалбата не го задржува извршувањето на решението за притвор. За притворот што е определен од оваа причина согласно се применуваат одредбите од чл. 190 до 205 од овој закон. Ако не биде порано укинато, притворот трае до објавувањето на пресудата, а најдолго еден месец.

(3) На оптужениот може да му се суди во отсуство само ако е во бегство или инаку не им е достиген на државните органи, а постојат особено важни причини да му се суди иако е отсутен.

(4) Решение за судење во отсуство на оптужениот донесува советот, по предлог од тужителот. Жалбата не го задржува извршувањето на решението.

Член 301

Ако на главниот претрес не дојде бранителот што е уредно повикан, а не го извести судот за причината на спреченоста штом узнал за оваа причина, или ако бранителот без одобрение го напушти главниот претрес, оптужениот ќе се повика веднаш да земе друг бранител. Ако оптужениот тоа не го стори, советот може да одлучи главниот претрес да се одржи и без присуство на бранител, ако по испитувањето на сите околности оцени дека отсуството на бранителот не би било штетно за одбраната. Решението за тоа, со образложение, се внесува во записникот за главниот претрес. Против ова решение посебна жалба не е дозволена. Ако во случај на задолжителна одбрана не постои можност оптужениот веднаш да земе друг бранител односно судот да го постави без штета за одбраната, главниот претрес ќе се одложи.

Член 302

Ако според одредбите на чл. 295, 300 и 301 од овој закон постојат услови за одлагање на главниот претрес поради недоаѓање на оптужениот односно поради отсуство на бранителот, советот може да одлучи главниот претрес да се одржи ако според доказите што се наоѓаат во списите очигледно би морала да се донесе пресуда со која се одбива обвинението.

Член 303

(1) Ако сведок или вештак неоправдано изостане и покрај уредна покана, советот може да нареди веднаш да се доведе присилно.

(2) Главниот претрес може да почне и без присуство на повикан сведок или вештак, и во тој случај советот ќе одлучи во текот на главниот претрес дали поради отсуство на сведокот или вештакот главниот претрес треба да се прекине или одложи.

(3) Сведокот или вештакот што е уредно повикан, а изостанокот не го оправдал, советот може да го казни со парична казна до 10.000 динари а може да нареди на новиот главен претрес да се доведе присилно. Советот може во оправдан случај да ја отповика одлуката за казната.

4. Одлагање и прекинување на главниот претрес

Член 304

(1) Надвор од случаите посебно предвидени во овој закон, главниот претрес ќе се одложи со решение на сове-

тот ако треба да се прибават нови докази, или ако во текот на главниот претрес се утврди дека кај оптужениот по стореното кривично дело настапило привремено душевно заболување или привремена душевна растроеност или ако постојат други пречки главниот претрес да се спроведе успешно.

(2) Во решението со кое се одлага главниот претрес ќе се определи, кога е тоа можно, денот и часот кога ќе се продолжи главниот претрес. Со истото решение советот може да определи да се соберат докази што би можеле со време да се загубат.

(3) Против решението од став 2 на овој член не е дозволена жалба.

Член 305

(1) Главниот претрес што е одложен мора одново да почне ако се изменил составот на советот, но по сослушувањето на странките советот може да одлучи во ваков случај сведоците и вештаците да не се сослушуваат повторно и да не се врши нов увид туку да се прочита исказите на сведоците и вештаците дадени на поранешниот главен претрес односно да се прочита записникот за увидот.

(2) Ако главниот претрес што бил одложен се одржува пред истиот совет, тој ќе продолжи а претседателот на советот накратко ќе го изнесе текот на поранешниот главен претрес, но и во овој случај советот може да определи главниот претрес да почне одново.

(3) Ако одлагањето траело подолго од еден месец или ако главниот претрес се одржува пред друг претседател на советот, главниот претрес мора одново да почне и сите докази мораат да се изведат повторно.

Член 306

(1) Надвор од случаите посебно предвидени во овој закон, претседателот на советот може да го прекине главниот претрес заради одмор, или поради истекот на работното време, или заради тоа во кратко време да се прибават определени докази, или заради подготвување на обвинението или на одбраната.

(2) Прекинатиот главен претрес секогаш продолжува пред истиот совет.

(3) Ако главниот претрес не може да продолжи пред истиот совет или ако прекиниот на главниот претрес траел подолго од осум дена, ќе се постапи според одредбите на член 305 од овој закон.

Член 307

Ако во текот на главниот претрес пред совет составен од еден судија и двајца судии-поротници се покаже дека фактите врз кои се заснова обвинението укажуваат на кривично дело за чие судење е надлежен совет составен од двајца судии и тројца судии-поротници, советот ќе се дополни и главниот претрес ќе започне одново.

5. Записник за главниот претрес

Член 308

(1) За работата на главниот претрес мора да се води записник во кој мора да се внесе суштествено целиот тек на главниот претрес.

(2) Претседателот на советот може да нареди целиот тек на главниот претрес или одделни негови делови да се бележат стенографски. Стенографските белешки во рок од 48 часа ќе се преведат, прегледаат и приклучат кон записникот.

(3) За магнетофонското снимање на текот на главниот претрес согласно се применуваат одредбите на член 87 од овој закон. Одобрение за магнетофонско снимање дава претседателот на советот.

(4) Претседателот на советот може, по предлог од странката или по службена должност, да нареди да се запишат во записникот дословно изјавите што ги смета како особено важни.

(5) Ако е потребно, а особено ако во записникот дословно се внесуваат изјавите на некое лице, претседателот на советот може да нареди односниот дел од записникот веднаш да се прочита, а ќе се прочита секогаш кога тоа го бара странката, бранителот или лицето чија изјава се внесува во записникот.

Член 309

(1) Записникот мора да биде завршен со заклучување-то на заседанието. Записникот го потпишуваат претседателот на советот и записничарот.

(2) Странките имаат право да го прегледаат завршениот записник и неговите прилози, да стават забелешки во поглед на содржината и да бараат исправка на записникот.

(3) Исправки на погрешно запишани имиња, броеви и на други очигледни грешки во пишувањето може да нареди претседателот на советот по предлог од странките или од испитаното лице или по службена должност. Други исправки и дополненија на записникот може да нареди само советот.

(4) Забелешките и предлозите на странките во поглед на записникот, како и исправките и дополненијата извршени во записникот, мораат да се забележат во продолжение на завршениот записник. Во продолжение на записникот ќе се забележат и причините поради кои одделни предлози и забелешки не се усвоени. Претседателот на советот и записничарот го потпишуваат и продолжението на записникот.

Член 310

(1) Во уредот на записникот мора да се назначи судот пред кој се одржува главниот претрес, местото и времето на заседанието, името и презимето на претседателот на советот на членовите на советот и на записничарот, на тужителот, оптужениот и бранителот, на оштетениот и на неговиот законски застапник или полномошник, на толкувачот, кривичното дело што е предмет на претресувањето, како и дали главниот претрес е јавен или е исклучена јавноста.

(2) Записникот мора особено да содржи податоци за тоа кој обвинителен акт е прочитан односно усно изложен на главниот претрес и дали тужителот го изменил или проширил обвинението, какви предлози поднеле странките и какви одлуки донесувал претседателот на советот или советот, кои докази се изведени, дали се прочитани некакви записници и други писмена, дали се репродуцирани звучни или други снимки и какви забелешки ставиле странките во поглед на прочитаните записници, писмена или репродуцирани снимки. Ако на главниот претрес е исклучена јавноста, во записникот мора да се назначи дека претседателот на советот ги предупредил присутните за последиците, ако неовластено го откријат она што на тој главен претрес го узнале како тајна.

(3) Исказите на оптужениот, на сведоците и вештаците се внесуваат во записникот така што да се прикаже нивната суштествена содржина. Овие искази се внесуваат во записникот само доколку содржат отстапување или дополнување на нивните поранешни искази. По барање од странката претседателот на советот ќе нареди да се прочита делумно или во целост записникот за нејзиниот поранешен исказ.

(4) По барање од странката во записникот ќе се внесе и прашањето односно одговорот што советот го одбил како недозволен.

Член 311

(1) Во записникот за главниот претрес се внесува целосната изрека на пресудата (член 357 ст. 3 до 5), со назначување дали пресудата е објавена јавно. Изреката на пресудата содржана во записникот за главниот претрес претставува изворник.

(2) Ако е донесено решение за притвор (член 353), мора и тоа да се внесе во записникот за главниот претрес.

6. Почеток на главниот претрес и испитување на обвинетиот

Член 312

Кога претседателот на советот утврдил дека на главниот претрес дошле сите повикани лица, или кога советот одлучил главниот претрес да се одржи во отсуство на некое од повиканите лица, или оставил за тие прашања да реши подоцна, претседателот на советот ќе го повика оптужениот и од неко ќе ги земе личните податоци (член 218) за да се увери за неговиот идентитет.

Член 313

(1) Откако ќе биде утврден идентитетот на оптужениот, претседателот на советот ќе ги упати сведоците и вештаците на местото што е определено за нив, каде што ќе почекаат додека да бидат повикани заради сослушување. Во случај на потреба претседателот на советот може да ги задржи вештаците да го следат текот на главниот претрес.

(2) Ако е оштетениот присутен, а се уште не го пријавил имотноправното барање, претседателот на советот ќе го упати дека може да даде предлог за остварување на тоа барање во кривичната постапка и ќе го поучи за правата од член 59 на овој закон.

(3) Ако оштетениот како тужител или приватниот тужител треба да се сослушаат како сведоци нема да се отстранат од заседанието.

(4) Претседателот на советот може да преземе потребни мерки да се спречи договарање меѓу сведоците, вештаците и странките.

Член 314

Претседателот на советот ќе му обрне внимание на оптужениот внимателно да го следи текот на главниот претрес и ќе го упати дека може да изнесува факти и да предлага докази во своја одбрана, дека може да им поставува прашања на сооптужените, сведоците и вештаците, да става забелешки и да дава објасненија во поглед на нивните искази.

Член 315

(1) Главниот претрес почнува со читање на обвинителниот акт или на приватната тужба.

(2) Обвинителниот акт и приватната тужба ја чита, по правило, тужителот, но претседателот на советот може наместо тоа, ако станува збор за обвинителен акт на оштетениот како тужител или за приватна тужба, усно да ја изложи нивната содржина. На тужителот ќе му се дозволи да го дополни излагањето на претседателот на советот.

(3) Ако е оштетениот присутен, може да го образложи имотноправното барање, а ако не е присутен, неговиот предлог ќе го прочита претседателот на советот.

Член 316

(1) Откако е прочитан обвинителниот акт или приватната тужба или е усно изложена нивната содржина, претседателот на советот пристапува кон испитување на оптужениот.

(2) При испитувањето на оптужениот не можат да присуствуваат сооптужените што се уште се не испитани.

(3) Претседателот на советот ќе го праша оптужениот дали го разбрал обвинението. Ако претседателот на советот се увери дека оптужениот не го разбрал обвинението, повторно ќе му ја изложи неговата содржина на начин да може оптужениот најлесно да ја разбере.

(4) Потоа претседателот на советот ќе го повика оптужениот да се изјасни за секоја точка на обвинението и да изнесе своја одбрана.

(5) Оптужениот не е должен да се изјасни за обвинението ниту да изнесува своја одбрана.

Член 317

(1) При испитувањето на оптужениот на главниот претрес согласно ќе се применуваат одредбите што важат за испитување на обвинет во истрага.

(2) Ако оптужениот не сака воопшто да одговара на одделно прашање, ќе се прочита неговиот поранешен исказ или дел од тој исказ.

(3) Кога оптужениот при испитувањето на главниот претрес ќе отстапи од својот поранешен исказ претседателот на советот ќе му укаже на отстапувањето и ќе го праша зашто сега искажува поинаку, а по потреба ќе го прочита неговиот поранешен исказ или дел од тој исказ.

(4) По завршеното испитување претседателот е должен да го праша оптужениот дали има уште нешто да наведе во своја одбрана.

Член 318

(1) Кога претседателот на советот ќе го заврши испитувањето на оптужениот, членовите на советот можат да

му поставуваат прашања на оптужениот непосредно. Тужителот, бранителот, оштетениот, законскиот застапник, полномошникот, сооптужениот и вештаците можат непосредно да му поставуваат прашања на оптужениот по одобрение од претседателот на советот.

(2) Претседателот на советот ќе забрани прашања или одговор на веќе поставено прашање ако е тоа недозволено (член 219) или не се однесува на предметот. Ако претседателот на советот забрани поставување на определено прашање или давање на одговор, странките можат да бараат за тоа да одлучи советот.

Член 319

(1) Кога ќе се заврши испитувањето на првиот оптужен, ќе се пристапи по ред кон испитување на другите оптужени, ако ги има. По секое испитување претседателот на советот ќе го запознае испитаниот со исказите на порано испитаните сооптужени и ќе го праша дали има нешто да забележи. Порано испитаниот оптужен претседателот на советот ќе го праша дали има нешто да забележи на исказот на подоцна испитаниот оптужен. Секој оптужен има право да им поставува прашања на другите испитани сооптужени.

(2) Ако исказите на одделни сооптужени за иста околност се разликуваат, претседателот на советот може да ги соочи сооптужените.

Член 320

Советот може по исклучок да одлучи оптужениот привремено да се отстрани од судницата, ако сооптужениот или сведокот одбива да дава исказ во негово присуство или ако околностите укажуваат дека во негово присуство не ќе зборува вистина. По враќањето на оптужениот во заседанието ќе му се прочита исказот на сооптужениот односно на сведокот. Оптужениот има право да му поставува прашања на сооптужениот односно на сведокот, а претседателот на советот ќе го праша дали има нешто да забележи на нивниот исказ. По потреба може да се изврши соочување.

Член 321

Оптужениот во текот на главниот претрес може да се договара со својот бранител, но за тоа како ќе одговори на поставеното прашање не може да се советува ниту со својот бранител ниту со некој друг.

7. Доказна постапка

Член 322

(1) Откако оптужениот е испитан постапката продолжува со изведување на докази.

(2) Докажувањето ги опфаќа сите факти за кои судот смета дека се важни за правилното пресудување.

(3) Доказите се изведуваат по оној ред што ќе го утврди претседателот на советот. Ако оштетениот кој е присутен треба да се сослуша како сведок, неговото сослушување ќе се изврши веднаш по испитувањето на оптужениот.

(4) Странките и оштетениот можат до завршувањето на главниот претрес да предлагаат да се извидат нови факти и да се прибават нови докази а можат да ги повторат и оние предлози што порано ги одбил претседателот на советот или советот.

(5) Советот може да одлучи да се изведат докази што не се предложени или од кои предлагачот се откажал.

Член 323

Признанието на оптужениот на главниот претрес, колку и да е целосно, не го ослободува судот од должноста да изведува и други докази.

Член 324

(1) При сослушувањето на сведоците и вештаците на главниот претрес согласно ќе се применуваат одредбите што важат за нивното сослушување во истрагата.

(2) Сведокот што не е сослушан, по правило, нема да присуствува при изведувањето на доказите, а вештакот што се уште не дал свој наод и мислење нема да прису-

ствува на главниот претрес додека другиот вештак го дава својот исказ за истиот предмет.

(3) Ако како сведок, се сослушува лице помладо од четиринаесет години, советот може да одлучи за време на неговото сослушување да се исклучи јавноста.

(4) Ако малолетно лице присуствува на главниот претрес како сведок или како оштетен, ќе се отстрани од судницата штом неговото присуство повеќе не е потребно.

Член 325

(1) Пред сослушувањето на сведокот, претседателот на советот ќе го опомене на должноста да му изнесе на судот се што му е познато за предметот и ќе предупреди дека лажното сведочење претставува кривично дело.

(2) Советот може да одлучи сведокот, што не е заколанат во истрагата, да положи заклетва на својот исказ.

(3) Заклетвата се полага усно.

(4) Текстот на заклетвата гласи: „Се заколнувам со својата чест дека за се што ме прашал судот сум зборувал вистина и дека ништо што сум знаел за оваа работа не сум премолчал“.

(5) Советот може да одлучи сведокот да положи заклетва пред да биде сослушан.

(6) Ними сведоци што знаат да читаат и пишуваат се заколнуваат на тој начин што го потпишуваат текстот на заклетвата, глуви сведоци ќе го прочитаат текстот на заклетвата. Ако глуви или неми сведоци не знаат ни да читаат ни да пишуваат, ќе се заколанат преку толкувач.

(7) Ако сведокот положил заклетва во истрагата, ќе се опомене на веќе положената заклетва.

Член 326

(1) Пред сослушувањето на вештакот, претседател на советот ќе го опомене на должноста наодот и мислењето да ги даде според најдоброто знаење и ќе го предупреди дека давањето на лажен наод и мислење претставува кривично дело.

(2) Советот може да одлучи вештакот да положи заклетва пред вештачењето.

(3) Заклетвата се полага усно.

(4) Текстот на заклетвата гласи: „Се заколнувам со својата чест дека вештачењето ќе го извршам совесно и според своето најдобро знаење и дека точно и наполно ќе го изнесам својот наод и мислење“.

(5) Постојано поставениот заколанат вештак наместо заклетва ќе се опомене на веќе положената заклетва.

(6) Вештакот го излага усно на главниот претрес својот наод и мислење. Ако вештакот пред главниот претрес го подготвил писмено својот наод и мислење, може да му се дозволи да го прочита, во кој случај неговиот писмен состав ќе се приложи кон записникот.

(7) Ако вештачењето е извршено во стручна установа односно во државен орган, може да се одлучи да не се повикуваат стручњациите на кои таа установа односно орган им го доверил вештачењето ако со оглед на природата на извршеното вештачење, не може да се очекува поцелосно објаснение на писмениот наод и мислење. Во тој случај советот може на главниот претрес да одлучи само да се прочита наодот и мислењето на стучната установа односно на државниот орган. Ако најде дека е тоа потребно со оглед на другите изведени докази и забелешки на странките (член 335) советот може дополнително да одлучи и непосредно да се сослушаат стучњациите што го извршиле вештачењето.

Член 327

(1) Кога претседателот на советот ќе го заврши сослушувањето на одделен сведок или вештак, членовите на советот можат да му поставуваат прашања на сведокот односно вештакот непосредно. Тужителот, оптужениот, бранителот, оштетениот, законскиот застапник, полномошникот и вештаците можат по одобрение од претседателот на советот непосредно да им поставуваат прашања на сведоците и вештаците.

(2) Претседателот ќе забрани прашање или ќе одбие одговор на веќе поставено прашање ако е тоа недозволено (член 219) или не се однесува на предметот. Ако претседателот на советот забрани поставување на определено прашање или давање на одговор, странките можат да бараат за тоа да одлучи советот.

Член 328

Ако сведокот или вештакот при поранешното сослушување навел факти за кои повеќе не се сеќава или ако отстапи од својот исказ, ќе му се предочи поранешниот исказ, односно ќе му се укаже на отстапувањето и ќе се праша зашто сега искажува поинаку, а по потреба ќе се прочита неговиот поранешен исказ или дел од тој исказ.

Член 329

(1) Сослушаните сведоци и вештаци остануваат во судницата ако претседателот на советот по сослушувањето на странките не ги отпушти сосема или ако не нареди привремено да се отстранат од судницата.

(2) По предлог од странките или по службена должност, претседателот може да нареди сослушаните сведоци и вештаци да се отстранат од судницата и подоцна повторно да се повикаат и уште еднаш да се сослушаат во присуство или во отсуство на други сведоци и вештаци.

Член 330

(1) Ако на главниот претрес се узнат дека сведокот или вештакот не може да дојде пред суд или доаѓањето му е значително отежнато, советот може, ако смета дека неговиот исказ е важен, да нереди да го сослуша надвор, од главниот претрес претседателот на советот или судија член на советот, или сослушувањето да се изврши преку истражниот судија на судот на чие подрачје се наоѓа сведокот односно вештакот.

(2) Ако е потребно да се изврши увид или реконструкција надвор од главниот претрес, ќе ги изврши претседателот на советот или судија член на советот.

(3) Странките и оштениот ќе се известат секогаш кога и на кое место ќе се сослуша сведокот односно ќе се изврши увидот или реконструкцијата со предупредување дека можат да присуствуваат на тие дејствија. Ако оптужениот е во притвор, за потребата од неговото присуство на тие дејствија одлучува советот. Кога странките и оштетениот присуствуваат на изведувањето на тие дејствија, ги имаат правата предвидени во член 168 став 8 од овој закон.

Член 331

Советот може во текот на главниот претрес, по сослушувањето на странките, да одлучи да побара од истражниот судија да преземе определени дејствија заради разјаснување на извесни факти, ако преземањето на тие дејствија на главниот претрес би било сврзано со значително одложување на постапката или со други значителни тешкотии. Кога истражниот судија постапува по вакво барање на советот, се применуваат одредбите што се однесуваат на преземањето на истражни дејствија.

Член 332

(1) Записниците за увидот надвор од главниот претрес, за претресувањето на стан и на лице и за одземањето на предмети, како и исправите, книгите, списите и други писмена што служат како доказ, ќе се прочитаат на главниот претрес заради утврдување на нивната содржина, а по оценка на советот нивната содржина, може накратко да се изнесе усно. Писмената што имаат значење да доказ по можност се поднесуваат во оригинал.

(2) Предметите што можат да служат за разјаснување на работите можат во текот на главниот претрес да му се покажат на оптужениот, а по потреба на сведоците и на вештаците.

Член 333

(1) Надвор од случаите што се посебно предвидени во овој закон, записниците за исказите на сведоците, на соопштените или на веќе осудените учесници во кривичното дело, како и записниците или други писмена за наодот и мислењето на вештаците можат да се прочитаат по одлука на советот само во овие случаи:

1) ако испитаните лица умреле, душевно се разболеле или не можат да се пронајдат, или нивното доаѓање пред суд не е можно или е значително отежнато поради старост, болест или други важни причини;

2) ако сведоците или вештаците без законски причини не сакаат да дадат исказ на главниот претрес.

(2) Советот може, со согласност на странките, да одлучи записникот за поранешното сослушување на сведокот или на вештакот, односно неговиот писмен наод и мислење да се прочита како сведокот односно вештакот не е присутен, без оглед на тоа дали бил повикан на главниот претрес. По исклучок, без согласност на странките, но по нивното сослушување, советот може да одлучи да се прочита записникот за сослушувањето на сведокот или на вештакот на поранешниот главен претрес што е одржан пред истиот претседател на советот како поминал рокот од член 305 став 3 на овој закон, или да се прочита писмениот наод и мислењето на стручната установа или на државниот орган кога повиканиот стручњак од таа установа односно орган што го извршил вештачењето не дошол на главниот претрес, ако, со оглед на другите изведени докази, оцени дека е потребно да се запознае со содржината на записникот или со писмениот наод и мислење. Кога записникот односно писмениот наод и мислење ќе бидат прочитани и сослушани забелешките на странките (член 335), советот, земајќи ги предвид и другите изведени докази, ќе одлучи дали и непосредно ќе го сослуша сведокот или вештакот.

(3) Записниците за поранешното сослушување на лицата што се ослободени од должноста да сведочат (член 227) не смеат да се прочитаат ако тие лица не се воопшто повикани на главниот претрес или изјавиле на главниот претрес дека не сакаат да сведочат. По завршената доказна постапка советот ќе одлучи овие записници да се издвојат од списите и да се чуваат одвоено (член 83). Вака ќе постои советот и во поглед на другите записници и известувања предвидени во член 83 од овој закон, ако порано не е донесена одлука за нивното издвојување. Против решението за издвојување на записниците и известувањата е дозволена посебна жалба. По правосилноста на решението, издвоените записници и известувања се затвораат во посебна обвивка и му се предаваат на истражниот судија заради чување одвоено од другите списи и не можат да се разгледуваат ниту да се користат во постапката. Издвојувањето на записниците и известувањата мора да се изврши пред да се достават списите по повод жалбата против пресудата до повисокиот суд.

(4) Одредбата на став 3 од овој член нема да се применува во поглед на записниците за кои врз основа на член 84 од овој закон е одлучено да се користат на главниот претрес.

(5) Причините поради кои се чита записникот ќе се наведат во записникот за главниот претрес, а при читањето ќе се соопшти дали сведокот или вештакот е заколнат.

Член 334

Во случаите од чл. 317, 328 и 333, на овој закон, како и во други случаи кога е тоа потребно, советот може да одлучи на главниот претрес, покрај читањето на записникот, да се репродуцира снимката од испитувањето односно од сослушувањето (член 87).

Член 335

По довршеното сослушување на секој сведок или вештак и по читањето на секој записник или друго писмено претседателот на советот ќе ги праша странките и оштетениот дали имаат нешто да забележат.

Член 336

(1) По завршената доказна постапка претседателот на советот ќе ги праша странките и оштетениот дали имаат и какви предлози за дополнително доказна постапка.

(2) Ако никој не стави предлог за дополнително доказна постапка или ако предлогот биде одбиен, а советот ќе најде дека состојбата на работата е извидена, претседателот ќе објави дека доказната постапка е завршена.

8. Измена и проширување на обвинението

Член 337

(1) Ако тужителот во текот на главниот претрес најде дека изведените докази укажуваат ότι се изменила фактичната состојба изнесена во обвинителниот акт, тој може на главниот претрес усно да го измени обвинителниот акт, а може да предложи главниот претрес да се прекине заради подготвување на нов обвинителен акт.

(2) Заради подготвување на одбраната судот може во таков случај да го прекине главниот претрес.

(3) Ако советот дозволи прекинување на главниот претрес заради подготвување на нов обвинителен акт, ќе определи рок во кој тужителот мора да го поднесе обвинителниот акт. Еден примерок од новиот обвинителен акт ќе се достави до оптужениот, но приговор против овој обвинителен акт не е дозволен. Ако тужителот не го поднесе обвинителниот акт во оставениот рок, советот ќе го продолжи главниот претрес врз основа на поранешниот обвинителен акт.

Член 338

(1) Ако оптужениот во текот на главниот претрес во заседанието стори кривично дело или ако во текот на главниот претрес се открие некое порано сторено кривично дело на оптужениот, советот, по правило, по обвинение од овластениот тужител, кое може да биде и усно изнесено, ќе го прошири главниот претрес и на тоа дело. Против тоа обвинение не е дозволен приговор.

(2) За да се подготви одбраната судот во таков случај може да го прекине главниот претрес, а може по сослушувањето на странките да одлучи за делото од став 1 на овој член да се суди посебно.

(3) Ако за пресудување на делото од став 1 на овој член е надлежен повисок суд, советот по сослушувањето на тужителот ќе одлучи дали и предметот по кој го води главниот претрес ќе му го отстапи на надлежниот повисок суд заради пресудување.

9. Реч на странките

Член 339

По завршената доказна постапка претседателот на советот им дава реч на странките, на оштетениот и на бранителот.

Прво зборува тужителот, потоа оштетениот, бранителот, па оптужениот.

Член 340

Тужителот во својата реч ќе ја изнесе својата оценка на доказите изведени на главниот претрес, потоа ќе ги изложи своите заклучоци за фактите важни за одлуката и ќе го стави и образложи својот предлог за кривичната одговорност на оптужениот, за одредбите на кривичниот закон што би требало да се применат, како и за олеснувачките и отежнувачките околности што би требало да се земат предвид при одмерувањето на казната. Тужителот не може да става определен предлог за височитата на казната, но може да предложи да се изрече судска опоммена или условна осуда.

Член 341

Оштетениот или неговиот полномошник може во својата реч да го образложи имотноправното барање и да укаже на доказите за кривичната одговорност на оптужениот.

Член 342

(1) Бранителот или самиот оптужен во својата реч ќе ја изложи одбраната и може да се осврне на наводите од тужителот и оштетениот.

(2) По бранителот, оптужениот има право самиот да зборува, да се изјасни дали ја усвојува одбраната на бранителот и да ја дополни.

(3) Тужителот и оштетениот имаат право да одговараат на одбраната, а бранителот односно оптужениот да се осврне на тие одговори.

(4) Последната реч секогаш му припаѓа на оптужениот.

Член 343

(1) Речта на странките не може да се ограничи на определено време.

(2) Претседателот на советот може, по претходна опомена, да го прекине лицето што во својата реч го навредува јавниот ред и морал или навредува друг или се

впушта во повторувања или излагања што очигледно немаат врска со предметот. Во записникот за главниот претрес мора да се наведе дека речта била прекината и зошто била прекината.

(3) Кога обвинението го застапуваат повеќе лица или одбраната повеќе бранители, излагањата не можат да се повторуваат. Застапниците на обвинението односно на одбраната по меѓусебна спогодба ќе ги одберат прашањата за кои ќе зборуваат.

(4) По сите завршни говори претседателот на советот е должен да праша дали уште некој сака да изјави нешто.

Член 344

(1) Ако советот по завршените излагања на странките не најде дека треба да се изведат уште некои докази, претседателот на советот ќе објави дека главниот претрес е завршен.

(2) По тоа советот ќе се повлече на советување и гласање заради донесувања пресуда.

Глава XXII

ПРЕСУДА

1. Изрекување на пресудата

Член 345

(1) Ако судот во текот на советувањето не најде дека треба повторно да се отвори главен претрес заради дополнење на постапката или разјаснување на одделни прашања, ќе изрече пресуда.

(2) Пресудата се изрекува и објавува од името на народот.

Член 346

(1) Пресудата може да се однесува само на лицето што е оптужено и само на делото што е предмет на обвинението содржано во поднесениот, односно на главниот претрес изменетиот или проширениот обвинителен акт.

(2) Судот не е врзан за предлозите на тужителот во поглед на правната оценка на делото.

Член 347

(1) Судот ја заснова пресудата само врз фактите и доказите што се изнесени на главниот претрес.

(2) Судот е должен совесно да го оцени секој доказ поединечно и во врска со другите докази и врз основа на таква оценка да изведе заклучок дали некој факт е докажан.

2. Видови на пресуди

Член 348

(1) Со пресудата обвинението се одбива или оптужениот се ослободува од обвинението или се огласува за виновен.

(2) Ако обвинението опфаќа повеќа кривични дела, во пресудата ќе се изрече дали и за кое дело се одбива обвинението или оптужениот се ослободува од обвинението или се огласува за виновен.

Член 349

Пресуда со која се одбива обвинението судот ќе изрече:

1) ако за пресудувањето судот не е стварно надлежен;

2) ако постапката е водена без барање на овластениот тужител;

3) ако тужителот од започнувањето па до завршувањето на главниот претрес се откажал од обвинението;

4) ако немало потребно одобрение или ако надлежниот државен орган се откажал од одобрението;

5) ако оптужениот за истото дело е веќе правосилно осуден, ослободен од обвинението или постапката против него е правосилно запрена со решение, а не е во прашање решението за запирање на постапката од член 402 на овој закон;

б) ако оптужениот со акт на амнестија или помилување е ослободен од гонењето или кривичното гонење не може да се преземе поради застареност, или ако постојат други околности што го исклучуваат кривичното гонење.

Член 350

Пресуда со која оптужениот се ослободува од обвинението судот ќе изрече:

- 1) ако делото за кое се обвинува не е кривично дело според законот;
- 2) ако има околности што ја исклучуваат кривичната одговорност;
- 3) ако не е докажано дека оптужениот го сторил делото за кое се обвинува.

Член 351

(1) Во пресудата во која оптужениот се огласува за виновен судот ќе изрече:

- 1) за кое дело се огласува за виновен, со назначување на фактите и околностите што претставуваат обележја на кривичното дело, како и на оние од кои зависи примената на определена одредба од кривичниот закон;
- 2) законски назив на кривичното дело и кои одредби од кривичниот закон се применети;
- 3) на каква казна се осудува оптужениот или се ослободува од казна според одредбите од кривичниот закон;
- 4) одлука за условната осуда;
- 5) одлука за мерките на безбедност и за одземање на имотната корист;
- 6) одлука за засметување на притворот или на веќе издржаната казна;
- 7) одлука за трошоците на кривичната постапка, за имотноправното барање, како и за тоа дека правосилната пресуда треба да се објави преку печатот, радиото или телевизијата.

(2) Ако оптужениот е осуден на парична казна, во пресудата ќе се назначи рокот во кој треба паричната казна да се плати и начинот на замена на паричната казна во случај паричната казна да не може да се наплати ни по присилен пат.

3. Објавување на пресудата

Член 352

(1) Откако судот ја изрекол пресудата, претседателот на советот веднаш ќе ја објави. Ако судот не е во можност да ја изрече пресудата истиот ден по завршувањето на главниот претрес, ќе го одложи објавувањето на пресудата најмногу за три дена и ќе го определи времето и местото на објавувањето на пресудата.

(2) Претседателот на советот во присуство на странките, нивните законски застапници, полномошници и бранител јавно ќе ја прочита изреката и накратко ќе ги соопшти причините на пресудата.

(3) Објавувањето ќе се изврши и кога странката, законскиот застапник, полномошникот или бранителот не е присутен. Советот може да нареди на оптужениот, што е отсутен, пресудата да му ја соопшти усно претседателот на советот или пресудата само да му се достави.

(4) Ако јавноста на главниот претрес била исклучена, изреката на пресудата секогаш ќе се прочита во јавно заседание. Советот ќе одлучи дали и доколку ќе ја исклучи јавноста при објавувањето на причините за пресудата.

(5) Сите присутни ќе го сослушаат читањето на изреката на пресудат стоејќи.

Член 353

(1) Кога ќе изрече пресуда со која оптужениот се осудува на пет години затвор или потешка казна, советот ќе определи притвор ако оптужениот веќе не се наоѓа во притвор.

(2) Кога ќе изрече пресуда на помала казна затвор, советот ќе определи притвор под условите од член 191 став 2 точ. 1, 3 и 4 на овој закон а ќе го укине притворот ако оптужениот веќе се наоѓа во притвор, а повеќе не постојат причините поради кои бил определен.

(3) Советот секогаш ќе укине притвор и ќе нареди оптужениот да се пушти на слобода ако е ослободен од обвинението, или е огласен за виновен а е ослободен од казна-

та или е осуден само на парична казна, или му е изречена судска опомена или условна осуда, или поради засметувањето на притворот казната веќе ја издржал или ако обвинението е одбиено, освен во случај кога е одбиено поради ненадлежност на судот.

(4) За определување или укинување на притворот по објавувањето на пресудата до нејзината правосилност ќе се применува одредбата на став 2 од овој член. Одлуката ја донесува советот на првостепениот суд (член 23 став 6).

(5) Пред донесувањето на решението со кое се определува или укинува притвор во случаите од ст. 2 и 4 на овој член ќе се сослуша јавниот обвинител кога постапката се води по негово барање.

(6) Ако оптужениот веќе се наоѓа во притвор, а советот најде дека се уште постојат причините поради кои бил определен притвор или дека постојат причините од ст. 1 и 2 на овој член ќе донесе посебно решение за продолжување на притворот. Посебно решение советот донесува и кога треба да се определи или укине притворот. Жалбата против решението не го задржува извршувањето на решението.

(7) Притворот што е определен или продолжен според одредбите на претходните ставови може да трае до правосилноста на пресудата, но најдолго додека не истече времето на траењето на казната изречена во првостепената пресуда.

(8) Кога судот ќе изрече казна затвор, оптужениот што се наоѓа во притвор со решение на претседателот на советот може да се упати во установа за издржување на казната и пред правосилноста на пресудата ако тој го бара тоа.

Член 354

(1) По објавувањето на пресудата претседателот на советот ќе ги поучи странките за правото на жалба, како и за правото на одговор на жалбата.

(2) Ако на оптужениот му е изречена условна осуда, ќе биде предупреден од претседателот за значењето на условната осуда и за условите кон кои мора да се придржува.

(3) Претседателот на советот ќе ги предупреди странките до правосилното окончување на постапката за секоја промена на адресата да го известат судот.

Член 355

(1) Ако оптужениот е ослободен од обвинението затоа што не е докажано дека го сторил делото за кое се оптужува (член 350 точка 3), јавниот обвинител може веднаш по објавувањето на пресудата да даде усно изјава дека се одрекува од правото на жалба и да поднесе нов обвинителен акт, а може тоа да го стори писмено во рок од осум дена од денот на објавувањето на пресудата, ако смета дека изведените докази укажуваат оти е во прашање друго кривично дело а не она кое е содржано во поранешниот обвинителен акт, а тоа друго кривично дело не е потешко од кривичното дело од поранешниот обвинителен акт.

(2) Во случајот од став 1 на овој член главниот претрес повторно ќе се отвори пред истиот совет и постапката ќе се продолжи врз основа на новиот обвинителен акт против кој не е дозволен приговор. Заради подготвување на одбраната судот може да го прекине главниот претрес.

(3) Порано изведените докази нема да се изведуваат повторно освен во случаите предвидени во член 305 од овој закон или ако советот најде дека е потребно одделни докази да се изведат повторно.

(4) Писмено изработената пресуда со која оптужениот е ослободен од поранешното обвинение ќе се достави до странките само на нивно барање. Против оваа пресуда не е дозволена жалба.

(5) Ако и по повод новиот обвинителен акт биде донесена пресуда со која оптужениот се ослободува од обвинението, одредбите на овој член не можат повторно да се применат.

4. Писмена изработка и доставување на пресудата

Член 356

(1) Пресудата која е објавена мора писмено да се изработи во рок од осум дена по објавувањето, а во сложени

работи по исклучок во рок од петнаесет дена. Ако пресудата не е изработена во тие рокови, претседателот на советот е должен да го извести претседателот на судот поради што тоа не е сторено. Претседателот на судот по потреба ќе преземе мерки пресудата што побрзо да се изработи.

(2) Пресудата ја потпишуваат претседателот на советот и записничарот.

(3) Заверен препис од пресудата ќе се достави до тужителот, а до оптужениот и бранителот согласно со член 123 од овој закон. Ако оптужениот се наоѓа во притвор, заверените преписи на пресудата мораат да бидат испратени во роковите предвидени во став 1 на овој член.

(4) До оптужениот, до приватниот тужител и до оштетениот како тужител ќе се достави и упатство за правото на жалба.

(5) Заверен препис од пресудата со упатство за право на жалба судот ќе достави до оштетениот, ако има право на жалба, до лицето чиј што предмет е одземен со таа пресуда (член 69 став 2 од Кривичниот закон на Социјалистичка Федеративна Република Југославија), како и до правното лице спрема кое е изречено одземање на имотна корист. До оштетениот што нема право на жалба препис од пресудата ќе се достави во случајот од член 61 став 2 на овој закон со упатство за правото да бара враќање во поранешната состојба. Правосилната пресуда ќе се достави до оштетениот ако тој го бара тоа.

(6) Ако судот со примената на одредбите за одмерување на единствена казна за кривични дела во стек изрекол казна земајќи ги предвид и пресудите што ги донеле и други судови, заверен препис од правосилната пресуда ќе достави до тие судови.

Член 357

(1) Писмено изработената пресуда мора наполно да и одговара на пресудата што е објавена. Пресудата мора да има увод, изрека и образложение.

(2) Уводот на пресудата содржи: назначување дека пресудата се изрекува од името на народот, назив на судот, име и презиме на претседателот и на членовите на советот и на записничарот, име и презиме на оптужениот, кривично дело за кое е оптужен и дали бил присутен на главниот претрес, ден на главниот претрес и дали главниот претрес бил јавен, име и презиме на тужителот, бранителот, законскиот застапник и на полномошникот што биле присутни на главниот претрес и ден на објавувањето на изречената пресуда.

(3) Изреката на пресудата ги содржи личните податоци за оптужениот (член 218 став 1) и одлуката со која оптужениот се огласува за виновен за делото за кое е оптужен или со која се ослободува од обвинението за тоа дело или со која се одбива обвинението.

(4) Ако оптужениот е огласен за виновен, изреката на пресудата мора да ги опфати потребните податоци наведени во член 351 од овој закон, а ако е ослободен од обвинението или ако обвинението е одбиено, изреката на пресудата мора да го опфати описот на делото за кое е обвинет и одлуката за трошоците на кривичната постапка и за имотнорправното барање, ако било поставено.

(5) Во случај на стек на кривични дела, судот во изреката на пресудата ќе ги внесе казните утврдени за секое одделно кривично дело, а потоа казната што е изречена за сите дела во стек.

(6) Во образложението на пресудата судот ќе ги изнесе причините за секоја точка на пресудата.

(7) Судот определено и наполно ќе изнесе кои факти и од кои причини ги зема како докажани или недокажани, давајќи притоа особено огнена за вередостојноста на противречните докази, од кои причини не уважил одделни предлози на странките, од кои причини одлучил да не се сослуша непосредно сведокот или вештакот чиј исказ односно писмен наод и мислење е прочитано без согласност од странките (член 333 став 2), од кои причини се раководел при решавањето на правните прашања а особено при утврдувањето дали постои кривично дело и кривична одговорност на оптужениот и при применувањето на определени одредби од кривичниот закон врз оптужениот и врз неговото дело.

(8) Ако оптужениот е осуден на казна, во образложението ќе се наведе кои околности судот ги зел пред-

вид при одмерувањето на казната. Посебно судот ќе образложи од кои причини се раководел кога нашол дека постои особено тежок случај или дека треба да изрече строга казна од пропишаната (член 46 од Кривичниот закон на Социјалистичка Федеративна Република Југославија), или кога нашол дека казната треба да се ублажи или оптужениот да се ослободи од казната или да се изрече условна осуда или дека треба да изрече мерка на безбедност или одземање на имотна корист.

(9) Ако оптужениот се ослободува од обвинението, во образложението особено ќе се наведе од кои причини наведени во член 350 на овој закон се прави тоа.

(10) Во образложението на пресудата со која се одбива обвинението судот нема да се впушта во оцената на главната работа, туку ќе се ограничи само на причините за одбивањето на обвинението.

Член 358

(1) Грешките во имињата и броевите, како и други очигледни грешки во пишувањето и сметањето, недостатоците во формата и несогласноста на писмено изработената пресуда со изворникот ќе ги исправи, со посебно решение, претседателот на советот, на барање од странките или по службена должност.

(2) Ако постои несогласност помеѓу писмено изработената пресуда и нејзиниот изворник во поглед на податоците од член 351 став 1 точ. 1 до 5 и точка 7 од овој закон, решението за исправката ќе им се достави на лицата наведени во член 356 од овој закон. Во тој случај рокот за жалба против пресудата тече од денот на доставувањето на тоа решение против кое посебна жалба не е дозволена.

В. Постапка по правните лекови

Глава XXIII

РЕДОВНИ ПРАВНИ ЛЕКОВИ

1. Жалба на пресудата на првостепениот суд

а) Право на изјавување жалба

Член 359

(1) Против пресудата донесена во прв степен овластените лица можат да изјават жалба во рок од петнаесет дена од денот на доставувањето на преписот од пресудата.

(2) Навремено изјавената жалба од овластеното лице го одлага извршувањето на пресудата.

Член 360

(1) Жалба можат да изјават странките, бранителот, законскиот застапник на оптужениот и оштетениот.

(2) Во корист на оптужениот жалба можат да изјават и неговиот брачен другар, роднина по крв во права линија, посвоител, посвоеник, брат, сестра и хранител. Рокот за жалба и во тој случај тече од денот кога на оптужениот односно на неговиот бранител му е доставен преписот од пресудата.

(3) Јавниот обвинител може да изјави жалба како на штета така и во корист на оптужениот.

(4) Оштетениот може да ја побива пресудата само поради одлуката на судот за трошоците на кривичната постапка, но ако јавниот обвинител го презел гонењето од оштетениот како тужител (член 63 став 2), оштетениот може да изјави жалба поради сите основи поради кои може да се побива пресудата (член 363).

(5) Жалба може да изјави и лицето чиј предмет е одземен (член 69 став 2 од Кривичниот закон на Социјалистичка Федеративна Република Југославија) или од кое е одземена имотната корист прибавена со кривично дело (член 85 став 2 од Кривичниот закон на Социјалистичка Федеративна Република Југославија), како и организацијата односно заедницата на која е и изречено одземање на имотната корист (член 87 од Кривичниот закон на Социјалистичка Федеративна Република Југославија).

(6) Бранителот и лицата од став 2 на овој член можат да изјават жалба и без особено овластување од оптужениот, но не и против неговата волја, освен кога на оптужениот му е изречена смртна казна.

Член 361

(1) Оптужениот може да се одрече од правото на жалба само откако му е доставена пресудата. Оптужениот и пред тоа може да се одрече од правото на жалба ако тужителот и оштетениот, кога има право да изјави жалба поради сите основи (член 360 став 4), се одрекле од правото на жалба, освен ако оптужениот според пресудата би требало да издржува казна затвор. До донесувањето на одлуката на второстепениот суд, оптужениот може да се откаже од веќе изјавената жалба. Оптужениот може да се откаже и од жалбата што ја изјавиле неговиот бранител или лицата наведени во член 360 став 2 од овој закон.

(2) Тужителот и оштетениот можат да се одречат од правото на жалба од моментот на објавувањето на пресудата па до истекот на рокот за изјава на жалба, а можат до донесувањето на одлуката на второстепениот суд да се откажат од веќе изјавената жалба.

(3) Одрекнувањето и откажувањето од жалбата не може да се отповика.

(4) Оптужениот не може да се одрече од правото на жалба ниту да се откаже од веќе изјавената жалба ако му е изречена смртна казна.

б) Содржина на жалбата

Член 362

(1) Жалбата треба да содржи:

1) означување на пресудата против која се изјавува жалба;

2) основа за побивање на пресудата (член 363);

3) образложение на жалбата;

4) предлог побиваната пресуда наполно или делумно да се укине или преиначи;

5) на крајот, потпис на лицето кое изјавува жалба.

(2) Ако жалба изјавил оптужениот или друго лице од член 360 став 2 на овој закон а оптужениот, нема бранител, или ако жалба изјавил оштетениот, оштетениот како тужител или приватниот тужител кој нема полномошник, а жалбата не е составена во согласност со одредбите на став 1 од овој член, првостепениот суд ќе го повика жалителот да ја дополни жалбата во определен рок со писмен поднесок или на записник кај тој суд. Ако жалителот не се одзове на оваа покана, судот ќе ја отфрли жалбата ако не ги содржи податоците од точ. 2, 3 и 5 став 1 на овој член, а ако жалбата не го содржи податокот од точка 1 став 1 на овој член ќе се отфрли ако не може да се утврди на која пресуда се однесува. Ако жалбата е изјавена во корист на оптужениот, судот ќе ја достави до второстепениот суд ако може да се утврди на која пресуда се однесува, а ако тоа не може да се утврди судот ќе ја отфрли жалбата.

(3) Ако жалба изјавил оштетениот, оштетениот како тужител или приватниот тужител кој има полномошник или јавниот обвинител, а жалбата не ги содржи податоците од точ. 2, 3 и 5 став 1 на овој член или ако жалбата не го содржи податокот од точка 1 став 1 на овој член а не може да се утврди на која пресуда се однесува, судот ќе ја отфрли жалбата. Жалбата со овие недостатоци изјавена во корист на оптужениот кој има бранител судот ќе ја достави до второстепениот суд ако може да се утврди на која пресуда се однесува, а ако тоа не може да се утврди судот ќе ја отфрли жалбата.

(4) Во жалбата можат да се изенсуваат нови факти и нови докази, но жалителот е должен да ги наведе причините зошто не ги изнел порано. Повикувајќи се на нови факти жалителот е должен да ги наведе доказите со кои ќе се докажат тие факти, а повикувајќи се на нови докази, тој е должен да ги наведе фактите што сака да ги докаже со тие докази.

в) Основи поради кои може да се побива пресудата

Член 363

Пресудата може да се побива:

1) поради суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка;

2) поради повреда на кривичниот закон;

3) поради погрешно или нецелосно утврдена фактичка состојба;

4) поради одлука за кривичните санкции, за одземање на имотна корист, за трошоците на кривичната постапка, за имотносправните барања, како и поради одлука за објавување на пресудата преку печатот, радисто или телевизијата.

Член 364

(1) Суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка постои:

1) ако судот бил непрописно составен или ако во изрекувањето на пресудата учествувал судија или судија-поротник што не учествувал на главниот претрес или што со правосилна одлука е изземен од судењето;

2) ако на главниот претрес учествувал судија или судија-поротник што морал да се из земе (член 39 точ. 1 до 5);

3) ако главниот претрес е одржан без лице чие присуство на главниот претрес е задолжително според законот, или ако на оптужениот, бранителот, оштетениот како тужител или на приватниот тужител, противно на неговото барање, не му е дозволено на главниот претрес да го употребува својот јазик и на својот јазик да го следи текот на главниот претрес (член 7);

4) ако противно на законот јавноста била исклучена на главниот претрес;

5) ако судот ги повредил прописите на кривичната постапка по прашањето дали постои обвинение од овластениот тужител или одобрение од надлежниот орган;

6) ако пресудата ја донел суд кој поради стварната ненадлежност не можел да суди во тој предмет или ако судот неправилно го одбил обвинението поради стварна ненадлежност;

7) ако судот со својата пресуда не го решил наполно предметот на обвинението;

8) ако пресудата се заснова врз доказ врз кој според одредбите на овој закон не може да се заснова пресудата освен ако, со оглед на другите докази, е очигледно дека и без тој доказ би била донесена иста пресуда;

9) ако обвинението е пречекорено (член 346 став 1);

10) ако со пресудата е повредена одредбата на член 378 од овој закон;

11) ако изреката на пресудата е неразбирлива, противречна на самата себеси или на причините на пресудата, или ако пресудата нема воопшто причини или во неа не се наведени причините за решителните факти или тие причини се наполно нејасни или во значителна мера противречни, или ако за решителните факти постои значителна противречност помеѓу она што се наведува во причините на пресудата за содржината на исправите или за записникот за исказите дадени во постапката и самите тие исправи или записникот.

(2) Суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка постои и ако судот додека го подготвува главниот претрес или во текот на главниот претрес или при донесувањето на пресудата не применил или неправилно применил некоја одредба од овој закон, или на главниот претрес го повредил правото на одбраната, а тоа влијаело или можело да влијае врз законитото и правилното донесување на пресудата.

Член 365

Повреда на кривичниот закон постои ако кривичниот закон е повреден во прашањето:

1) дали делото за кое се гони оптужениот е кривично дело;

2) дали има околности што ја исклучуваат кривичната одговорност;

3) дали има околности што го исклучуваат кривичното гонење, а особено дали настапила застареност на кривичното гонење или гонењето е исклучено поради амнестија или помилување или работата е веќе правосилно пресудана;

4) дали во поглед на кривичното дело што е предмет на обвинението е применет закон што не може да се примени;

5) дали со одлуката за казната, за условната осуда или за судската опомена, односно со одлуката за мерката на безбедност, или за одземање на имотната корист е пречекорено овластувањето што го има судот според законот;

6) дали се повредени одредбите за засметување на притворот и на издржаната казна.

Член 366

(1) Пресудата може да се побива поради погрешно или нецелосно утврдена фактична состојба кога судот некој решителен факт погрешно го утврдил или не го утврдил.

(2) Нецелосно утврдена фактична состојба постои и кога на тоа укажуваат нови факти или нови докази.

Член 367

(1) Пресудата односно решението за судска опомена може да се побива поради одлука за казната, условна осуда и судска опомена кога со таа одлука не е пречекорено законското овластување (член 365 точка 5), но судот не ја одмерил правилно казната со оглед на околностите што влијаат казната да биде поголема или помала и поради тоа што судот ги применил или не ги применил одредбите за ублажување на казната, за ослободување од казната, за условна осуда или за судска опомена, иако за тоа постоеле законски услови.

(2) Одлуката за мерката на безбедност или за одземање на имотната корист може да се побива ако не постои повреда на законот од член 365 точка 5 на овој закон, но судот неправилно ја донел оваа одлука или не ја изрекол мерката на безбедност, односно одземање на имотната корист, иако постоеле за тоа законски услови. Од истите причини може да се побива одлуката за трошоците на кривичната постапка.

(3) Одлуката за имотноправните барања, како и одлуката за објавување на пресудата преку печатот, радиото или телевизијата може да се побива кога судот за овие прашања донел одлука противно на законските одредби.

г) Постапка по жалбата

Член 368

(1) Жалбата се поднесува до судот што ја изрекол првостепената пресуда во доволен број примероци за судот како и за противната странка и за бранителот заради давање одговор.

(2) Ненавремената (член 382) и бедозволената (член 383) жалба ќе ја отфрли со решение претседателот на советот на првостепениот суд.

Член 369

Еден примерок од жалбата првостепениот суд ќе достави до противната странка (чл. 123 и 124), која во рок од осум дена од денот на приемот на жалбата може да поднесе до судот одговор на жалбата. Жалбата и одговорот на жалбата, со сите списи, првостепениот суд ќе ги достави до второстепениот суд.

Член 370

(1) Кога списите по жалбата ќе стигнат до второстепениот суд, претседателот на жалбениот совет определува судија известител. Ако е во прашање кривично дело за кое се гони по барање од јавниот обвинител, судијата известител ќе ги достави списите до надлежниот јавен обвинител кој е должен да ги разгледа и без одлагање да му ги врати на судот.

(2) Јавниот обвинител може, враќајќи ги списите, да стави свој предлог или да изјави дека ќе стави предлог на седницата на советот.

(3) Кога јавниот обвинител ќе ги врати списите, претседателот на советот ќе закаже седница на советот. За седницата на советот ќе се известат јавниот обвинител.

(4) Судијата известител може по потреба од првостепениот суд да прибави извештај за повредите на одредбите на кривичната постапка, а може преку тој суд или преку истражниот судија на судот на чие подрачје треба да се изврши дејствието или на друг начин да ги провери наводите на жалбата во поглед на новите докази и новите факти, или од други органи или организации да прибави потребни извештаи или списи.

(5) Ако судијата известител утврди дека во списите се наоѓаат записниците и известувањата предвидени во член

83 од овој закон, списите ќе ги достави до првостепениот суд пред одржувањето на седницата на второстепениот совет, за да донесе претседателот на првостепениот совет решение за нивно издвојување од списите и, по правосилноста на решението, во затворена обвивка да му ги предаде на истражниот судија заради чување одвоено од другите списи.

Член 371

(1) За седницата на советот ќе се известат оној оптужен и неговиот бранител, оштетениот како тужител или приватниот тужител кој во рокот предвиден за жалба или за одговор на жалбата барал да биде известен за седницата или предложил одржување на претрес пред второстепениот суд (чл. 373 до 375). Претседателот на советот или советот може да одлучи за седницата на советот да се известат странките и кога не го барале тоа или за седницата да се известат и странката која не го барала тоа, ако нивното присуство би било корисно за разјаснување на работите.

(2) Ако оптужениот е во притвор или на издржување на казната а има бранител, ќе се обезбеди присуство на оптужениот само ако претседателот на советот или советот најде дека е тоа целесообразно.

(3) Седницата на советот започнува со извештајот на судијата известител, за состојбата на работата. Советот може од странките што присуствуваат на седницата да побара потребни објасненија во врска со жалбените наводи. Странките можат да предложат заради дополнење на извештајот да се прочитаат одделни списи и можат, по дозвола од претседателот на советот, да дадат потребни објасненија за своите ставови од жалбата односно од одговорот на жалбата не повторувајќи го она што е содржано во извештајот.

(4) Недоѓањето на странките што се уредно известени го спречува одржувањето на седницата на советот. Ако оптужениот не го известил судот за промената на престојувалиштето или станот, седница на советот може да се одржи иако оптужениот не бил известен за седницата.

(5) На седницата на советот на која присуствуваат странките јавноста може да се исклучи само под условите определени со овој закон (чл. 288 до 290).

(6) Записникот за седницата на советот се приклучува кон списите на првостепениот и второстепениот суд.

(7) Решенијата од чл. 382 и 383 на овој закон можат да се донесат и без известување на странките за седницата на советот.

Член 372

(1) Второстепениот суд донесува одлука во седница на советот или врз основа на одржан претрес.

(2) Дали ќе одржи претрес одлучува второстепениот суд во седница на советот.

Член 373

(1) Претрес пред второстепениот суд ќе се одржи само ако е потребно поради погрешно или нецелосно утврдена фактична состојба да се изведат нови докази или да се повторат доказите изведени веќе порано и ако постојат оправдани причини предметот да не му се врати на првостепениот суд на повторен главен претрес.

(2) На претресот пред второстепениот суд се повикуваат оптужениот и неговиот бранител, тужителот, оштетениот, законските застапаници и полномошниците на оштетениот, оштетениот како тужител и приватниот тужител, како и сведоците и вештачите за кои судот ќе одлучи да се сослушаат.

(3) Ако оптужениот е во притвор, претседателот на советот на второстепениот суд ќе преземе се што е потребно оптужениот да се доведе на претресот.

(4) Ако оштетениот како тужител или приватниот тужител не дојде на претресот пред второстепениот суд, нема да се примени одредбата на член 299 став 2 од овој закон.

Член 374

(1) Претресот пред второстепениот суд почнува со извештај на известителот кој ја излага состојбата на работите не давајќи свое мислење за основаноста на жалбата.

(2) По предлог или по службена должност ќе се прочита пресудата или делот од пресудата на кој се однесува жалбата, а по потреба и записникот за главниот претрес.

(3) По тоа ќе се повика жалителот да ја образложи жалбата, а потоа противникот да му одговори. Оптужениот и неговиот бранител имаат секогаш последна реч.

(4) Странките можат на претресот да изнесуваат нови докази и факти.

(5) Тужителот може, со оглед на резултатот од претресот, во целост или делумно да се откаже од обвинителниот акт или да го измени обвинителниот акт во корист на оптужениот. Ако јавниот обвинител се откажал од обвинителниот акт во целост, оштетениот ги има правата предвидени во член 61 од овој закон.

Член 375

Ако во претходните членови не е определено нешто друго, одредбите за главниот претрес пред првостепениот суд согласно ќе се применуваат и во постапката пред второстепениот суд.

д) Граници на испитувањето на првостепената пресуда

Член 376

(1) Второстепениот суд ја испитува пресудата во оној дел во кој се побива со жалбата, но секогаш мора по службена должност да испита:

1) дали постои повреда на одредбите на кривичната постапка од член 364 став 1 точ. 1, 5, 6, 8 до 11 на овој закон и дали главниот претрес противно на одредбите на овој закон е одржан во отсуство на оптужениот, а во случај на задолжителна одбрана и во отсуство на бранителот на оптужениот;

2) дали на штета на оптужениот е повреден кривичниот закон (член 365).

(2) Ако жалбата изјавена во корист на оптужениот не ги содржи податоците од член 362 став 1 точ. 2 и 3 на овој закон, второстепениот суд ќе се ограничи на испитување на повредите од точ. 1 и 2 став 1 на овој член, како и на испитување на одлуката за казната, за мерките на безбедност и за одземање на имотна корист (член 367).

Член 377

На повреда на законот од член 364 став 1 точка 2 на овој закон жалителот може да се повика во жалбата само ако таа повреда не можел да ја изнесе во текот на главниот претрес, или ја изнел но првостепениот суд не ја зел предвид.

Член 378

Ако е изјавена жалба само во корист на обвинетиот, пресудата не смее да се измени на негова штета во однос на правната оценка на делото и на кривичната санкција.

Член 379

Жалбата поради погрешно или нецелосно утврдена фактичка состојба или поради повреда на кривичниот закон изјавена во корист на оптужениот содржи во себе и жалба поради одлуката за кривичната санкција и за одземањето на имотната корист (член 367).

Член 380

Ако второстепениот суд по повод на чија и да е жалба утврди дека причините поради кои ја донел одлуката во корист на оптужениот се од корист и за некој од сооптужените кој не изјавил жалба или не ја изјавил во тој правец, ќе постапи по службена должност како да постои таква жалба.

ф) Одлуки на второстепениот суд по жалба

Член 381

(1) Второстепениот суд може во седница на советот или врз основа на одржан претрес да ја отфрли жалбата како ненавремена или како недоволна, или да ја одбие жалбата како неоснована и да ја потврди пресудата на судот од прв степен, или да ја укине оваа пресуда и предме-

тот да го упати до првостепениот суд на повторно судење и одлука, или да ја преиначи првостепената пресуда.

(2) За сите жалби против иста пресуда второстепениот суд олучува со една одлука.

Член 382

Жалбата ќе се отфрли со решение како ненавремена ако се утврди дека е поднесена по законскиот рок.

Член 383

Жалбата ќе се отфрли со решение како недоволна ако се утврди дека жалбата ја изјавило лице кое не е овластено за поднесување жалба или лице кое се одрекло од жалбата или ако се утврди откажување од жалбата или ако по откажувањето повторно е изјавена жалба или ако жалба според законот не е доволна.

Член 384

Второстепениот суд со пресуда ќе ја одбие жалбата како неоснована и ќе ја потврди пресудата на судот од прв степен кога ќе утврди дека не постојат причини поради кои пресудата се побива ниту повреди на законот од член 376 став 1 на овој закон.

Член 385

(1) Второстепениот суд уважувајќи ја жалбата или по службена должност со решение ќе ја укине првостепената пресуда и ќе го врати предметот на повторно судење, ако утврди дека постои суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка освен случаите од член 387 став 1 на овој закон, или ако смета дека поради погрешно или нецелосно утврдена фактичка состојба треба да се нареди нов главен претрес пред првостепениот суд.

(2) Второстепениот суд може да нареди нов главен претрес пред првостепениот суд да се одржи пред наполно изменет совет.

(3) Второстепениот суд може и само делумно да ја укине првостепената пресуда ако одделни делови од пресудата можат да се издвојат без штета за правилното пресудување.

(4) Ако оптужениот се наоѓа во притвор, второстепениот суд ќе испита дали уште постојат причините за притвор и ќе донесе решение за продолжување или укинување на притворот. Против ова решение не е доволна жалба.

Член 386

(1) Ако второстепениот суд при разгледувањето на жалбата установи дека за судењето во прв степен е стварно надлежен, ќе ја укине првостепената пресуда, предметот ќе го упати до советот на истиот суд и за тоа ќе го извести првостепениот суд.

(2) Но ако е изјавена само жалба во корист на оптужениот, а се утврди дека за судење во прв степен е надлежен повисокиот суд, не може само од таа причина да се укине првостепената пресуда.

Член 387

(1) Второстепениот суд уважувајќи ја жалбата или по службена должност со пресуда ќе ја преиначи првостепената пресуда ако утврди дека решителните факти во првостепената пресуда правилно се утврдени и дека со оглед на утврдената фактичка состојба по правилна примена на законот треба да се донесе поинаква пресуда, а според состојбата на работите и во случај на повреда од член 364 став 1 точ. 5, 9 и 10 на овој закон.

(2) Ако второстепениот суд најде дека постојат законски услови за изрекување на судска опомена, со решение ќе ја преиначи првостепената пресуда и ќе изрече судска опомена.

(3) Ако поради преиначувањето на првостепената пресуда се стекнале услови да се определи односно да се укине притвор врз основа на член 353 ст. 1 и 3 од овој закон, второстепениот суд за тоа ќе донесе посебно решение против кое не е доволна жалба.

Член 388

(1) Во образложението на пресудата односно на решението, второстепениот суд треба да ги оцени жалбените

наводи и да ги изнесе повредите на законот што ги зел предвид по службена должност.

(2) Кога првостепената пресуда се укинува поради суштествени повреди на одредбите на кривичната постапка, во образложението треба да се наведе кои одредби се повредени и во што се состојат повредите (член 364).

(3) Кога првостепената пресуда се укинува поради погрешно или нецелосно утврдена фактична состојба, ќе се наведе во што се состојат недостатоците во утврдувањето на фактичната состојба, односно зошто новите докази и факти се важни и се од влијание за донесување на правилна одлука.

Член 389

(1) Второстепениот суд ќе му ги врати сите списи на судот од прв степен со доволен број заверени преписи на својата одлука заради предавање на странките и на другите заинтересирани лица.

(2) Ако оптужениот е во притвор, второстепениот суд е должен својата одлука со списите да ја достави до судот од прв степен најдоцна во рок од три месеци од денот кога ги примил списите од тој суд.

Член 390

(1) Првостепениот суд до кого е упатен предметот на судење за основа ќе го земе поранешниот обвинителен акт. Ако пресудата на првостепениот суд делумно е укината, првостепениот суд за основа ќе го земе само оној дел од обвинението што се однесува на укинатиот дел од пресудата.

(2) На новиот главен претрес странките можат да истакнуваат нови факти и да изнесуваат нови докази.

(3) Првостепениот суд е должен да ги изведе сите процесни дејствија и да ги расправи сите спорни прашања на кои ukazал второстепениот суд во својата одлука.

(4) При изрекувањето на новата пресуда првостепениот суд е врзан со забраната пропишана во член 378 од овој закон.

(5) Ако оптужениот е во притвор, советот на првостепениот суд е должен да постапи според член 199 став 2 од овој закон.

2. Жалба на пресудата на второстепениот суд

Член 391

(1) Против пресудата на второстепениот суд е дозволена жалба до судот кој одлучува во трет степен само во следните случаи:

1) ако второстепениот суд изрекол смртна казна или казна затвор од дваесет години, или ако ја потврдил пресудата на првостепениот суд со која е изречена таква казна;

2) ако второстепениот суд врз основа на одржаниот претрес ја утврдил фактичната состојба поинаку отколку првостепениот суд и врз така утврдената фактична состојба ја засновал својата пресуда;

3) ако второстепениот суд ја преиначил пресудата на првостепениот суд со која оптужениот е ослободен од обвинението и изрекол пресуда со која оптужениот се оглашува за виновен.

(2) За жалбата против второстепената пресуда решава судот од трет степен во седница на советот согласно со одредбите што важат за постапката во втор степен. Пред овој суд не може да се одржи претрес.

(3) Одредбите на член 380 од овој закон ќе се применат и врз сооптужениот кој немал право да изјави жалба против второстепената пресуда.

3. Жалба до Сојузниот суд

Член 392

(1) Против пресудата на републичкиот врховен суд односно на покраинскиот врховен суд или на Врховниот воен суд, со која е изречена смртна казна, или со која е потврдена пресудата за изрекување смртна казна за кривично дело утврдено со сојузен закон, е дозволена жалба до Сојузниот суд.

(2) Во постапката пред Сојузниот суд согласно се применуваат одредбите што важат за постапката во втор степен, но пред тој суд не може да се одржи претрес. Одредбата на член 380 од овој закон ќе се примени и врз сооптужениот кој немал право да изјави жалба до Сојузниот суд против пресудата за кривично дело утврдено со сојузен закон.

Член 393

(1) Ако покрај жалбата против второстепената пресуда за чие решение би бил надлежен Сојузниот суд (член 392 став 1) е изјавена и жалба во поглед на истиот оптужен или во поглед на сооптужениот за чие решение е надлежен судот во републиката, односно во автономната покраина, односно Врховниот воен суд (член 391 став 1 точ. 1 до 3), за сите изјавени жалби ќе одлучи надлежниот суд во републиката, односно во автономната покраина, односно Врховниот воен суд.

(2) Ако во случајот од став 1 на овој член судот од трет степен ја потврди одлуката на второстепениот суд за смртната казна за кривично дело утврдено со сојузен закон или ако изрече смртна казна за такво дело, за жалбата изјавена во поглед на оптужениот кој е осуден на оваа казна ќе одлучи во последен степен Сојузниот суд.

4. Жалба на решението

Член 394

(1) Против решението на истражниот судија и против другите решенија на судот донесени во прв степен, странките и лицата чиишто права се повредени можат да изјават жалба секогаш кога во овој закон изречно не е определено дека жалба не е дозволена.

(2) Против решението на советот донесено пред и во текот на истрагата не е дозволена жалба, ако со овој закон не е определено поинаку.

(3) Решенијата што се донесуваат заради подготвување на главниот претрес и пресудите можат да се побиваат само во жалбата на пресудата.

(4) Против решението на републичкиот врховен суд, односно на покраинскиот врховен суд жалба не е дозволена.

Член 395

(1) Жалба се поднесува до судот што го донел решението.

(2) Ако со овој закон не е определено поинаку, жалба на решението се поднесува во рок од три дена од денот на доставувањето на решението.

Член 396

Ако во овој закон не е определено поинаку, со поднесувањето на жалбата на решението се одлага извршувањето на решението против кое е изјавена жалба.

Член 397

(1) За жалбата против решението на првостепениот суд одлучува второстепениот суд во седница на советот, ако со овој закон не е определено поинаку.

(2) За жалбата против решението на истражниот судија одлучува советот на истиот суд (член 23 став 6), ако со овој закон не е определено поинаку.

(3) Решавајќи за жалбата судот може со решение да ја отфрли жалбата како ненавремена или како недозволена, да ја одбие жалбата како неоснована, или да ја уважи жалбата и решението да го преиначи или укине и по потреба предметот да го упати на повторно одлучување.

(4) Испитувајќи ја жалбата судот по службена должност ќе внимава дали за донесување на решението првостепениот суд бил стварно надлежен, односно дали решението го донел овластениот орган.

Член 398

(1) Врз постапката по жалбата на решението согласно ќе се применуваат одредбите на чл. 360, 362, 368, 370 ст. 1, 4 и 5, чл. 378 и 380 на овој закон.

(2) Ако жалба е изјавена против решението од член 494 на овој закон, за седницата на советот се известува јавниот обвинител, а другите лица - под условите предвидени во член 371 од овој закон.

Член 399

Ако со овој закон не е определено поинаку, одредбите на чл. 394 и 398 од овој закон согласно ќе се применат и врз сите други решенија што се донесуваат според овој закон.

Глава XXIV

ВОНРЕДНИ ПРАВНИ ЛЕКОВИ

1. Повторување на кривичната постапка

Член 400

Кривичната постапка што е довршена со правосилно решение или со правосилна пресуда може на барање од овластеното лице да се повтори само во случаите и под условите предвидени во овој закон.

Член 401

(1) Правосилната пресуда може да се преиначи и без повторување на кривичната постапка:

1) ако во две или повеќе пресуди против истиот осуден правосилно се изречени повеќе казни, а не се применети одредбите за одмерување на единствена казна за дела во стек;

2) ако при изрекувањето на единствена казна со примена на одредбите за стек е земена како утврдена (член 49 од Кривичниот закон на Социјалистичка Федеративна Република Југославија) и казната што е веќе опфатена во казната изречена според одредбите за стек во некоја поранешна пресуда;

3) ако правосилната пресуда со која за повеќе кривични дела е изречена единствена казна не би можела во еден дел да се изврши поради амнестија, помилување или од други причини.

(2) Во случајот од точка 1 став 1 на овој член судот со новата пресуда ќе ги преиначи поранешните пресуди во поглед на одлуките за казната и ќе изрече единствена казна. За донесување на нова пресуда е надлежен првостепениот суд кој судел во предметот во кој е изречен најстрог вид казна, а кај истоимени казни - судот што изрекел најголема казна, а ако казните се еднакви - судот што последен изрекел казна.

(3) Во случајот од точка 2 став 1 на овој член ќе ја преиначи својата пресуда судот што при изрекувањето на единствена казна погрешно зел предвид казна што веќе е опфатена во некоја поранешна пресуда.

(4) Во случајот од точка 3 став 1 на овој член судот што судел во прв степен ќе ја преиначи поранешната пресуда во поглед на казната и ќе изрече нова казна или ќе утврди колку ќе се изврши од казната изречена со поранешната пресуда.

(5) Новата пресуда ја донесува судот во седница на советот, по предлог од јавниот обвинител или од осудениот, а по сослушувањето на противната странка.

(6) Ако во случајот од точ. 1 и 2 став 1 на овој член при изрекувањето на казната се земени предвид и пресуди на други судови, заверен препис на новата правосилна пресуда ќе се достави и до тие судови.

Член 402

Ако барањето за спроведување на истрага правосилно е одбиено поради тоа што немало барање од овластениот тужител или што немало потребно одобрение, или од исти причини кривичната постапка со решение правосилно е запрена или обвинението е отфрлено или со пресуда обвинението правосилно е одбиено, или ако постапката со решение правосилно е запрена поради тоа што сторителот по стореното кривично дело се разболел од некое трајно душевно заболување, постапката по барање од овластениот тужител ќе се продолжи штом ќе престанат причините поради кои се донесени наведените одлуки.

Член 403

(1) Ако надвор од случаите наведени во член 402 од овој закон барањето за спроведување на истрага правосилно е одбиено, или кривичната постапка правосилно е запрена во истрагата или пред почетокот на главниот претрес или обвинението е отфрлено, по барање од овластениот тужител може да се дозволи повторување на кривичната постапка (член 407 став 3) ако се поднесат нови докази врз основа на кои судот може да се увери дека се стекнале услови за повторно победување на кривичната постапка.

(2) Кривичната постапка правосилно запрена до почетокот на главниот претрес може да се повтори кога јавниот обвинител се откажал од гонењето а оштетениот не го презел гонењето, ако се докаже дека до откажување дошло поради кривично дело злоупотреба на службената положба на јавниот обвинител. Во поглед на докажувањето на кривичното дело на јавниот обвинител ќе се применуваат одредбите на член 404 став 2 од овој закон.

(3) Ако постапката е запрена поради тоа што оштетениот како тужител се откажал од гонењето или што според законот се смета дека се откажал, оштетениот како тужител не може да бара повторување на постапката.

Член 404

(1) Кривичната постапка завршена со правосилна пресуда може да се повтори:

1) ако се докаже дека пресудата е заснована врз лажна исправа или врз лажен исказ на сведокот, вештакот или толкувачот;

2) ако се докаже дека до пресудата дошло поради кривично дело на судијата, на судијата-поротник или на лице кое ги вршело истражните дејствија;

3) ако пресудата со која обвинението се одбива е донесена поради откажување на јавниот обвинител од обвинението, а се докаже дека до ова откажување дошло поради кривично дело злоупотреба на службената положба на јавниот обвинител;

4) ако се изнесат нови факти или се поднесат нови докази што самите за себе или во врска со поранешните докази се подобни да причинат ослободување на лицето што било осудено или негова осуда по поблаг или построг кривичен закон или осуда на лице кое било ослободено од обвинението односно против кое надвор од случајот од член 402 на овој закон е одбиено обвинението;

5) ако на некое лице за исто дело повеќе пати му е судено или ако повеќе лица се осудени поради исто дело што можело да го стори само едно лице или некои од нив;

6) ако во случај на осуда за продолжено кривично дело или за друго кривично дело што според законот опфаќа повеќе истоимени или повеќе разновидни дејствија се изнесат нови факти или се поднесат нови докази што укажуваат дека осудениот сторил дејствие што би го опфатило делото од осудата да се знаело за него порано, или укажуваат дека осудениот не го сторил дејствието што е опфатено со делото од осудата, а постоенето на овие факти би било од суштествено влијание врз одмерувањето на казната.

(2) Во случаите од точ. 1 до 3 став 1 на овој член со правосилна пресуда мора да се докаже дека наведените лица се огласени за виновни за односните кривични дела. Ако постапката против овие лица не може да се спроведе поради тоа што умреле или што постојат околности што го исклучуваат кривичното гонење, фактите од точ. 1 до 3 став 1 на овој член можат да се утврдат и со други докази.

Член 405

(1) Барање за повторување на кривичната постапка можат да поднесат странките и бранителот, а по смртта на осудениот барање во негова корист можат да поднесат јавниот обвинител и лицата наведени во член 360 став 2 на овој закон.

(2) Во случајот од член 404 став 1 точ. 4 и 6 на овој закон повторување на кривичната постапка на штета на осудениот или на ослободеното лице не е дозволено, ако поминало повеќе од шест месеци од денот кога тужителот узнал за нови факти или нови докази.

(3) Барање за повторување на кривичната постапка во корист на осудениот може да се поднесе и откако осуде-

ниот ја издржал казната, и без оглед на застареноста, амнестијата или помилувањето.

(4) Ако судот што би бил надлежен за одлучување за повторување на кривичната постапка (член 406) узнае дека постои причина за повторување на кривичната постапка во корист на осудениот, ќе го извести за тоа осудениот, односно лицето кое е овластено да го поднесе барањето во корист на осудениот.

Член 406

(1) За барањето за повторување на кривичната постапка одлучува советот (член 23 став 6) на судот што во поранешната постапка судел во прв степен.

(2) Во барањето мора да се наведе по која законска основа се бара повторувањето и со кои докази се поткрепуваат фактите врз кои се заснова барањето. Ако барањето не ги содржи овие податоци, судот ќе го повика подносителот на определен рок да го дополни барањето.

(3) При решавањето за барањето, во советот по можност нема да учествува судијата што учествувал во донесувањето на пресудата во поранешната постапка.

Член 407

(1) Судот со решение ќе го отфрли барањето ако врз основа на самото барање и на списите од поранешната постапка утврди дека барањето го поднело неовластено лице, или дека нема законски услови за повторување на постапката, или дека фактите и доказите врз кои се заснова барањето веќе биле изнесени во поранешното барање за повторување на постапката што е одбиено со правосилно решение на судот, или дека фактите и доказите очигледно не се подобни врз основа на нив да се дозволи повторување, или дека подносителот на барањето не постапил според член 406 став 2 од овој закон.

(2) Ако судот не го отфрли барањето, ќе се достави препис на барањето до противната странка која има право во рок од осум дена да одговори на барањето. Кога на судот ќе му стигне одговорот на барањето или кога ќе измени рокот за давање одговор, претседателот на советот ќе определи да се извидат фактите и да се прибават доказите на кои се повикува во барањето и во одговорот на барањето.

(3) По спроведените извиди судот со решение веднаш ќе одлучи за барањето за повторување на постапката според член 403 од овој закон. Во други случаи, кога се во прашање кривични дела за кои се гони по службена должност, претседателот на советот ќе определи списите да се испратат до јавниот обвинител кој без одлагање ќе ги врати списите со свое мислење.

Член 408

(1) Кога јавниот обвинител ќе ги врати списите, судот, ако не определи извидот да се дополни врз основа на резултатите од извидот ќе го уважи барањето и ќе дозволи повторување на кривичната постапка или ќе го одбие барањето.

(2) Ако судот најде дека причините поради кои дозволител повторување на постапката во корист на оптужениот постојат и за некој од сооптужените што не поднел барање за повторување на постапката, ќе постапи по службена должност како да постои такво барање.

(3) Во решението со кое се дозволува повторување на кривичната постапка судот ќе одлучи веднаш да се определи нов главен претрес, или предметот да се врати во состојба на истрага, односно да се спроведе истрага ако ја немало.

(4) Ако барањето за повторување на кривичната постапка е поднесено во корист на осудениот, а судот смета, со оглед на поднесените докази, дека осудениот во повторената постапка може да биде осуден на таква казна што со засметување на веќе издржаната казна би требало да се пушти на слобода, или дека може да биде ослободен од обвинението, или дека обвинението може да биде одбиено, ќе определи извршувањето на пресудата да се одложи односно прекине.

(5) Кога решението со кое се дозволува повторување на кривичната постапка ќе стане правосилно, ќе се запре извршувањето на казната, но судот, по предлог од јавниот

обвинител, ќе определи притвор ако постојат условите од член 191 на овој закон.

Член 409

(1) За новата постапка што се води врз основа на решението со кое е дозволено повторување на кривичната постапка важат истите одредби како и за првата постапка. Во новата постапка судот не е врзан за решенијата донесени во поранешната постапка.

(2) Ако новата постапка се запре до почетокот на главниот претрес, судот со решението за запирање на постапката ќе ја укине и поранешната пресуда.

(3) Кога судот во новата постапка ќе донесе пресуда, ќе изрече дека поранешната пресуда делумно или во целост се става надвор од сила или дека се остава во сила. Во казната што ќе ја определи со новата пресуда судот на оптужениот ќе му ја засмета издржаната казна, а ако повторување е определено само за некое од делата за кои оптужениот бил осуден, судот ќе изрече нова единствена казна според одредбите на кривичниот закон.

(4) Ако барањето за повторување на постапката е поднесено во корист на осудениот, судот во новата постапка е врзан со забраната пропишана во член 378 од овој закон.

Член 410

(1) Кривичната постапка во која некое лице е осудено во отсуство (член 300), а настапила можност повторно да му се суди во негово присуство, ќе се повтори и надвор од условите предвидени во чл. 404 и 405 од овој закон, ако осудениот или неговиот бранител поднесе барање за повторување на постапката во рок од една година од денот кога осудениот узнал за пресудата со која е осуден во отсуство.

(2) Во решението со кое се дозволува повторување на кривичната постапка според одредбата на став 1 од овој член судот ќе определи на осудениот да му се достави обвинителниот акт ако порано не му бил доставен, а може да определи предметот да се врати во состојба на истрага, односно да се спроведе истрага ако ја немало.

(3) По истекот на рокот од став 1 на овој член, како и кога повторување на постапката се бара на штета на обвинетиот кому му е судено во отсуство, повторување на постапката е дозволено само под условите предвидени во чл. 404 и 405 од овој закон.

Член 411

Одредбите на оваа глава согласно ќе се применуваат и кога е поднесено барање за измена на правосилна одлука на судот во смисла на член 388 став 3 од Уставот на СФРЈ или на соодветни одредби на републичките, односно покраинските устави.

2. Вонредно ублажување на казна

Член 412

Ублажување на правосилно изречена казна е дозволено кога по правосилноста на пресудата ќе се јават околности што ги немало кога се изрекувала пресудата или судот за нив не знаел иако постоело, а тие очигледно би довеле до поблага осуда.

Член 413

(1) Барање за вонредно ублажување на казната можат да поднесат јавниот обвинител, осудениот и неговиот бранител, како и лица што се овластени да изјават жалба против пресудата во корист на оптужениот (член 360).

(2) Барањето за вонредно ублажување на казната не го задржува извршувањето на казната. Ако е поднесено барање за вонредно ублажување на смртна казна, ќе се застане со извршувањето на казната до завршувањето на постапката по ова барање. Во случај на повторно поднесување барање за вонредно ублажување на смртна казна, ќе се застане со извршување на казната ако тоа го одлучи претседателот на судот надлежен за извршување на таа казна.

Член 414

(1) За барањето за вонредно ублажување на казната решава судот определен со републички односно со покраински закон или со Законот за воените судови.

(2) Барањето за вонредно ублажување на казната се поднесува до судот што ја донел пресудата во прв степен.

(3) Претседателот на советот на првостепениот суд ќе го отфрли барањето што е поднесено од лице кое не е овластено за поднесување на барањето.

(4) Првостепениот суд ќе извиди дали постојат причини за ублажување, па по сослушување на јавниот обвинител, ако постапката се водела по негово барање, списите со својот образложен предлог ќе ги достави до судот надлежен за одлучување за барањето за вонредно ублажување на казната.

(5) Ако е во прашање кривично дело за кое постапката се водела по барање на јавниот обвинител, судот што одлучува за барањето за вонредно ублажување на казната пред донесувањето на решението, списите ќе ги достави до јавниот обвинител кој постапува пред тој суд. Јавниот обвинител може да стави писмен предлог до судот.

(6) Кога Сојузниот суд ја потврдил пресудата со која е изречена смртна казна за кривично дело утврдено со сојузен закон, по барањето за вонредно ублажување на казната решава тој суд. Сојузниот суд претходно списите ќе ги достави до сојузниот јавен обвинител, кој може да стави писмен предлог.

(7) Судот ќе го одбие барањето ако најде дека не се исполнети законските услови за вонредно ублажување на казната. Ако го усвои барањето, судот со решение ќе ја преиначи правосилната пресуда во поглед на одлуката за казната.

Член 415

Решението со кое го усвоил барањето за вонредно ублажување на казната судот ќе го отповика ако се докаже (член 404 став 2) дека решението се заснова врз лажна исправа или врз лажен исказ на сведокот или вештакот.

3. Барање за заштита на законитоста

Член 416

Против правосилни судски одлуки и против судската постапка што им претходела на тие правосилни одлуки, надлежниот јавен обвинител може да подигне барање за заштита на законитоста ако е повреден законот.

Член 417

(1) За барањето за заштита на законитоста решава судот определен со републички, односно со покраински закон или со Законот за воените судови.

(2) Сојузниот суд решава за барањето за заштита на законитоста поради повреда на сојузен закон ако одлуката ја донел републичкиот, односно покраинскиот врховен суд или совет на Сојузниот суд во жалбена постапка.

(3) Ако со одлука на републичкиот, односно на покраинскиот врховен суд е повреден сојузен и републички, односно покраински закон, за барањето за заштита на законитоста решава тој суд.

(4) Ако против пресудата на републичкиот односно на покраинскиот врховен суд, донесена во случајот од став 3 на овој член, е подигнато барање за заштита на законитоста поради повреда на сојузен закон, за тоа барање решава Сојузниот суд.

Член 418

(1) Барањето за заштита на законитоста за кое решава Сојузниот суд го подига сојузниот јавен обвинител.

(2) Барањето за заштита на законитоста за кое решава судот во републиката, односно во автономната покраина го подига јавниот обвинител определен со републички, односно со покраински закон.

(3) Ако надлежниот јавен обвинител во републиката, односно во автономната покраина не подигнал барање за заштита на законитоста поради повреда на сојузен закон затоа што нашол дека нема основа за подигање на барањето, тоа барање може да го подигне сојузниот јавен обвинител пред Сојузниот суд. Изјавата на надлежниот јавен

обвинител дека нема да подигне барање за заштита на законитоста ја поднесува сојузниот јавен обвинител при поднесувањето на барањето за заштита на законитоста.

Член 419

(1) За барањето за заштита на законитоста судот одлучува во седница.

(2) Пред да биде предметот изнесен на решавање, судијата определен за известител може, по потреба, да прибави известување за истакнатите повреди на законот.

(3) За седницата секогаш ќе се извести јавниот обвинител.

Член 420

(1) При решавањето за барањето за заштита на законитоста судот ќе се ограничи само на испитување на повредите на законот на кои се повикува јавниот обвинител во своето барање.

(2) Ако судот најде дека причините поради кои ја донел одлуката во корист на осудениот постојат и за некој од сооптужените во поглед на кој не е подигнато барање за заштита на законитоста, ќе постапи по службена должност како да постои такво барање.

(3) Ако барањето за заштита на законитоста е подигнато во корист на осудениот, судот при донесувањето на одлуката е врзан со забраната пропишана во член 378 од овој закон.

Член 421

Судот со пресуда ќе го одбие барањето за заштита на законитоста како неосновано ако утврди дека не постои повреда на законот на која се повикува јавниот обвинител во своето барање.

Член 422

(1) Кога судот ќе утврди дека барањето за заштита на законитоста е основано, ќе донесе пресуда со која, според природата на повредата, или ќе ја преиначи правосилната одлука, или ќе ги укине во целост или делумно одлуките на првостепениот и на повисокиот суд или само одлуката на повисокиот суд и предметот ќе го врати на повторна одлука или судење до првостепениот или до повисокиот суд, или ќе се ограничи само на тоа да ја утврди повредата на законот.

(2) Кога постапката се води за кривично дело утврдено со републички, односно со покраински закон, Сојузниот суд може само да ја укине одлуката или да ја утврди повредата на законот. Кога Сојузниот суд во случај на стек на кривични дела ќе ги укине пресудите на првостепениот и на второстепениот суд во однос на кривичното дело утврдено со сојузен закон, за кривичните дела утврдени со републички или со покраински закон казна ќе изрече надлежниот суд согласно со одредбите на член 401 од овој закон, а ако ја укине само одлуката на второстепениот суд – казна ќе изрече тој суд при одлучувањето за укинатиот дел на пресудата.

(3) Ако барање за заштита на законитоста е подигнато на штета на обвинетиот, а судот ќе најде дека е основано, ќе утврди само дека постои повреда на законот, не засегајќи во правосилната одлука.

(4) Ако второстепениот суд според одредбите на овој закон не бил овластен да ја отстрани повредата на законот, што е сторена во првостепената одлука или во судската постапка што ѝ претходела, а судот што решава за барањето за заштита на законитоста подигнато во корист на обвинетиот ќе најде дека барањето е основано и дека заради отстранување на сторената повреда на законот треба да се укине или преиначи првостепената одлука, ќе ја укине или ќе ја преиначи и второстепената одлука иако со неа не е повреден законот.

Член 423

(1) Ако при решавањето за барањето за заштита на законитоста се јави значително сомневање за вистинитоста на решителните факти утврдени во одлука против која е подигнато барањето, па заради тоа не е можно да се одлучи за барањето за заштита на законитоста, судот со пресудата со која решава за барањето за заштита на закони-

тоста ќе ја укине таа одлука и ќе нареди да се одржи нов главен претрес пред истиот или пред друг стварно надлежен првостепен суд.

(2) Одредбата на став 1 од овој член нема да се примени кога Сојузниот суд решава за барањето за заштита на законитоста, а постапката се водела за кривично дело утврдено со републички, односно со покраински закон.

Член 424

(1) Ако правосилната пресуда е укината и предметот е вратен на повторно судење, за основа ќе се земе поранешниот обвинителен акт или оној негов дел што се однесува на укинатиот дел од пресудата.

(2) Судот е должен да ги изведе сите процесни дејствија и да ги расправи прашањата на кои му укажал судот што решавал за барањето.

(3) Пред првостепениот, односно второстепениот суд странките можат да истакнуваат нови факти и да поднесуваат нови докази.

(4) Судот при донесувањето на новата одлука е врзан со забраната пропишана во член 378 од овој закон.

(5) Ако покрај одлуката на понискиот суд е укината и одлуката на повисокиот суд, предметот се доставува до понискиот суд преку повисокиот суд.

4. Барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда

Член 425

(1) Обвинетиот што правосилно е осуден на казна затвор или малолетнички затвор може да поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда поради повреда на законот во случаите предвидени со овој закон.

(2) Барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда се поднесува во рок од еден месец од денот кога обвинетиот ја примил правосилната пресуда.

(3) Обвинетиот што не користел редовен правен лек против пресудата не може да поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, освен ако со пресудата на второстепениот суд наместо ослободување од казна, судска опомена, условна осуда или парична казна е изречена казна затвор, односно наместо воспитна мерка – казна малолетнички затвор.

(4) Барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда не може да се поднесе против пресуда на републичкиот врховен суд односно на покраинскиот врховен суд или против пресуда на Врховниот воен суд, освен во случајот предвиден во член 426 став 2 од овој закон, како ни против пресуда на Сојузниот суд.

Член 426

(1) За барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда решава судот определен со републички, односно со покраински закон.

(2) Сојузниот суд решава за барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда поради повреда на сојузен закон ако пресудата ја донел судот во републиката, односно во автономната покраина во втор, односно во трет степен или Врховниот воен суд, а обвинетиот за кривичното дело утврдено со сојузен закон е осуден на казна затвор најмалку една година или на потешка казна или на казна малолетнички затвор.

(3) Ако републичкиот врховен суд, односно покраинскиот врховен суд не донел пресуда во втор, односно во трет степен, барањето од став 2 на овој член се доставува до Сојузниот суд преку републичкиот врховен суд, односно покраинскиот врховен суд.

Член 427

Барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда може да се поднесе во следните случаи:

1) поради повреда на кривичниот закон на штета на осудениот предвидена во член 365 точ. 1 до 4 од овој закон или поради повреда од точка 5 на тој член ако прекорчувањето на овластувањето се однесува на одлуката за казната, мерката на безбедност или на одземање на имотна корист;

2) поради повреда на одредбите на кривичната постапка предвидени во член 364 став 1 точ. 1, 5, 8, 9 и 10 од

овој закон, или поради учествување во решавањето во втор, односно во трет степен на судија или на судија-поротник кој морал да се из земе (член 39 точ. 1 до 5), или поради тоа што на обвинетиот, спротивно на неговото барање, му е ускратено на главниот претрес или на претресот пред второстепениот суд да го употребува својот јазик (член 7);

3) поради повреда на правото на осудениот на одбрана на главниот претрес или поради повреда на одредбите на кривичната постапка во жалбената постапка, ако таа повреда била од влијание врз донесувањето на правилна пресуда.

Член 428

(1) Барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда може да поднесат осудениот и бранителот.

(2) Барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда му се предава на судот што ја донел пресудата во прв степен.

(3) Барањето што е поднесено ненавремено или го поднело неовластено лице или е поднесено во случај на осуда на кривична санкција поради која барање не може да се поднесе (член 425 став 1 и член 426 став 2) или според законот не е дозволено (член 425 ст. 3 и 4), ќе го отфрли со решение претседателот на советот на првостепениот суд или судот надлежен за одлучување за барањето.

(4) Судот надлежен за одлучување за барањето ќе достави примерок од барањето со списите до тужителот што постапува пред тој суд, кој може во рок од петнаесет дена од денот на приемот на барањето да поднесе одговор на барањето.

(5) Првостепениот суд или судот надлежен за одлучување за барањето може, со оглед на содржината на барањето, да определи да се одложи, односно да се прекине извршувањето на правосилната пресуда.

Член 429

Во поглед на барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда согласно ќе се применуваат одредбите на член 419 ст. 1 и 2, чл. 420, 421, 422 ст. 1 и 2, член 423 став 1 и на член 424 од овој закон. При применувањето на член 422 став 1 од овој закон судот не може да се ограничи само на тоа да ја утврди пресудата на законот, а одредбата на став 2 од тој член ќе се применува само во делот за изрекување на казната.

Г. Посебни одредби за скратената постапка, за изрекувањето на судска опомена и за постапката спрема малолетници

Г л а в а X X V

СКРАТЕНА ПОСТАПКА

Член 430

Во постапката пред суд што суди само во прв степен за кривични дела за кои како главна казна е пропишана парична казна или затвор до три години, ќе се применуваат одредбите на чл. 431 до 445 од овој закон, а доколку во овие одредби не е предвидено нешто посебно, согласно ќе се применуваат другите одредби на овој закон.

Член 431

(1) Кривичната постапка се поведува врз основа на обвинителниот предлог на јавниот обвинител односно на оштетениот како тужител или врз основа на приватна тужба.

(2) Јавниот обвинител може да поднесе обвинителен предлог и врз основа на самата кривична пријава.

(3) Обвинителниот предлог и приватната тужба се поднесуваат во потребниот број примероци за судот и за обвинетиот.

Член 432

(1) Пред поднесувањето на обвинителниот предлог јавниот обвинител може да му предложи на истражниот судија да презема определени истражни дејствија. Ако ис-

тражниот судија се согласи со овој предлог ќе ги преземе истражните дејствија, а потоа сите списи ќе ги достави до јавниот обвинител. Истражните дејствија се спроведуваат колку што е можно побрзо и пократко.

(2) Ако истражниот судија не се согласи со предлогот за преземање на истражни дејствија ќе го извести за тоа јавниот обвинител.

(3) Кога во случаите од ст. 1 и 2 на овој член јавниот обвинител ќе ги прими списите, односно известувањето од истражниот судија, може да одлучи да поднесе обвинителен предлог или ќе донесе решение за отфрлање на кривичната пријава.

Член 433

(1) Притвор може да се определи против лице за кое постои основано сомневање дека сторило кривично дело:

1) ако се крие или ако не може да се утврди неговиот идентитет или ако постојат други околности што очигледно укажуваат на опасност од бегство;

2) ако е во прашање кривично дело против јавниот ред или моралот за кое може да се изрече казна затвор од три години, а особени околности ја оправдуваат бојазната дека обвинетиот ќе го повтори тоа кривично дело или дека ќе го изврши кривичното дело со кое се заканува.

(2) Пред поднесувањето на обвинителниот предлог притворот може да трае само онолку колку што е потребно за да се спроведат истражните дејствија, но не подолго од осум дена. За жалбата против решението за притворот решава советот (член 23 став 6).

(3) Во поглед на притворот од предавањето на обвинителниот предлог до завршувањето на главниот претрес согласно се применуваат одредбите на член 199 од овој закон, со тоа што советот е должен секој месец да испита дали постојат причини за притворот.

(4) Кога обвинетиот се наоѓа во притвор, судот е должен да постапува со особена итност.

Член 434

(1) Ако кривична пријава поднел оштетениот, а јавниот обвинител во рок од еден месец по приемот на пријавата не поднесе обвинителен предлог ниту го извести оштетениот дека ја отфрлил пријавата, оштетениот има право како тужител да го преземе гонењето со поднесување на обвинителен предлог до судот.

(2) Ако во случајот од став 1 на овој член оштетениот се откаже од гонењето или според законот се смета дека се откажал од гонењето, јавниот обвинител може без оглед на условите пропишани за повторување на постапката, повторно да ја поведе постапката, ако не ја отфрлил пријавата на оштетениот.

Член 435

(1) Обвинителниот предлог односно приватната тужба треба да содржи: име и презиме на обвинетиот со лични податоци доколку се познати, краток опис на кривичното дело, означување на судот пред кој ќе се одржи главниот претрес, предлог кои докази треба да се изведат на главниот претрес и предлог обвинетиот да се огласи за виновен и да се осуди според законот.

(2) Во обвинителниот предлог може да се предложи обвинетиот да се стави во притвор. Ако обвинетиот се наоѓа во притвор или за време на спроведувањето на истражните дејствија се наоѓа во притвор, ќе се назначи во обвинителниот предлог колку време е притворен.

Член 436

(1) Кога судот ќе го прими обвинителниот предлог или приватната тужба, судијата (претседателот на советот, односно судијата поединец) претходно ќе испита дали судот е надлежен, дали треба да се спроведат одделни истражни дејствија или да се дополнат спроведените истражни дејствија и дали постојат услови за отфрлање на обвинителниот предлог, односно на приватната тужба.

(2) Ако судијата не донесе ни едно од решенијата од став 1 на овој член, веднаш ќе закаже главен претрес.

(3) Ако судијата смета дека треба да се спроведат одделни истражни дејствија, ќе ги спроведе сам, или ќе побара тоа да го стори истражниот судија.

Член 437

(1) Ако судијата најде дека за судење е надлежен друг суд, ќе му го отстапи предметот, по правосилноста на решението, на тој суд, а ако најде дека за судење е надлежен повисок суд, ќе му го отстапи предметот на натамошна постапка на јавниот обвинител кој постапува пред повисокиот суд. Ако јавниот обвинител смета дека за судење е надлежен судот што му го доставил предметот, ќе побара одлука од советот на судот пред кој постапува.

(2) По закажувањето на главниот претрес судот не може по службена должност да се огласи за месно ненадлежен.

Член 438

(1) Судијата ќе го отфрли обвинителниот предлог или приватната тужба ако најде дека постојат причини за запирање на постапката предвидени во член 270 точ. 1 до 3 од овој закон, а ако се спроведени истражните дејствија - и од причината предвидена во точка 4 од тој член.

(2) Решението со кратко образложение се доставува до јавниот обвинител, до оштетениот како тужител или до приватниот тужител, како и до обвинетиот.

Член 439

(1) Судијата ги повикува на главниот претрес обвинетиот и неговиот бранител, тужителот, оштетениот и нивните законски застапници и полномошници, сведоците, вештаците и толкувачот, а по потреба ќе ги прибави и предметите што треба да служат како доказ на главниот претрес.

(2) На обвинетиот во поканата ќе му се назначи дека на главниот претрес може да дојде со докази за својата одбрана или доказите навремено да му ги соопшти на судот за да можат да се прибават за главниот претрес. Во поканата обвинетиот ќе се предупреди дека главниот претрес ќе се одржи и во негово отсуство ако за тоа постојат законски услови (член 442 став 3). До обвинителот кон поканата ќе се достави и препис од обвинителниот предлог, односно од приватната тужба и ќе се поучи дека има право да земе бранител, но дека, во случај кога одбраната не е задолжителна, поради недоаѓање на бранителот на главниот претрес или земање бранител дури на главниот претрес, не мора да се одложи претресот.

(3) Поканата до обвинетиот мора да се достави така што помеѓу доставувањето на поканата и денот на главниот претрес да остане доволно време за подготвување на одбраната, а најмалку три дена. По согласност на обвинетиот овој рок може да се скрати.

Член 440

Главниот претрес се држи во местото на судот. Во итни случаи, особено кога треба да се изврши увид или кога тоа е во интерес за полесно спроведување на доказната постапка, може по одобрение од претседателот на судот главниот претрес да се определи во и местото каде што е сторено кривичното дело или каде што ќе се преземе увид, ако тие места се на подрачјето на тој суд.

Член 441

(1) Приговор на месната надлежност може да се стави најдоцна до почетокот на главниот претрес.

(2) Судијата што ги спроведувал истражните дејствија не е изземен да учествува на главниот претрес како претседател на советот или како судија поединец.

Член 442

(1) Главниот претрес ќе се одржи и ако не дојде јавниот обвинител што е уредно поканет. Во тој случај оштетениот има право на главниот претрес да го застапува обвинителот во границите на обвинителниот предлог.

(2) Главниот претрес може да се одржи и доколку дојде приватниот тужител што има живеалиште надвор од подрачјето на судот до кој е поднесена приватната тужба, ако до судот ставил предлог главниот претрес да се одржи во негово отсуство.

(3) Ако обвинетиот не дојде на главниот претрес, иако уредно е повикан или поканата не можела да у се врати поради непријавување до судот, на промената на адресата или престојувалиштето, судот може да одлучи главниот претрес да се одржи и во негово отсуство под услов неговото присуство да не е нужно и пред тоа да бил испитан.

Член 443

(1) Главниот претрес почнува со објавување на главната содржина на обвинителниот предлог или на приватната тужба. Започнатиот главен претрес ќе се доврши, по можност, без прекинување.

(2) Ако судијата во текот на главниот претрес најде дека фактите врз кои се заснова обвинението укажуваат на кривично дело за чие судење е надлежен совет, ќе се формира совет и главниот претрес ќе почне одново.

(3) По заклучувањето на главниот претрес судот веднаш ќе ја изрече пресудата и ќе ја објави со суштествените причини. Пресудата мора да се изработи писмено во рок од осум дена од денот на објавувањето.

(4) Против пресудата жалба може да се изјави во рок од осум дена од денот на доставувањето на преписот од пресудата.

(5) Странките и оштетените можат да се одречат од правото на жалба веднаш по објавувањето на пресудата. Во таков случај преписот од пресудата ќе се достави до странката и до оштетениот само ако го бараат тоа. Ако обете странки и оштетениот по објавувањето на пресудата се одреле од правото на жалба и ако никој од нив не барал доставување на пресудата, писмено изработената пресуда не мора да содржи образложение.

(6) Одредбите на член 353 од овој закон согласно ќе се применуваат и во поглед на укинувањето на притворот по изрекувањето на пресудата.

(7) Кога судот ќе изрече во пресудата казна затвор, може да определи обвинетиот да се стави во притвор, односно да остане во притвор, ако постојат причините од член 433 став 1 на овој закон. Притворот во таков случај може да трае до правосилноста на пресудата, но најдолго додека на обвинетитот не му истече казната што ја изрекол првостепениот суд.

(8) Ако јавниот обвинител не присуствувал на главниот претрес (член 442 став 1), оштетениот има право во својство на тужител да изјави жалба против пресудата, без оглед на тоа дали се жали и јавниот обвинител.

Член 444

(1) Пред закажувањето на главен претрес за кривични дела од надлежност на судија поединец за кои се гони по приватна тужба, судијата поединец може да ги повика само приватниот тужител и обвинетиот во определен ден да дојдат во судот заради претходно разјаснување на работите, ако смета дека тоа би било целосообразно за побрзо завршување на постапката. До обвинетиот кон поканата се доставува и препис од приватната тужба.

(2) Ако не дојде до помирување на странките и до повлекување на приватната тужба, судијата ќе земе изјави од странките и ќе ги повика да стават свои предлози во поглед на прибавувањето на доказите.

(3) Ако судијата поединец не најде дека постојат услови за отфрлање на тужбата, ќе донесе одлука за тоа кои докази ќе се изведат на главниот претрес и ќе закаже, по правило, веднаш главен претрес и тоа ќе им го соопшти на странките.

(4) Ако судијата поединец смета дека не е потребно прибавување на докази, а не постојат некои други причини за посебно закажување на главен претрес, може веднаш да го отвори главниот претрес и по изведувањето на доказите што се наоѓаат пред судот да донесе одлука по повод приватната тужба. На ова посебно ќе се предупредат приватниот тужител и обвинетиот при доставувањето на поканата.

(5) За неодзовување на приватниот тужител на поканата од став 1 на овој член важи одредбата на член 58 од овој закон.

(6) Во случај на недоаѓање на обвинетиот, ако судијата одлучил да отвори главен претрес, ќе се примени одредбата на член 442 став 3 од овој закон.

Член 445

(1) Ако судијата по приемот на приватната тужба најде дека судот е надлежен и дека нема причина за отфрлање на тужбата, ќе му ја отстапи приватната тужба на мировниот совет заради обид за миреење на странките.

(2) Приватната тужба ќе му се отстапи на мировниот совет само ако обете странки имаат живеалиште или престојувалиште на подрачјето на иста општина или се вработени во иста организација на здружен труд или друга самоуправни организација или заедница во која постои мировен совет.

(3) Приватната тужба се упатува до мировниот совет на чие подрачје обвинетиот или приватниот тужител има живеалиште односно престојувалиште, а ако постои мировен совет во организацијата на здружен труд или во друга самоуправни организација или заедница во која обете странки се вработени - до тој меровен совет.

(4) Ако во рок од три месеци од денот на доставувањето на приватната тужба судот прими извештај од мировниот совет дека странките се помириле и дека приватниот тужител изјавил оти се откажува од тужбата, судијата ќе ја отфрли приватната тужба. Ако мировниот совет во рок од три месеци не достави таков извештај до судот, ќе се смета дека миреењето било неуспешно и судијата ќе закаже главен претрес.

(5) Постапката предвидена во ст. 1 до 3 од овој член нема да се спроведува ако приватната тужба е поднесена за кривично дело против честа и угледот сторено преку печатот, радиото или телевизацијата.

(6) Пред мировниот совет странките можат да склучат порамнување за имотноправно барање.

(7) Одредбите на ст. 1 до 6 од овој член се применуваат и кога за посредување во миреењето на странките е овластен друг самоуправен суд.

Член 446

(1) Кога второстепениот суд решава за жалбата против пресудата на првостепениот суд донесена по скратена постапка, обете странки ќе се известат за седницата на советот на второстепениот суд само ако претседателот на советот или советот најде дека присуството на странките или на една од нив би било корисно за разјаснување на работите.

(2) Ако се работи за кривично дело за кое постапката се води по барање од јавниот обвинител, претседателот на советот пред седницата на советот ќе ги достави списите до јавниот обвинител, кој може да стави свој писмен предлог.

Глава XXVI

ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ ЗА ИЗРЕКУВАЊЕ НА СУДСКА ОПОМЕНА

Член 447

(1) Судска опомена се изрекува со решение.

(2) Доколку во оваа глава не е предвидено нешто друго, одредбите од овој закон што се однесуваат на пресудата со која обвинетиот се огласува за виновен се применуваат согласно и врз решението за судска опомена.

Член 448

(1) Решението за судска опомена се објавува веднаш по завршувањето на главниот претрес со суштествените причини. При тој случај претседателот на советот ќе го предупреди обвинетиот дека за кривичното дело што го сторил не му се изрекува казна, зашто се очекува дека и судската опомена врз него доволно ќе влијае повеќе да не врши кривични дела. Ако решението за судска опомена се објавува во отсуство на обвинетиот судот ваквото предупредување ќе го внесе во образложението на решението. За одрекување од правото на жалба или за писмената изработка на решението согласно се применува одредбата на член 443 став 5 од овој закон.

(2) Во изреката на решението за судска опомена, покрај личните податоци за оптужениот, ќе се наведе само дека на оптужениот му се изрекува судска опомена за делото што е предмет на обвинението и законскиот назив на

кривичното дело. Изреката на решението за судска опомена ги опфаќа и потребните податоци од член 351 став 1 точ. 5 и 7 на овој закон.

(3) Во образложението на решението судот ќе изнесе од кои причини се раководел при изрекувањето на судска опомена.

Член 449

(1) Решението за судска опомена може да се побива поради основите наведени во член 363 точ. 1 до 3 од овој закон, како и поради тоа што не постоеле околности што го оправдуваат изрекувањето на судската опомена.

(2) Ако решението за судска опомена содржи одлука за мерки на безбедност, за одземање на имотна корист, за трошоци на кривичната постапка или за имотноправно барање, оваа одлука може да се побива од причина што судот правилно не ја применил мерката на безбедност или за одземање на имотната корист, односно што одлуката за трошоците на кривичната постапка или на имотноправното барање ја донел противно на законските одредби.

Член 450

Повреда на кривичниот закон во случај на изрекување на судска опомена постои, освен по прашањата наведени во член 365 точ. 1 до 4 од овој закон, и кога со одлуката за судска опомена, за мерка на безбедност или за одземање на имотната корист е пречекорено овластувањето што судот го има според законот.

Член 451

(1) Ако жалбата против решението за судска опомена ја изјавил тужителот на штета на обвинетиот, второстепениот суд може да донесе пресуда со која обвинетиот се огласува за виновен и се осудува на казна или со која се изрекува условна осуда, ако најде дека првостепениот суд правилно ги утврдил решителните факти, но дека по правилната примена на законот доаѓа предвид изрекување на казна.

(2) По повод чија и да било жалба против решението за судска опомена второстепениот суд може да донесе пресуда со која обвинението се одбива или обвинетиот се ослободува од обвинението, ако најде дека првостепениот суд правилно ги утврдил решителните факти и дека по правилната примена на законот доаѓа предвид изрекување на една од овие пресуди.

(3) Кога постојат условите од член 384 на овој закон, второстепениот суд ќе донесе решение со кое се одбива жалбата како неоснована и се потврдува решението на првостепениот суд за судска опомена.

Глава XXVII

ПОСТАПКА СПРЕМА МАЛОЛЕТНИЦИ

1. Општи одредби

Член 452

(1) Одредбите на оваа глава се применуваат во постапката спрема лица што извршиле кривично дело како малолетници, а во време на поведувањето на постапката, односно на судењето не наполниле дваесет и една година. Другите одредби на овој закон се применуваат доколку не се во спротивност со одредбите на оваа глава.

(2) Одредбите на чл. 454 до 456, 459 до 462, 471, 473, 475 ст. 1 и 2 и на член 483 од овој закон се применуваат во постапка спрема помладо полнолетно лице ако до почетокот на главниот претрес се установи дека доаѓа предвид на тоа лице да му се изрече воспитна мерка во смисла на член 82 од Кривичниот закон на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, а до тоа време тоа не наполнило дваесет и една година.

Член 453

Кога во текот на постапката ќе се утврди дека малолетникот во време на извршувањето на кривичното дело не наполнил четиринаесет години, кривичната постапка ќе се запре и за тоа ќе се извести органот за старателство.

Член 454

(1) На малолетник не може да му се суди во отсуство.

(2) При преземањето на дејствијата на кои присуствува малолетник, а особено при неговото испитување, органите што учествуваат во постапката се должни да постапуваат претпазливо, водејќи сметка за душевната развиеност, чувствителноста и за личните особини на малолетникот, за да не влијае водењето на кривичната постапка штетно врз развојот на малолетникот.

(3) Во исто време овие органи со погодни мерки ќе го спречуваат секое недисциплинирано однесување на малолетникот.

Член 455

(1) Малолетникот може да има бранител од почетокот на подготвителната постапка.

(2) Малолетникот мора да има бранител од почетокот на подготвителната постапка ако се води постапка за кривично дело за кое е пропишана казна затвор над пет години, а за други кривични дела за кои е пропишана по-блага казна - ако судијата за малолетници оцени дека на малолетникот му е потребен бранител.

(3) Ако во случаите од став 2 на овој член самиот малолетник, неговиот законски застапник или роднините не земат бранител, него ќе го назначи по службена должност судијата за малолетници.

(4) Бранител на малолетникот може да биде само адвокат.

Член 456

Никој не може да биде ослободен од должноста да сведочи за околностите потребни за оценување на душевната развиеност на малолетникот, за запознавање на неговата личност и на приликите во кои живее (член 471).

Член 457

(1) Кога малолетникот во извршувањето на кривичното дело учествувал заедно со полнолетно лице, постапката спрема него ќе се издвои и ќе се спроведе според одредбите на оваа глава.

(2) Постапката спрема малолетникот може да се спои со постапката против полнолетно лице и да се спроведе според општите одредби на овој закон само ако спојувањето на постапката е неопходно за сестрано разјаснување на работите. Решение за тоа донесува советот за малолетници на надлежниот суд, по образложен предлог од јавниот обвинител. Против ова решение не е дозволена жалба.

(3) Кога се спроведува единствена постапка за малолетник и за полнолетни сторители, во поглед на малолетникот секогаш ќе се применат одредбите на чл. 454 до 456, 459 до 462, 471, 473, 475 ст. 1 и 2 и на член 482 кога на главниот претрес се разјаснуваат прашањата што се однесуваат на малолетникот, како и на чл. 483, 489 и 490 од овој закон, а другите одредби на оваа глава доколку нивната примена не е во спротивност со водењето на споената постапка.

Член 458

Кога лицето извршило некое кривично дело како малолетно, а некое како полнолетно, ќе се спроведе единствена постапка според член 32 од овој закон пред советот што им суди на полнолетните лица.

Член 459

(1) Во постапката спрема малолетници, покрај овластувањата што изречно се предвидени во одредбите на оваа глава, органот за старателство има право да се запознае со текот на постапката, во текот на постапката да става предлози и да укажува на фактите и доказите што се од важност за донесување на правилна одлука.

(2) За секое поведување постапка спрема малолетник јавниот обвинител ќе го извести надлежниот орган за старателство.

Член 460

(1) Малолетникот се повикува преку родителите, односно законскиот застапник, освен ако тоа не е можно по-

ради потребата од итно постапување или од други околности.

(2) Доставување на одлуки и на други писмена до малолетникот се врши согласно со одредбите на член 123 од овој закон, со тоа што до малолетникот не ќе се доставуваат писмената со истакнување на огласната табла на судот, ниту ќе се примене одредбата на член 119 став 2 од овој закон.

Член 461

(1) Без дозвола на судот не смее да се објави текот на кривичната постапка спрема малолетникот, ниту одлуката донесена во таа постапка.

(2) Може да се објави само оној дел од постапката, односно само оној дел од одлуката за кој постои одобрение, но во тој случај не смеат да се наведат името на малолетникот и други податоци врз основа на кои би можело да се заклучи за кој малолетник станува збор.

Член 462

Органите што учествуваат во постапката спрема малолетникот, како и другите органи и установи од кои се бараат известувања, извештаи или мислења, се должни најитно да постапат за да се заврши постапката што побрзо.

2. Состав на судот

Член 463

(1) Во судовите во републиката и во автономната покраина постојат совети за малолетници. Во првостепените судови постои еден или повеќе судии за малолетници.

(2) Советот за малолетници во првостепениот суд и советот за малолетници во второстепениот суд, освен советите за малолетници во републичкиот врховен суд и во покраинскиот врховен суд, е составен од судија за малолетници и двајца судии поротници. Судијата за малолетници е претседател на советот.

(3) Во републичките врховни судови, односно во покраинските врховни судови со распоредот на работите се определува совет за малолетници, што е составен од тројца судии. Кога советот за малолетници суди на претрес, составен е од двајца судии и тројца судии-поротници.

(4) Судиите-поротници се избираат од редовите на професори, учители, воспитувачи и други лица што имаат искуство во воспитувањето на малолетници.

(5) Советите за малолетници на повисоките судови во составот предвиден во ст. 2 и 3 од овој член одлучуваат за жалбите, како и во други случаи определени со вој закон.

(6) Судијата за малолетници на првостепениот суд ја спроведува подготвителната постапка и врши други работи во постапката спрема малолетниците.

Член 464

Судот надлежен за одлучување во втор степен одлучува по жалбите против одлуките на советот за малолетници на првостепениот суд и по жалбите против решенијата на јавниот обвинител и на судијата за малолетници во случаите предвидени во овој закон, како и во случаите кога во овој закон е определено дека одлучува советот за малолетници на повисокиот суд.

Член 465

За постапката спрема малолетникот месно е надлежен по правило судот на неговото живеалиште. А ако малолетникот нема живеалиште или тоа не е познато - судот на престојувалиштето на малолетникот. Постапката може да се спроведе пред судот на престојувалиштето на малолетникот што има живеалиште, или пред судот на местото на извршувањето на кривичното дело, ако е очигледно дека кај тој суд полесно ќе се спроведе постапката.

Член 466

Надлежниот републички, односно покраински орган може да определи еден суд што во прв степен ќе биде надлежен за сите кривични предмети на малолетниците за подрачјето на повеќе судови.

3. Поведување на постапката

Член 467

(1) Кривична постапка спрема малолетник се поведува за сите кривични дела само по барање од јавниот обвинител.

(2) За кривични дела за кои се гони по приватна тужба, постапката може да се поведе ако оштетениот ставил предлог за поведување постапка до надлежниот јавен обвинител во рокот предвиден во член 52 од овој закон.

(3) Ако јавниот обвинител не стави барање за поведување постапка спрема малолетникот, ќе го извести за тоа оштетениот. Оштетениот не можел да је преземе постапката, односно не може да поднесе приватна тужба до судот, не може во рок од осум дена од приемот на известувањето од јавниот обвинител да бара советот за малолетници на надлежниот суд да одлучи за поведување на постапката.

Член 468

(1) За кривичните дела за кои е пропишана казна за твор до три години или парична казна, јавниот обвинител може да одлучи да не бара поведување на кривична постапка иако постојат докази дека малолетникот го сторил кривичното дело, ако смета дека не би било целесобразно да се води постапка спрема малолетникот со оглед на природата на кривичното дело и на околностите под кои е сторено, на поранешниот живот на малолетникот и на неговите лични својства. Заради утврдување на овие околности јавниот обвинител може да побара известувања од родителите, односно од старателот на малолетникот, од други лица у установи, а кога е тоа потребно може овие лица и малолетникот да ги повика во јавното обвинителство заради непосредно известување. Тој може да побара мислење од органот за старателство за целесобразноста поведувањето постапка спрема малолетникот.

(2) Ако за донесување на одлуката од став 1 на овој член треба да се испитаат личните својства на малолетникот, јавниот обвинител може, во спогодба со органот за старателство, да го упати малолетникот во прифатилиште или во установа за испитување или воспитување, но најдолго на еден месец.

(3) Кога извршувањето на казната или на воспитната мерка е во тек, јавниот обвинител може да одлучи да не бара поведување на кривична постапка за друго кривично дело на малолетникот, ако со оглед на тежината на тоа кривично дело, како и на казната, односно на воспитната мерка што се извршува, не би имало цел водење на постапката и изрекување на кривична санкција за тоа дело.

(4) Кога јавниот обвинител во случаите од ст. 1 и 3 на овој член ќе најде дека не е целесобразно да се поведе постапка спрема малолетникот, ќе ги извести за тоа, со наведување на причините, органот за старателство и оштетениот, кои можат во рок од осум дена да бараат од советот за малолетници да одлучи за поведувањето постапка.

Член 469

(1) Во случаите од член 467 став 3 и на член 468 став 4 од овој закон советот за малолетници решава во седница откако претходно ќе ги прибави списите од јавниот обвинител. На седницата се повикува јавниот обвинител.

(2) Советот за малолетници може да одлучи постапка да не се поведе или спрема малолетникот да се поведе постапка пред судија за малолетници. Против решението на советот за малолетници не е дозволена жалба.

(3) Кога советот ќе одлучи спрема малолетникот да се поведе постапка пред судијата за малолетници, јавниот обвинител може да учествува во оваа постапка и ги има сите овластувања што според овој закон му припаѓаат во постапката.

4. Подготвителна постапка

Член 470

(1) Јавниот обвинител поднесува барање за поведување на подготвителна постапка до судијата за малолетници на надлежниот суд. Ако судијата за малолетници не се согласи со ова барање, ќе побара за тоа да одлучи советот за малолетници на повисокиот суд.

(2) Судијата за малолетници на повисокиот суд може да му го довери водењето на подготвителната постапка на судијата за малолетници на понискиот суд на чие подрачје престојува малолетникот ако понискиот суд е надвор од седиштето на тој повисок суд.

(3) Судијата за малолетници може на органот за внатрешни работи да му довери да ја изврши наредбата за претресување на станот или за привремено одземање на предмет, на начинот предвиден со овој закон, а може да му довери преземање на одделни дејствија во случаите предвидени во член 162 став 4 од овој закон.

Член 471

(1) Во подготвителната постапка спрема малолетникот, покрај фактите што се однесуваат на кривичното дело, посебно ќе се утврдат годините на малолетникот, околностите потребни за оценка на неговата душевна развиеност, ќе се испита средината во која и приликите под кои малолетникот живее и други околности што се однесуваат на неговата личност.

(2) Заради утврдување на тие околности ќе се сослушаат родителите на малолетникот, неговиот старател и други лица кои можат да ги дадат потребните податоци. За овие околности ќе се побара, по потреба извештај од органот за старателство, а ако спрема малолетникот била примената воспитна мерка, ќе се прибави извештај за примената на таа мерка.

(3) Податоците за личноста на малолетникот ги прибавува судијата за малолетници. Судијата за малолетници може да побара тие податоци да ги собере определен стручен работник (социјален работник, дефектолог и др.) ако го има во судот, а нивното прибавување може да му го довери на органот за старателство.

(4) Кога за утврдување на здравствената состојба на малолетникот, на неговата душевна развиеност, на психичките својства или склоности е потребно малолетникот да го прегледаат вештачи, за овој преглед ќе се определат лекари, психолози или педагози. Вакви испитувања на малолетникот можат да се извршат во здравствена или во друга установа.

Член 472

(1) Судијата за малолетници сам го определува начинот на изведувањето на одделни дејствија, држејќи се при тоа кон одредбите на овој закон во онаа мера што ги обезбедува правата на обвинетиот на одбраната, правата на оштетениот и собирањето на докази потребни за одлучувањето.

(2) На дејствијата во подготвителната постапка можат да присуствуваат јавниот обвинител и бранителот. Испитување на малолетно лице, кога е тоа потребно, ќе се изврши со помош на педагог или на друго стручно лице. Судијата за малолетници може да одобри на дејствијата во подготвителната постапка да присуствува претставник на органот за старателство и родителот, односно старателот на малолетникот. Кога наведените лица присуствуваат на тие дејствија, можат да ставаат предлози и да му упатуваат прашања на лицето кое се испитува односно сослушува.

Член 473

(1) Судијата за малолетници може да нареди малолетникот во текот на подготвителната постапка да се смести во прифатилиште, во воспитна или во слична установа, да се стави под надзор на орган за старателство или да му се предаде на друго семејство, ако е тоа потребно заради издвојување на малолетникот од средината во која живеел или заради давање помош, заштита или сместување на малолетникот.

(2) Трошоците за сместување на малолетникот се исплатуваат однапред од буџетските средства и влегуваат во трошоците на кривичната постапка.

Член 474

(1) По исклучок, судијата за малолетници може да определи малолетникот да се стави во притвор кога за тоа постојат причините од член 191 став 2 на овој закон.

(2) Врз основа на решението за притвор што го донел судијата за малолетници, притворот може да трае најмногу еден месец. Советот за малолетници на истиот суд може од оправдани причини да го продолжи притворот најдолго уште за два месеца.

Член 475

(1) Малолетникот го издржува притворот, по правило, одвоено од полнолетните лица.

(2) Судијата за малолетници може да определи малолетникот да биде во притвор заедно со полнолетни лица ако осамувањето на малолетникот би траело подолго а постои можност малолетникот да се стави во просторија со полнолетно лице кое не би влијаело штетно врз него.

(3) Судијата за малолетници спрема притворените малолетници ги има истите овластувања што според овој закон му припаѓаат на истражниот судија во поглед на притворениците.

Член 476

(1) Откако ќе ги испита сите околности што се однесуваат на извршувањето на кривичното дело и на личноста на малолетникот, судијата за малолетници ги доставува списите до надлежниот јавен обвинител кој може, во рок од осум дена, да бара подготвителната постапка да се дополни или да се стави образложен предлог до советот за малолетници за казнување односно за применување на воспитна мерка.

(2) Предлогот на јавниот обвинител треба да содржи име и презиме на малолетникот, неговите години на возраст, опис на делото, докази од кои произлегува дека малолетникот го извршил кривичното дело, образложение што треба да содржи оценка на душевната развиеност на малолетникот и предлог да се казни малолетникот односно спрема него да се примени воспитна мерка.

Член 477

(1) Ако во текот на подготвителната постапка јавниот обвинител најде дека нема основа за водење постапка спрема малолетникот или дека постојат причините од член 468 став 3 на овој закон, ќе му предложи на судијата за малолетници да ја запре постапката. За предлогот за запирање на постапката јавниот обвинител ќе го извести и органот за старателство, кој е должен, ако не се согласува предлогот на јавниот обвинител, за тоа да го извести судијата за малолетници во рок од осум дена од денот на приемот на известувањето на јавниот обвинител.

(2) Ако судијата за малолетници не се согласи со предлогот на јавниот обвинител, ќе побара за тоа да одлучи советот за малолетници на повисокиот суд. Советот за малолетници донесува одлука по сослушувањето на јавниот обвинител. Судијата за малолетници ќе постапи вака и кога само органот за старателство не се согласил со предлогот на јавниот обвинител.

(3) Одредбата на член 469 став 3 од овој закон важи и кога советот за малолетници не ќе го усвои предлогот на јавниот обвинител за запирање на постапката.

Член 478

Ако јавниот обвинител, во случаите предвидени во чл. 469 и 477 од овој закон, не учествувал во постапката спрема малолетникот, судијата за малолетници по завршената подготвителна постапка ќе го изнесе предметот пред советот за малолетници заради судење.

Член 479

Судијата за малолетници го известува претседателот на судот секој месец кои предмети за малолетници не се окончани и за причините поради кои по одделни предмети постапката се уште е во тек. Претседателот на судот ќе преземе по потреба мерки да се забрза постапката.

5. Постапка пред советот за малолетници

Член 480

(1) Кога ќе го прими предлогот на јавниот обвинител, како и кога постапката спрема малолетник се води без

предлог на јавниот обвинител, судијата за малолетници закажува седница на советот или главен претрес.

(2) Кога постапката спрема малолетник се води без предлог на јавниот обвинител, судијата за малолетници на почетокот на седницата односно на главниот претрес ќе изнесе кое кривично дело му се става на товар на малолетникот.

(3) Казни и заводски мерки можат да се изречат само по одржан главен претрес. Другите воспитни мерки можат да се изречат и во седница на советот.

(4) Во седница на советот може да се одлучи да се одржи главен претрес.

(5) За седницата на советот се известуваат и на неа можат да присуствуваат јавниот обвинител, бранителот и претставникот на органот за старателство, а кога е потребно – и малолетникот, и неговите родители односно старателот.

(6) Судијата за малолетници ќе му ја соопшти на малолетникот воспитната мерка што спрема него е изречена во седница на советот.

Член 481

(1) Кога советот за малолетници одлучува врз основа на главен претрес, согласно ќе се применуваат одредбите на овој закон за подготовките за главен претрес, за раководењето со главниот претрес, за одлагањето и прекинувањето на главниот претрес, за записникот и за текот на главниот претрес, но судот може да отстапи од овие правила ако смета дека нивната примена во конкретниот случај не би била целесообразна.

(2) Покрај лицата наведени во член 281 од овој закон, на главниот претрес ќе се повикаат родителите на малолетникот односно старателот и органот за старателство. Недоаѓањето на родителите, на старателот или на претставникот на органот за старателство не го спречува судот да го одржи главниот претрес.

(3) Освен малолетникот, на главниот претрес мора да присуствува јавниот обвинител кој ставил предлог во смисла на член 476 од овој закон, а во случаите на задолжителна одбрана – и бранителот.

(4) Одредбите на овој закон за измена и проширување на обвинението ќе се применуваат и во постапката спрема малолетник, со тоа што советот за малолетници е овластен и без предлог на јавниот обвинител да донесе одлука врз основа на фактичната состојба која е изменета на главниот претрес.

Член 482

(1) Кога му се суди на малолетник секогаш ќе се исклучи јавноста.

(2) Советот може да дозволи на главниот претрес да присуствуваат лица што се занимаваат со заштита и воспитување на малолетници или со сузбивање на малолетнички криминалитет, како и научни работници.

(3) Во текот на главниот претрес советот може да нареди освен јавниот обвинител, бранителот и претставникот на органот за старателство, од заседанието да се отстранат сите или одделни лица.

(4) За време на изведувањето на одделни докази или на говорот на странките, советот може да нареди малолетникот да се отстрани од заседанието.

Член 483

Во текот на постапката пред судот, судијата за малолетници или советот за малолетници може да донесе одлука за привремено сместување на малолетникот (член 473), а може и да ја укине одлуката која за тоа е донесена порано.

Член 484

(1) Судијата за малолетници е должен да закаже главен претрес или седница на советот во рок од осум дена од денот на приемот на предлогот од јавниот обвинител или од денот на завршувањето на подготвителната постапка (член 478), или од денот кога во седница на советот е одлучено да се одржи главен претрес. За секое продолжување на овој рок судијата за малолетници мора да има одобрение од претседателот на судот.

(2) Одлагање или прекинување на главниот претрес се врши само по исклучок. За секое одлагање или прекинување на главниот претрес судијата за малолетници ќе го известат претседателот на судот и ќе ги изнесе причините за одлагањето односно прекинувањето.

(3) Судијата за малолетници е должен во рок од три дена од денот на објавувањето писмено да ја изработи пресудата односно решението.

Член 485

(1) Советот за малолетници не е врзан за предлогот на јавниот обвинител при одлучувањето дали спрема малолетникот ќе изрече казна или ќе примени воспитна мерка, но ако постапката спрема малолетникот се води без предлог на јавниот обвинител, или ако јавниот обвинител се откажал од предлогот, советот не може на малолетникот да му изрече казна, туку само воспитна мерка.

(2) Советот со решение ќе ја запре постапката во случаите кога судот врз основа на член 349 точ. 4 до 6 од овој закон донесува пресуда со која обвинението се одбива или со која оптужениот се ослободува од обвинението (член 350), како и кога советот ќе најде дека не е целесообразно на малолетникот да му се изрече ни казна, ниту воспитна мерка.

(3) Советот донесува решение и кога на малолетникот му изрекува воспитна мерка. Во изреката на ова решение се наведува само која мерка се изрекува, но малолетникот нема да се огласува за виновен за кривичното дело што му се става на товар. Во образложението на решението ќе се наведе описот на делото и околностите што ја оправдуваат примената на изречената воспитна мерка.

(4) Пресудата со која на малолетникот му се изрекува казна се донесува во формата предвидена во член 351 од овој закон.

(5) Ако советот за малолетници утврди дека за судење е надлежен советот за малолетници на повисокиот суд, ќе донесе решение за отстапување на предметот на тој суд.

Член 486

Судот може малолетникот да го осуди на плаќање на трошоците на кривичната постапка и на исполнување на имотноправните барања, само ако на малолетникот му изрекол казна. Ако спрема малолетникот е применета воспитна мерка, трошоците на постапката паѓаат на товар на буџетските средства, а оштетените заради остварување на имотноправните барања се упатува на спор.

6. Правни лекови

Член 487

(1) Против пресудата со која на малолетникот му е изречена казна, против решението со кое на малолетникот му е изречена воспитна мерка и против решението за запирање на постапката (член 485 став 2) можат да изјават жалба сите лица што имаат право на жалба против пресудата (член 360), и тоа во рок од осум дена од денот на приемот на пресудата односно решението.

(2) Бранителот, јавниот обвинител, брачниот другар, роднина по крв во права линија, посвоителот, старателот, братот, сестрата и хранителот можат да изјават жалба во корист на малолетникот и против негова волја.

(3) Жалбата против решението со кое се изрекува воспитна мерка која се издржува во установа го задржува извршувањето на решението ако судот, во согласност со родителите на малолетникот, и по сослушувањето на малолетникот не одлучи поинаку.

(4) На седницата на второстепениот совет (член 371) ќе се повика малолетникот само ако претседателот на советот или советот најде дека неговото присуство би било корисно.

Член 488

(1) Второстепениот совет може да ја преиначи првостепената одлука со изрекување на потешка мерка спрема малолетникот, само ако тоа е предложено во жалбата.

(2) Ако со првостепената одлука не е изречена казна малолетнички затвор или заводска мерка, второстепениот совет може таа казна односно мерка да ја изрече само ако

одржи претрес. Малолетнички затвор во подолго траење или потешка заводска мерка од онаа што е изречена со првостепената одлука може да се изрече и во седница на второстепениот совет.

Член 489

Барање за заштита на законитоста може да се подигне како во случајот кога со судската одлука е повреден законот така и во случајот кога спрема малолетникот неправилно е применета казна или некоја воспитна мерка.

Член 490

Одредбите за повторување на кривичната постапка завршена со правосилна пресуда согласно ќе се применуваат и врз повторување на постапката завршена со правосилно решение за примена на воспитна мерка или за запирање на постапката спрема малолетникот.

7. Надзор на судот над спроведувањето на мерките

Член 491

(1) Управата на установата во која се извршува воспитна мерка спрема малолетник е должна секон шест месеци до судот што ја изрекол воспитната мерка да достави извештај за поведението на малолетникот. Судијата за малолетници на тој суд може и самиот да ги посетува малолетниците сместени во установата.

(2) Судијата за малолетници може преку органот за старателство да прибави известување за извршувањето на другите воспитни мерки, а може да определи тоа да го стори и определен стручен работник (социјален работник, дефектолог и др.), ако го има во судот

8. Запирање на извршувањето и измена на одлуката за воспитните мерки

Член 492

(1) Кога се исполнети условите предвидени во законот за измена на одлуката за изречената воспитна мерка, одлука за тоа донесува судот што во прв степен го донел решението за воспитната мерка ако самиот најде дека е тоа потребно, или на предлог од јавниот обвинител, од управникот на установата или од органот за старателство на кој му е доверен надзорот над малолетникот.

(2) Пред донесувањето на одлуката судот ќе ги сослуша јавниот обвинител, малолетникот, родителот или старателот на малолетникот или други лица, а ќе прибави и потребни извештаи од установата во која малолетникот ја издржува заводската мерка, од органот за старателство или од други органи и установи.

(3) Според одредбите на ст. 1 и 2 од овој член се донесува и одлуката за запирање на извршувањето на воспитната мерка.

(4) Одлуката за запирање или за измена на воспитната мерка ја донесува советот за малолетници.

ДЕЛ ТРЕТИ

ПОСЕБНИ ПОСТАПКИ

Глава XXVIII

ПОСТАПКА ЗА ПРИМЕНА НА МЕРКИТЕ НА БЕЗБЕДНОСТ ЗА ОДЗЕМАЊЕ НА ИМОТНАТА КОРИСТ И ЗА ОТПОВИКУВАЊЕ НА УСЛОВНАТА ОСУДА

Член 493

(1) Ако обвинетиот сторил кривично дело во состојба на непресметливост, јавниот обвинител ќе поднесе до судот предлог да изрече мерка на безбедност задолжително психијатриско лекување и чување на таквиот сторител во здравствена установа односно предлог за задолжително психијатриско лекување на сторителот на слобода ако за изрекување на таква мерка постојат условите предвидени во чл. 63 и 64 од Кривичниот закон на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

(2) Во овој случај обвинетиот, кој се наоѓа во притвор, нема да се пушти на слобода, туку до завршувањето

на постапката за примена на мерките на безбедност привремено ќе се смести во соодветна здравствена установа или во некоја згодна просторија.

(3) По ставањето на предлогот од став 1 на овој член обвинетиот мора да има бранител.

Член 494

(1) За примената на мерките на безбедност задолжително психијатриско лекување и чување во здравствена установа или задолжително психијатриско лекување на слобода решава, по одржаниот главен претрес, судот што е надлежен за судење во прв степен.

(2) Покрај лицата што мораат да се повикаат на главниот претрес ќе се повикаат како вештаци и лекарите психијатри од здравствената установа на која ѝ било доверено вештачењето во поглед на пресметливоста на обвинетиот. Обвинетиот ќе се повика ако неговата состојба е таква да може да присуствува на главниот претрес. За главниот претрес ќе се извести брачниот другар на обвинетиот и неговите родители, односно старателот, а според околностите и други блиски роднини.

(3) Ако судот, врз основа на спроведените докази, утврди дека обвинетиот сторил определено кривично дело и дека во време на извршувањето на кривичното дело бил непресметлив, ќе одлучи врз основа на сослушувањето на повиканите лица и наодите и мислењата на вештаците, дали на обвинетиот ќе му изрече мерка на безбедност задолжително психијатриско лекување и чување во здравствена установа, односно задолжително психијатриско лекување на слобода. При одлучувањето која од тие мерки на безбедност ќе ја изрече, судот не е врзан за предлогот на јавниот обвинител.

(4) Ако судот најде дека обвинетиот не бил непресметлив, ќе ја запре постапката за примена на мерките на безбедност.

(5) Против решението на судот во рок од осум дена од денот на приемот на решението можат да изјават жалба сите лица кои имаат право да се жалат против пресудата (член 360), освен оштетениот.

(6) Ако јавниот обвинител во случај од став 4 на овој член, кога обвинетиот присуствувал на главниот претрес, се одрече од правото на жалба, може веднаш, а најдоцна во рок од осум дена од денот на одрекувањето од правото на жалба, да поднесе обвинителен акт односно обвинителен предлог. Во тој случај ќе се применуваат согласно одредбите на член 355 ст. 2 и 3 од овој закон.

Член 495

Мерките на безбедност од член 493 став 1 на овој закон можат да се изречат и кога јавниот обвинител на главниот претрес ќе го измени подигнатиот обвинителен акт односно обвинителен предлог со поднесување предлог за изрекување на тие мерки.

Член 496

Кога судот ќе му изрече казна на лицето што извршило кривично дело во состојба на суштествено намалена пресметливост, со истата пресуда ќе ја изрече и мерката на безбедност задолжително психијатриско лекување и чување во здравствена установа, ако утврди дека за тоа постојат законски услови (член 63 од Кривичниот закон на Социјалистичка Федеративна Република Југославија).

Член 497

Правосилната одлука со која е изречена мерката на безбедност задолжително психијатриско лекување и чување во здравствена установа, односно задолжително психијатриско лекување на слобода (чл. 494 и 496) ќе се достави до судот што е надлежен да одлучи за лишување од деловна способност. За одлуката ќе се извести и органот за старателство.

Член 498

(1) По службена должност или на предлог од здравствената установа или од органот за старателство, а по сослушување на јавниот обвинител, судот што во прв степен изрекол мерка на безбедност задолжително психијатриско лекување и чување во здравствена установа, ќе ја за-

пре оваа мерка и ќе определи отпуштање на сторителот од здравствената установа, ако врз основа на мислењето на лекарот утврди дека престанала потребата од лекување и чување на сторителот во таа установа, а може да определи негово задолжително психијатриско лекување на слобода.

(2) Кога од здравствена установа се отпушта сторител чија пресметливост била суштествено намалена, а во таа установа поминал помалку време отколку што изнесува казната затвор на која е осуден, судот со решението за отпуштање ќе одлучи дали тоа лице ќе го издржи остатокот од казната или ќе биде пуштено на условен отпуст. На сторителот што се пушта на условен отпуст може да му се изрече и мерка на безбедност задолжително психијатриско лекување на слобода ако за тоа постојат законски услови.

(3) По службена должност или на предлог од управата на здравствената установа во која обвинетиот се лекувал или требало да се лекува, а по сослушувањето на јавниот обвинител, судот може на сторителот спрема кој е применета мерка на безбедност задолжително психијатриско лекување на слобода да му изрече мерка на безбедност задолжително психијатриско лекување и чување во здравствена установа, ако установи дека сторителот не се подложил на лекување или самоволно го напуштил или дека и покрај лекувањето останал толку опасен за својата околина што е потребно негово чување и лекување во здравствена установа. Пред донесувањето на одлуката судот по потреба ќе прибави и мислење од лекар, а обвинетиот ќе се сослуша ако неговата состојба го дозволува тоа.

Член 499

(1) За примена на мерката на безбедност задолжително лекување на алкохоличари и наркомани судот одлучува откако ќе прибави наод и мислење од вештак. Вештакот треба да се изјасни и за можностите за лекување на обвинетиот.

(2) Ако при изрекувањето на условна осуда на сторителот му е надложено лекување на слобода, а тој не се подложил на лекување или самоволно го напуштил, судот може, по службена должност или на предлог од установата во која сторителот се лекувал или требало да се лекува, а по сослушувањето на јавниот обвинител и на сторителот да определи отповикување на условната осуда или присилно извршување на изречената мерка задолжително лекување на алкохоличари или наркомани во здравствена установа или во друга специјализирана установа. Пред донесувањето на одлуката судот по потреба ќе прибави и мислење од лекар.

Член 500

(1) Предметите што според кривичниот закон мораат да се одземат, ќе се одземат и кога кривичната постапка не ќе се заврши со пресуда со која обвинетиот се огласува за виновен, ако тоа го бараат интересите на општата безбедност или причините на моралот.

(2) Посебно решение за тоа донесува органот пред кој се водела постапката во моментот кога постапката е завршена односно кога е запрена.

(3) Решението за одземање на предметите од став 1 на овој член го донесува судот и кога во пресудата со која обвинетиот е огласен за виновен е пропуштено да се донесе таква одлука.

(4) Заверен препис на одлуката за одземање на предметите ќе се достави до сопственикот на предметите ако сопственикот е познат.

(5) Против одлуката од ст. 2 и 3 на овој член сопственикот на предметите има право на жалбата поради непосредноста на законска основа за одземање на предметите. Ако решението од став 2 на овој член не го донел судот за жалбата одлучува советот (член 23 став 6) на судот што бил надлежен за судење во прв степен.

Член 501

(1) Имотната корист постигната со извршувањето на кривичното дело се утврдува во кривична постапка по службена должност.

(2) Судот и другите органи пред кои се води кривичната постапка се должни во текот на постапката да соби-

раат докази и да ги извидуваат околностите што се од важност за утврдување на имотната корист.

(3) Ако оштетениот ставил имотноправно барање во поглед на враќањето на предметите прибавени со кривичното дело, односно во поглед на износот што ѝ одговара на вредноста на предметите, имотната корист ќе се утврдува само во оној дел кој не е опфатен со имотноправното барање.

Член 502

(1) Кога доаѓа предвид одземање на имотна корист прибавена со кривично дело (член 85 став 2 и член 87) од Кривичниот закон на Социјалистичка Федеративна Република Југославија), лицето врз кое е пренесена имотната корист, како и претставникот на организацијата односно на заедницата ќе ги повика заради сослушување во претходната постапка и на главниот претрес. Во поканата ќе се предупреди дека постапката ќе се спроведе без негово присуство.

(2) Претставникот на организацијата односно на заедницата ќе се сослуша на главниот претрес по обвинетиот. На ист начин ќе се постапи во однос на лицето врз кое е пренесена имотната корист ако не е повикано како сведок.

(3) Лицето врз кое е пренесена имотната корист како и претставникот на организацијата односно на заедницата е овластен во врска со утврдувањето на имотната корист да предлага докази и, по овластување од претседателот на советот, да им поставува прашања на обвинетиот, на сведоците и вештаците.

(4) Исклучувањето на јавноста на главниот претрес не се однесува на лицето врз кое е пренесена имотната корист и на претставникот на организацијата односно заедницата.

(5) Ако судот дури во текот на главниот претрес утврди дека доаѓа предвид одземање на имотната корист, ќе го прекине главниот претрес и ќе го повика лицето врз кое е пренесена имотната корист како и претставникот на организацијата односно на заедницата.

Член 503

Височината на износот на имотната корист судот ќе ја одмери по слободна оценка ако нејзиното утврдување би било сврзано со несразмерни тешкотии или со значително одложување на постапката.

Член 504

Кога доаѓа предвид одземање на имотна корист, судот по службена должност, според одредбите што важат за извршната постапка, ќе определи привремени мерки на обезбедување. Во таков случај согласно важат одредбите на член 112 ст. 2 и 3 од овој закон.

Член 505

(1) Одземање на имотна корист судот може да изрече во пресудата со која обвинетиот се огласува за виновен, во решението за судска опомена или во решението за примена на воспитна мерка, како и решението со кое се изрекува мерката на безбедност од чл. 63 и 64 на Кривичниот закон на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

(2) Во изреката на пресудата или на решението судот ќе наведе кој предмет односно паричен износ се одзема.

(3) Заверен препис на пресудата односно на решението му се доставува и на лицето врз кое е пренесена имотната корист, како и на претставникот на организацијата односно на заедницата, ако судот изрекол одземање на имотната корист од тоа лице, од организацијата односно од заедницата.

Член 506

Лицето или организацијата односно заедницата од член 502 на овој закон може да поднесе барање за повторување на кривичната постапка во поглед на одлуката за одземање на имотната корист.

Член 507

Одредбите на член 361 ст. 2 и 3 и чл. 369 и 373 од овој закон согласно ќе се применуваат во поглед на жалбата против одлуката за одземање на имотна корист.

Член 508

Ако во одредбите на оваа глава не е предвидено нешто друго во поглед на постапката за примена на мерки на безбедност или за одземање на имотна корист, согласно ќе се применуваат другите одредби на овој закон.

Член 509

(1) Кога во условната осуда е определено дека казната ќе се изврши ако осудениот не ја врати имотната корист, не ја надомести штетата или не исполни други обврски, а осудениот во определениот рок не ги исполни тие обврски, судот што судел во прв степен ќе спроведе постапка за отповикување на условната осуда на предлог од овластениот тужител, а може и по службена должност.

(2) Судијата што ќе биде определен за тоа ќе го сослуша осудениот, ако е достапен, и ќе ги спроведе потребните извиди заради утврдување на фактите и собирање на докази важни за одлуката.

(3) Потоа претседателот на советот ќе закаже седница на советот за која ќе ги извести тужителот, осудениот и оштетениот. Недоаѓањето на странките и на оштетениот, ако се уредно известени, не го спречува одржувањето на седницата на советот.

(4) Ако судот утврди дека осудениот не ја исполнил обврската што му била определена со пресудата, ќе донесе пресуда со која ќе ја отповика условната осуда и ќе определи утврдената казна да се изврши, или ќе определи нов рок за исполнување на обврската, или ќе го укине тој услов. Ако судот најде дека нема основа за донесување на некоја од тие одлуки со решение ќе ја запре постапката за отповикување на условната осуда.

Глава XXIX

ПОСТАПКА ЗА ДОНЕСУВАЊЕ ОДЛУКА ЗА БРИШЕЊЕ НА ОСУДАТА ИЛИ ЗА ПРЕСТАНУВАЊЕ НА МЕРКИТЕ НА БЕЗБЕДНОСТ И НА ПРАВНИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ОСУДАТА

Член 510

(1) Кога според законот бришење на осудата настапува со изминување на определено време и под услов осудениот во тоа време да не стори ново кривично дело (член 93 ст. 1, 3 и 4 од Кривичниот закон на Социјалистичка Федеративна Република Југославија), решение за бришење на осудата донесува по службена должност органот за внатрешни работи надлежен за водење на казнената евиденција.

(2) Пред донесувањето на решението за бришење на осудата ќе се извршат потребните проверувања, а особено ќе се соберат податоци за тоа дали против осудениот е во тек кривична постапка за некое ново кривично дело сторено пред истекот на рокот предвиден за бришење на осудата.

Член 511

(1) Ако надлежниот орган за внатрешни работи не донесе решение за бришење на осудата, осуденото лице може да бара да се утврди дека бришење на осудата настапило според законот.

(2) Ако органот за внатрешни работи не постапи според барањето на осудениот во рок од триесет дена од денот на приемот на барањето, осудениот може да бара судот што во прв степен ја изрекол пресудата да донесе решение за бришење на осудата.

(3) За ова барање одлучува судот по сослушувањето на јавниот обвинител.

Член 512

Ако условната осуда не биде отповикана ни по една година од денот на престанувањето на времето за проверување, судот што судел во прв степен ќе донесе решение со кое се утврдува бришење на условната осуда. Ова решение ќе се достави до осудениот, до јавниот обвинител и до органот надлежен за водење на казнената евиденција.

Член 513

(1) Постапката за бришење на осудата врз основа на судска одлука (член 93 став 5 од Кривичниот закон на Социјалистичка Федеративна Република Југославија) се поведува на молба од осудениот.

(2) Молбата се поднесува до судот што судел во прв степен.

(3) Судијата што ќе биде определен за тоа претходно ќе испита дали изминало потребното време според законот, а потоа ќе ги спроведе потребните извиди, ќе ги утврди фактите на кои се повикува молителот и ќе прибави докази за сите околности што се важни за одлуката.

(4) Судот може за однесувањето на осудениот да побара извештај од органот за внатрешни работи на чие подрачје осудениот престојувал по издржаната казна, а може таков извештај да бара и од управата на установата во која осудениот ја издржувал казната.

(5) По извршените извиди, а по сослушувањето на јавниот обвинител, судијата ќе ги достави списите со образложен предлог до советот на судот што судел во прв степен.

(6) Против одлуката на судот по молбата за бришење на осудата жалба можат да изјават молителот и јавниот обвинител.

(7) Ако судот ја одбие молбата затоа што осудениот со своето однесување не заслужил бришење на осудата, осудениот може молбата да ја повтори по истекот на две години од денот на правосилноста на решението за одбивање на молбата.

Член 514

Во уверението што на граѓаните им се дава врз основа на казнената евиденција заради остварување на нивните права во странство бришаната осуда не смее да се споменува.

Член 515

(1) Молба за престанување на мерките на безбедност забрана на вршење на професија, дејност или должност, забрана на јавно истапување или забрана на управување со моторно возило, или за престанување на правната последица од осудата која се однесува на забрана на стекнување на определено право (член 92 од Кривичниот закон на Социјалистичка Федеративна Република Југославија), се поднесува до судот што судел во прв степен.

(2) Судијата што за тоа ќе биде определен претходно ќе испита дали изминало потребното време според законот, а потоа ќе ги изврши потребните извиди, ќе ги утврди фактите на кои се повикува молителот и ќе собере докази за сите околности што се важни за одлуката.

(3) За однесувањето на осудениот судијата може да побара извештај од органот за внатрешни работи на чие подрачје осудениот престојувал по издржаната, простената или застарената главна казна, а може таков извештај да бара и од установата во која осудениот ја издржал казната.

(4) По спроведените извиди, а по сослушувањето на јавниот обвинител, судијата ќе ги достави списите, со образложен предлог, до судот надлежен за донесување решение по молбата за престанување на мерката на безбедност, односно на правната последица од осудата.

(5) Судот од став 4 на овој член претходно ќе прибави мислење од јавниот обвинител кој постапува пред тој суд.

Член 516

Во случај на одбивање на молбата, нова молба не може да се поднесе пред истекот на две години од денот на правосилноста на решението за одбивање на барањето на молба.

Глава XXX

ПОСТАПКА ЗА ДАВАЊЕ МЕЃУНАРОДНА ПРАВНА ПОМОШ И ИЗВРШУВАЊЕ НА МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ ВО КРИВИЧНОПРАВНИ ПРЕДМЕТИ

Член 517

Меѓународната кривичноправна помош се врши според одредбите на овој закон, доколку со меѓународен договор не е определено нешто друго.

Член 518

(1) Молбите на домашните судови за правна помош во кривичните предмети се доставуваат до странските органи по дипломатски пат. На ист начин до домашните судови се доставуваат молбите од странските органи за правна помош.

(2) Во итни случаи, ако постои заемност, молбите за правна помош можат да се доставуваат преку Сојузниот секретаријат за внатрешни работи.

(3) Со пропис на републиката, односно на автономната покраина ќе се определи кои судови ќе бидат надлежни за давање меѓународна кривичноправна помош, а може да се определи еден суд да ги врши тие работи за сите судови на определено подрачје.

Член 519

(1) Сојузниот секретаријат за надворешни работи ќе ја упати молбата на странскиот орган за правна помош до републичкиот односно до покраинскиот орган на управата надлежен за правосудство, кој ќе ја достави на постапка до судот на чие подрачје престојува лицето на кое треба да му се врати некое писмено или кое треба да се испита или да се соочи или на чие подрачје треба да се изврши некое друго истражно дејствие.

(2) Во случаите предвидени во член 518 став 2 од овој закон, Сојузниот секретаријат за внатрешни работи ја упатува молбата до судот преку републичкиот односно покраинскиот орган на управата надлежен за правосудство.

(3) За дозволеноста и начинот на извршување на дејствието кое е предмет на молбата на странскиот орган одлучува судот според домашните прописи.

(4) Кога молбата се однесува на кривично дело за кое според домашните прописи не е дозволена екстрадиција, судот ќе побара преку републичкиот односно покраинскиот орган на управата надлежен за работи на правосудство упатство од сојузниот орган надлежен за правосудство дали ќе постапи по молбата.

Член 520

(1) Домашните судови нема да постапат по молбата на странскиот орган со која се бара извршување на кривична пресуда на странски суд.

(2) По исклучок од одредбата на став 1 од овој член, домашниот суд ќе ја изврши правосилната пресуда во однос на санкцијата што ја изрекол странски суд ако е тоа предвидено со меѓународен договор и ако санкцијата ја изрекне и домашниот суд според кривичното законодавство на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

(3) Надлежниот суд донесува пресуда во советот од член 23 став 6 на овој закон, без присуство на странките.

(4) Месната надлежност на судот се определува според последното живеалиште на осуденото лице во Социјалистичка Федеративна Република Југославија, а ако осуденото лице немало живеалиште ниту е родено во Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Сојузниот суд ќе определи еден од стварно надлежните судови пред кој ќе се спорведе постапката.

(5) Стварно надлежен суд е судот определен со републички односно со покраински закон, а за воени лица – првостепениот воен суд.

(6) Во изреката на пресудата од став 3 на овој член судот ќе ја внесе целосната изрека и називот на судот од странската пресуда и ќе изрече санкција. Во образложението на пресудата ќе се изнесат причините со кои се раководел при изрекувањето на санкцијата.

(7) Против пресудата можат да изјават жалба јавниот обвинител и осудениот или неговиот бранител.

(8) Ако странскиот државјанин осуден од домашен суд или лицето овластено со договор поднесе молба до првостепениот суд осудениот да ја издржува казната во својата земја, првостепениот суд ќе постапи според меѓународниот договор.

Член 521

За кривичните дела правење и пуштање во оптек фалсификувани пари, неовластено производство, преработка и продажба на опојни дроги и отрови, трговија со бело робје, производство и растурање на порнографски списи, како и за други кривични дела во поглед на кои со меѓународни договори се предвидува централизација на податоците, органот пред кој се води кривичната постапка е должен, без одлагање, да ги достави до Сојузниот секретаријат за внатрешни работи податоците за кривичното дело и за сторителот, а првостепениот суд – и правосилната пресуда.

Член 522

(1) Ако на територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија кривично дело извршил странаец што има живеалиште во странска држава, на таа држава можат надвор од условите предвидени во член 525 од овој закон да и се отстапат сите кривични списи заради кривично гонење и судење ако странската држава не му се противи на тоа.

(2) Пред донесување на решението за спроведување на истрага одлука за отстапување донесува надлежниот јавен обвинител. Во текот на истрагата оваа одлука, на предлог од јавниот обвинител, ја донесува истражниот судија, а до почетокот на главниот претрес советот (член 23 став 6).

(3) Отстапување може да се дозволи за кривични дела за кои е предвидена казна затвор до десет години, како и за кривични дела загрозување на јавниот сообраќај.

(4) Ако оштетениот е државјанин на СФРЈ, отстапување не е дозволено ако тој му се противи на тоа, освен ако е далено обезбедување за остварување на неговото имотноправно барање.

(5) Ако обвинетиот се наоѓа во притвор, од странската држава ќе се побара по најкраток пат во рок од петнаесет дена да извести да ли го презема гонењето.

Член 532

(1) Барањето на странската држава во Социјалистичка Федеративна Република Југославија да се преземе гонење на државјанин на СФРЈ или на лице кое има живеалиште во Социјалистичка Федеративна Република Југославија за кривично дело извршено во странство се упатува со списите до надлежниот јавен обвинител на чие подрачје тоа лице има живеалиште.

(2) Ако до надлежниот орган на странската држава е поднесено имотноправно барање, ќе се постапи како тоа барање да е поднесено до надлежниот суд.

(3) За одбивањето да се преземе кривично гонење, како и за правосилната одлука донесена во кривична постапка, ќе се извести странската држава што го упатила барањето.

Глава XXXI

ПОСТАПКА ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ОБВИНЕТИ И ОСУДЕНИ ЛИЦА

Член 524

Издавање на обвинети или осудени лица ќе се бара и ќе се врши според одредбите на овој закон, доколку со меѓународен договор не е определено нешто друго.

Член 525

(1) Претпоставки за издавање се:

1) лицето чие издавање се бара да не е државјанин на СФРЈ;

2) делото поради кое се бара издавање да не е извршено на територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, против неа или нејзин државјанин;

3) делото поради кое се бара издавање да е кривично дело и според домашен закон и според законот на државата во која е извршено;

4) според домашен закон да не настапила застареност на кривичното гонење или застареност на извршувањето на казната пред да е странецот притворен или како обвинет испитан;

5) странецот чие издавање се бара да не е поради истото дело од домашен суд веќе осуден, или за истото дело да не е од домашен суд правосилно ослободен, освен ако се стекнуваат условите за повторување на кривичната постапка предвидени со овој закон, или против странецот во Југославија поради истото дело сторено спрема Југославија да не е поведена кривична постапка, а ако е поведена постапка поради дело сторено спрема државјанин на СФРЈ, да е положено обезбедување за остварување на имотноправното барање на оштетениот;

6) да е утврден идентитетот на лицето чиешто издавање се бара;

7) да има доволно докази за основано сомневање дека странецот чиешто издавање се бара сторил определено кривично дело или дека постои правосилна пресуда.

(2) Како домашен закон, во смисла на точка 3 на став 1 од овој член се смета сојузен закон односно закон на републиката или автономната покраина на чија територија се наоѓа судот надлежен за одлучување за издавање.

Член 526

(1) Постапка за издавање на обвинети или осудени странци се поведува по молба од странска држава.

(2) Молбата за издавање се поднесува по дипломатски пат.

(3) Кон молбата за издавање мораат да се приложат:

1) средства за утврдување на идентитетот на обвинетиот односно на осудениот (точен опис, фотографии, отпечатоци на прстите и сл.);

2) уверение или други податоци за државјанство на странецот;

3) обвинителен акт или пресуда или одлука за притвор или некој друг акт рамен на оваа одлука, во оригинал или во заверен препис, во кој треба да е назначено името и презимето на лицето чие издавање се бара и други податоци потребни за утврдување на неговиот идентитет, опис на делото, законски назив на кривичното дело и докази за основаното сомневање;

4) извод од текстот на кривичниот закон на странската држава што треба да се примени или е применет спрема обвинетиот поради делото по повод кое се бара издавање, а ако делото е извршено на територијата на трета држава, тогаш и извод од текстот на кривичниот закон на таа држава.

(4) Ако споменатите прилози се составени на странски јазик, треба да биде приложен и заверен превод на еден од јазиците на народите на Југославија.

Член 527

(1) Сојузниот секретаријат за надворешни работи ја доставува молбата за издавање на странец преку републичкиот односно покраинскиот орган на управата надлежен за правосудство до истражниот судија на судот на чие подрачје странецот престојува или на чие подрачје ќе се затече.

(2) Ако не се знае живеалиштето или престојувалиштето на странецот чие издавање се бара, тоа ќе се установи претходно преку органите за внатрешни работи.

(3) Ако молбата им одговара на условите од член 526 на овој закон истражниот судија ќе издаде налог странецот да се притвори, ако постојат причините од член 191 на овој закон, односно ќе преземе други мерки за обезбедување на негово присуство, освен ако веќе од самата молба е очигледно дека нема место за издавање.

(4) Истражниот судија, откако ќе го установи идентитетот на странецот, на овој без одлагање ќе му соопшти тошто и врз основа на кои докази се бара негово издавање и ќе го повика да наведе што има во своја одбрана.

(5) За испитувањето и одбраната ќе се состави записник. Истражниот судија ќе го упати странецот дека може да земе бранител или ќе му го назначи по службена должност, ако е во прашање кривично дело за кое одбраната според овој закон е задолжителна.

Член 528

(1) Во итни случаи, кога постои опасност дека странецот ќе побегне или ќе се сокрие, органот за внатрешни работи може странецот да го лиши од слобода заради спроведување до истражниот судија на надлежниот суд врз основа на молбата од надлежниот странски орган, без оглед на тоа како е упатена. Во молбата треба да бидат наведени податоците за утврдување на идентитетот на странецот, природата и називот на кривичното дело, бројот на одлуката, датумот, местото и називот на странскиот орган што го определил притворот и изјава дека издавањето ќе биде барано по редовен пат.

(2) Кога ќе се определи притвор во смисла на став 1 од овој член и странецот ќе биде спроведен до истражниот судија, истражниот судија по неговото испитување ќе го извести за притворот Сојузниот секретаријат за надворешни работи преку републичкиот односно покраинскиот орган на управата надлежен за правосудство.

(3) Истражниот судија ќе го пушти на слобода странецот кога ќе престанат причините за притворот, или ако молба за издавање не биде поднесена во рокот што го определил тој водејќи сметка за оддалеченоста на државата која бара издавање, а кој не може да биде подолог од три месеци од денот на притворањето на странецот. За овој рок ќе се извести странската држава. На молба од странската држава советот на надлежниот суд може да го продолжи овој рок во оправдани случаи најмногу уште за два месеца.

(4) Кога пропишаната молба ќе биде поднесена во определен рок, истражниот судија ќе постапи според член 527 ст. 3 и 4 од овој закон.

Член 529

(1) По сослушувањето на јавниот обвинител и на бранителот, истражниот судија по потреба ќе спроведе и други извидни дејствија заради утврдување дали постојат претпоставки за издавање на странецот односно за предавање на предметите врз кои или со помош на кои е сторено кривичното дело, ако тие предмети се одземени од странецот.

(2) По спроведените извиди истражниот судија списите на извидот, со своето мислење, ќе ги достави до советот.

(3) Ако против странецот чие издавање се бара кај домашен суд е во тек кривична постапка поради истото или друго кривично дело, истражниот судија тоа ќе го назначи во списите.

Член 530

(1) Ако советот на надлежниот суд најде дека не се исполнети законските претпоставки за издавање, ќе донесе решение дека молбата за издавање се одбива. Ова решение тој суд по службена должност ќе го достави до судот определен со републички односно со покраински пропис, кој по сослушувањето на јавниот обвинител ќе го потврди, укине или преиначи решението.

(2) Ако странецот е во притвор, советот може да одлучи тој да остане во притвор до правосилноста на решението за одбивање на издавањето.

(3) Правосилното решение со кое се одбива издавањето ќе се достави, преку републичкиот односно покраинскиот орган на управата надлежен за правосудство до Сојузниот секретаријат за надворешни работи, кој за тоа ќе ја извести странската држава.

Член 531

Ако советот на надлежниот суд најде дека се исполнети законските претпоставки за издавање на странецот (член 525), ќе го утврди тоа со решение. Против тоа решение странецот има право на жалба до судот определен со републички односно со покраински пропис.

Член 532

Ако судот по повод жалбата најде дека се исполнети законските претпоставки за издавање на странецот, односно ако против таквото решение на првостепениот суд не биде вложена жалба, предметот се доставува до старешината на сојузниот орган надлежен за правосудство, кој ќе одлучи за издавањето.

Член 533

(1) Старешината на сојузниот орган надлежен за правосудство донесува решение со кое издавањето го дозволува или не го дозволува. Старешината на сојузниот орган надлежен за правосудство може да донесе решение издавањето да се одложи затоа што поради друго кривично дело кај домашен суд е во тек кривична постапка против странецот чиешто издавање се бара или затоа што странецот се наоѓа на издржување на казна во Југославија.

(2) Старешината на сојузниот орган надлежен за правосудство нема да дозволи издавање на странец што во Југославија ужива право на азил или ако станува збор за политичко или воено кривично дело. Тој може да одбие издавање ако се во прашање кривични дела за кои во домашен закон е предвидена казна затвор до три години или ако странскиот суд изрекол казна лишување од слобода до една година.

Член 534

(1) Во решението со кое дозволува издавање на странец старешината на сојузниот орган надлежен за правосудство ќе наведе:

- 1) дека тој не може да се гони за друго кривично дело сторено пред издавањето;
- 2) дека спрема него не може да се изврши казна за друго кривично дело сторено пред издавањето;
- 3) дека спрема него не може да се примени потешка казна од онаа на која е осуден;
- 4) дека тој не смее да и се издаде на трета држава заради гонење на кривично дело сторно пред дозволеното издавање.

(2) Освен наведените услови, старешината на сојузниот орган надлежен за правосудство може да постави и други услови за издавање.

Член 535

(1) За решението со кое е одлучено за издавањето ќе се извести странската држава по дипломатски пат.

(2) Решението со кое се дозволува издавање ќе се достави до Сојузниот секретаријат за внатрешни работи кој наредува странецот да се спроведе до границата каде што на договореното место ќе им се предаде на органите на странската држава што го барала издавањето.

Член 536

(1) Ако издавање на исто лице бараат повеќе странски држави поради исто кривично дело, ќе и се даде првенство на молбата на државата чијшто државјанин е тоа лице, а ако таа држава не бара издавање – на молбата на државата на чија територија е извршено кривичното дело, а ако делото е извршено на територијата на повеќе држави или не се знае каде е извршено – на молбата на државата што прва го барала издавањето.

(2) Ако издавање на исто лице бараат повеќе странски држави поради различни кривични дела, ќе и се даде првенство на молбата на онаа држава чијшто државјанин е тоа лице, а ако оваа држава не бара издавање – на молбата на државата на чие подрачје е извршено најтешкото кривично дело, а ако делата се со иста тежина – на молбата на државата што прва го барала издавањето.

Член 537

(1) Ако против лице што се наоѓа во странска држава се води кривична постапка во Југославија или ако лицето што се наоѓа во странска држава го казнил домашниот суд, старешината на сојузниот орган надлежен за правосудство може да поднесе молба за издавање.

(2) Молбата се поднесува до странската држава по дипломатски пат и кон неа се приложуваат исправите и податоците од член 526 на овој закон.

Член 538

(1) Кога постои опасност дека лицето за кое се бара издавање ќе побегне или ќе се сокрие, старешината на сојузниот орган надлежен за правосудство може и пред да се постапи според член 537 од овој закон да бара против тоа лице да се преземат потребните мерки заради негово притворање.

(2) Во молбата за привремено притворање посебно ќе се назначат податоците за идентитетот на бараното лице, природата и називот на кривичното дело, бројот на одлуката, датумот, местото и називот на органот што го определил притворот односно податоци за правосилноста на пресудата, како и изјава дека издавањето ќе се бара по редовен пат.

Член 539

(1) Ако бараното лице биде издадено, ќе може кривично да се гони односно спрема него ќе може да се изврши казната само за кривичното дело за кое е одобрено издавањето.

(2) Ако таквото лице правосилно е осудено од домашен суд и за други кривични дела сторени пред издавањето за кои издавање не е одобрено, ќе се применат согласно одредбите на член 401 од овој закон.

(3) Ако издавањето е одобрено под определени услови во поглед на видот или височината на казната што може да се изрече односно да се изврши и под тие услови биде прифатено, судот при изрекувањето на казната е врзан со тие услови, а ако се работи за извршување на веќе изречена казна, судот што судел во последен степен ќе ја преиначи пресудата и ќе ја сообрази изречената казна кон условите за издавање.

(4) Ако издаденото лице било притворено во странска држава поради кривичното дело поради кое е издадено, времето што го поминало во притвор ќе му се засмета во казната.

Член 540

(1) Ако издавање бара странска држава од друга странска држава а бараното лице би требало да се спроведе преку територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, спроведување на молба од заитнересираната држава може да дозволи старешината на сојузниот орган надлежен за правосудство, под услов да не е во прашање државјанин на СФРЈ и издавањето да не се врши за политичко или воено кривично дело.

(2) Молбата за спроведување на лицето преку територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија мора да ги содржи сите податоци од член 526 на овој закон.

(3) Под услов на заемност трошоците за спроведувањето на лицето преку територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија паѓаат врз товар на буџетските средства.

Глава XXII

ПОСТАПКА ЗА НАДОМЕСТ НА ШТЕТА, РЕХАБИЛИТАЦИЈА И ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ДРУГИТЕ ПРАВА НА ЛИЦА НЕОПРАВДАНО ОСУДЕНИ И НЕОСНОВАНО ЛИШЕНИ ОД СЛОБОДА

Член 541

(1) Право на надомест на штета поради неоправдана осуда има лицето спрема кое била правосилно изречена кривична санкција, или кое е огласено за виновно а е ослободено од казната, а подоцна по повод вонреден правен лек новата постапка правосилно е запрена или со правосилна пресуда е ослободено од обвинението или обвинението е одбено, освен во следните случаи:

1) ако до запирање на постапката или пресудата со која обвинението се одбива дошло поради тоа што во новата постапка оштетениот како тужител, односно приватниот тужител се откажал од гонењето, или оштетениот се откажал од предлогот, а до откажување дошло врз основа на спогодба со обвинетиот;

2) ако по повод барањето за повторување на постапката на штета на обвинетиот новата постапка е запрена врз основа на член 143 од овој закон;

3) ако во новата постапка со пресуда е одбиено обвинението поради ненадлежност на судот, а овластениот тужител презел гонење пред надлежниот суд.

(2) осудениот нема право на надомест на штета ако со свое лажно признање или на друг начин намерно ја причинил својата осуда, освен ако на тоа бил присилен.

(3) Во случај на осуда за кривични дела во стек, правото на надомест на штета може да се однесува и на одделни кривични дела во поглед на кои се исполнети условите за признавање надомест.

Член 542

(1) Правото на надомест на штета застарува за три години од денот на правосилноста на првостепената пресуда со која обвинетиот е ослободен од обвинението или со која обвинението е одбиено, односно на правосилноста на првостепеното решение со кое постапката е запрена, а ако по повод жалбата решавал повисокиот суд – од денот на приемот на одлуката на повисокиот суд.

(2) Пред поднесувањето до судот на тужба за надомест на штетата, оштетениот е должен со свое барање да се обрати до органот определен со републички односно со покраински пропис, а ако е во прашање одлука на воен суд, до Сојузниот секретаријат за народна одбрана, заради постигање спогодба за постоење на штета и за видот и височината на надоместот.

(3) Во случајот од член 541 став 1 точка 3 на овој закон, за барањето може да се решава само ако овластениот тужител не презел гонење пред надлежниот суд во рок од три месеци од денот на приемот на правосилната пресуда. Ако по истекот на овој рок овластениот тужител го преземе гонењето пред надлежниот суд, ќе се прекине постапката за надомест на штетата до окончувањето на кривичната постапка.

Член 543

(1) Ако барањето за надомест на штетата не биде усвоено или по него органот на управата не донесе одлука во рок од три месеци од денот на поднесувањето на барањето, оштетениот може кај надлежниот суд да поднесе тужба за надомест на штетата. Ако е постигната спогодба само во поглед на дел од барањето, оштетениот може да поднесе тужба во поглед на остатокот од барањето.

(2) Додека трае постапката од став 1 на овој член, не тече застареноста предвидена во член 542 став 1 од овој закон.

(3) Тужбата за надомест на штета се поднесува против републиката односно автономната покраина на чија територија се наоѓа судот што судел во прв степен, а ако е во прашање одлука на воен суд – против федерацијата.

Член 544

(1) Наследниците го наследуваат само правото на оштетеното лице на надомест на имотна штета. Ако оштетениот веќе ставил барање, наследниците можат да ја продолжат постапката само во границите на веќе поставеното барање за надомест на имотна штета.

(2) Наследниците на оштетеното лице можат по неговата смрт да ја продолжат постапката за надомест на штетата односно да поведат постапка ако оштетеното лице умрело пред истекот на рокот на застареноста и од барањето не се одрекло.

Член 545

(1) Право на надомест на штетата му припаѓа и на лицето:

1) што било во притвор а не дошло до поведување кривична постапка или постапката е запрена со правосилно решение, или со правосилна пресуда е ослободено од обвинението или обвинението е одбиено;

2) што издржувало казна лишување од слобода, а по повод повторувањето на кривичната постапка, барањето за заштита на законитоста или барањето за вонредно пресипитување на правосилната пресуда му е изречена казна лишување од слобода во пократко траење од казната што ја издржало, или му е изречена кривична санкција која не се состои во лишување од слобода или е огласено за виновно, а е ослободено од казната;

3) што поради трешка или незаконита работа на органот неосновано е лишено од слобода, или е задржано подолго во притвор или во установата за издржување на казната или мерката;

4) што во притвор поминало подолго време отколку што трае казната затвор на која е осудено.

(2) На лицето што според член 195 од овој закон е лишено од слобода, без законска основа, му припаѓа право на надомест на штета ако против него не е определен притвор, ниту времето за кое е лишено од слобода му е засметано во изречената казна за кривично дело или за прекршок.

(3) Надомест на штета не му припаѓа на лице што со свои недозволености постапки причинило лишување од слобода. Во случаите од точка 1 на став 1 од овој член е исклучено правото на надомест на штета и ако постоеле околностите од член 541 став 1 точ. 1 и 3 или ако постапката е запрена врз основа на член 143 од овој закон.

(4) Во постапката за надомест на штета во случаите од ст. 1 и 2 на овој член согласно ќе се применуваат одредбите на оваа глава.

Член 546

(1) Ако случајот на кој се однесува неоправданата осуда или неоснованото лишување од слобода на некое лице е прикажуван во јавно средство за информирање и со тоа бил повреден угледот на тоа лице, судот, на негово барање, ќе објави во весниците или во друго јавно средство за информирање соопштение за одлуката од која произлегува неоправданоста на поранешната осуда односно неоснованоста на лишувањето од слобода. Ако случајот не е прикажуван во јавно средство за информирање, вакво соопштение, на барање од тоа лице, ќе се достави до органот или организацијата во која лицето работи, а ако за негова рехабилитација е потребно тоа – до општествената или друга организација. По смртта на осуденото лице правото на поднесување на ова барање му припаѓа на неговиот брачен другар, на децата, родителите, браќата и сестрите.

(2) Барањето од став 1 на овој член може да се поднесе и ако не е ставено барање за надомест на штета.

(3) Независно од условите предвидени во член 541 од овој закон, барањето од став 1 на овој член може да се поднесе и кога по повод вонреден правен лек е изменета правната квалификација на делото, ако поради правната квалификација во поранешната пресуда бил потешко повреден угледот на осуденото лице.

(4) Барањето од ст. 1 до 3 на овој член се поднесува во рок од шест месеци (член 542 став 1), до судот што во кривична постапка судел во прв степен. За барањето одлучува советот (член 23 став 6). При решавањето за барањето согласно се применуваат одредбите на член 541 ст. 2 и 3 и на член 545 став 3 од овој закон.

Член 547

Судот што во кривична постапка судел во прв степен ќе донесе по службена должност решение со кое се поништува запишувањето на неправедната осуда во казнената евиденција. Решението се доставува до органот надлежен за водење на казнената евиденција. За поништеното запишување не смеат никому да му се даваат податоци од казнената евиденција.

Член 548

Лицето на кое му е дозволено разгледување и препишување на списите (член 131) што се однесуваат на неоправдана осуда или на неосновано лишување од слобода, не може да употреби податоци од тие списи на начин што би бил од штета за рехабилитацијата на лицето против кое е водена кривична постапка. Претседателот на судот е должен на ова до го предупреди лицето на кое му е дозволено разгледување, и тоа ќе се забележи на списот, со потпис на тоа лице.

Член 549

(1) На лицето на кое поради неоправдана осуда или неосновано лишување од слобода му престанал работниот однос или својството на осигуреник на социјално осигурување, му се признава работниот стаж, односно стажот на

осигурување како да било на работа за времето за кое поради неоправданата осуда или неоснованото лишување од слобода го загубило стажот. Во стажот се засметува и времето на невработеност до која дошло поради неоправданата осуда или неоснованото лишување од слобода, а која не настанала по вина на тоа лице.

(2) При секое решавање за правото врз кое влијае должината на работниот стаж односно на стажот на осигурувањето, надлежниот орган или организација ќе го земе предвид стажот признаен со одредбата на став 1 од овој член.

(3) Ако органот или организацијата од став 2 на овој член не го земе предвид стажот признаен со одредбата на став 1 од овој член, оштетеното лице може да бара судот наведен во член 543 став 1 од овој закон да утврди дека признавање на ова време настапило според законот. Тужбата се поднесува против органот или организацијата која го оспорува признаениот стаж и против соодветната општествено-политичка заедница (член 543 став 3).

(4) На барање од органот односно организацијата кај која правото од став 2 на овој член се остварува, ќе се исплати од општествените средства (член 543 став 3) пропишаниот придонес за времето за кое со одредбата на став 1 од овој член стажот е признаен.

(5) Стажот на осигурувањето признаен со одредбата на став 1 од овој член во целост се засметува во пензискиот стаж.

Глава XXXIII

ПОСТАПКА ЗА ИЗДАВАЊЕ ПОТЕРНИЦА И ОБЈАВА

Член 550

Ако не се знае живеалиштето или престјувалиштето на обвинетиот кога тоа според одредбите на овој закон е неопходно, судот ќе побара од органот за внатрешни работи обвинетиот да го побара и да го извести судот за неговата адреса.

Член 551

(1) Издавање потерница може да се нареди кога обвинетиот против кого е поведена кривична постапка поради кривично дело за кое се гони по службена должност и за кое според законот може да се изрече казна затвор од три години или потешка казна се наоѓа во бегство, а постои наредба за негово доведување или решение за определување притвор.

(2) Издавање потерница наредува судот пред кој се води кривичната постапка.

(3) Издавање потерница ќе се нареди и во случај на бегство на обвинетиот од установата во која ја издржува казната без оглед на височината на казната, или бегство од установата во која издржува заводска мерка сврзана со лишувањето од слобода. Наредба во таков случај издава управникот на установата.

(4) Наредбата на судот или на управникот на установата за издавање потерница се доставува до органите за внатрешни работи заради извршување.

Член 552

(1) Ако се потребни податоци за одделни предмети што се во врска со кривичното дело, или овие предмети треба да се пронајдат, а особено ако е тоа потребно, заради установување на идентитетот на пронајден непознат леш, ќе се нареди издавање објава со која ќе се побара податоците или известувањата да се достават до органот што ја води постапката.

(2) Органите за внатрешни работи можат да објавуваат и фотографии на лешеве и на исчезнати лица ако постојат основи за сомневање дека до смрт, односно до исчезнување на тие лица, дошло поради кривично дело.

Член 553

Органот што наредил издавање потерница, или објавата е должен веднаш да ја повлече кога ќе се пронајде бараното лице или предмет, или кога ќе настала застареност

на кривичното гонење или на извршувањето на казната или други причини поради кои потерницата или објавата повеќе не е потребна.

Член 554

(1) Потерница и објава распишува органот за внатрешни работи надлежен според местото на оној државен орган пред кој се води кривичната постапка односно установата од која побегнало лицето на издржување на казна или заводска мерка.

(2) Заради известување на јавноста за потерницата или објавата можат да се користат и јавните средства за информирање.

(3) Ако е веројатно дека лицето по кое е издадена потерница се наоѓа во странство, Сојузниот секретаријат за внатрешни работи може да распише и меѓународна потерница.

(4) На молба од странски орган, Сојузниот секретаријат за внатрешни работи може да распише потерница и за лице за кое се сомнева дека се наоѓа во Југославија, ако во молбата е дадена изјава дека во случај на пронаоѓање на тоа лице ќе се побара негово издавање.

Глава XXXIV

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 555

(1) Ако кај судот што суди само во прв степен поради недоволен број судии не може да се формира советот предвиден во член 23 став 6 од Законот за кривична постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 4/77), работите од надлежноста на тој совет ќе ги врши советот на непосредно повисокиот суд, ако со одредбите на ст. 2 и 3 од овој член не е определено поинаку.

(2) По предавањето на обвинителниот акт односно обвинителниот предлог, притвор определува или го укинува, по сослушување на јавниот обвинител ако постапката се води по негово барање, претседателот на советот, односно судија поединец, а на главниот претрес – советот.

(3) Судијата на првостепенит суд донесува одлука за барањето за повторување на постапката (член 406 став 1) и става предлог по повод барањето за вонредно ублажување на казната (член 414 став 4).

(4) Надлежниот републички односно покраински орган ги определува судовите од став 1 на овој член кај кои ќе се применуваат одредбите на ст. 1 до 3 на овој член.

Член 556

Ако на 1 јули 1977 година, како ден на влегување во сила на Законот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 4/77) бил во тек некој рок, тој рок ќе се смета според одредбите на овој закон, освен ако досегашниот рок е подолг.

Член 557

Одредбите на член 445 од овој закон ќе се применуваат од денот определен со републички односно со покраински закон.

Член 558

(1) Одредбите на Законикот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 50/67, 54/70 и 6/73) што се однесуваат на гонењето за кривични дела на предлог од оштетениот, ќе се применуваат и по 1 јули 1977 година, како ден на влегување во сила на Законот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 4/77) ако до тоа време, врз основа на ставениот предлог, обвинението е подигнато.

(2) Ако по 1 јули 1977 година, како ден на влегување во сила на Законот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 4/77) по повод редовен или вонреден правен лек, е укината пресудата или е дозволено повторување на постапката за кривично дело за кое се гонело по предлог од оштетениот, а за кое по 1 јули 1977 година, како ден на влегување во сила на Законот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 4/77), се гони по службена должност, оштетениот повеќе не може да се от-

каже од предлогот. Ако за тоа кривично дело по 1 јули 1977 година, како ден на влегување во сила на Законот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 4/77), се гони по приватна тужба, предлогот на оштетениот ќе се смета како приватна тужба и натамошната постапка ќе се спроведе по таа тужба.

Член 559

Ако оштетениот се откажал од предлогот за гонење до 1 јули 1977 година, како ден на влегување во сила на Законот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 4/77), постапката за надомест на трошоците на кривичната постапка предвидена во член 92 став 5 од Законикот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 50/67, 54/70 и 6/73) ќе се спроведе и по 1 јули 1977 година, како ден на влегување во сила на Законот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 4/77) ако дотогаш не била окончана.

Член 560

(1) Ако до 1 јули 1977 година, како ден на влегување во сила на Законот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 4/77) е донесена одлука против која според одредбите на Законикот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 50/67, 54/70 и 6/73) е дозволен правен лек, а таа одлука сè уште не е доставена до лицата што имаат право на правен лек, или сè уште тече рокот за изјавување на правен лек, или правен лек е изјавен но по него не е одлучено, ќе се применат во поглед на правото на правен лек и на постапката по правниот лек одредбите на Законикот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 50/67, 54/70 и 6/73).

(2) Ако во Сојузниот суд на 1 јули 1977 година, како ден на влегување во сила на Законот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 4/77) се затечат нерешени предмети по правен лек за чие решавање повеќе не е надлежен тој суд, тие предмети ќе се достават до судот надлежен за решавање според Законот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 4/77).

Член 561

Во поглед на надоместот на штета на лицата неоправдано осудени и неосновано лишени од слобода, одред-

бата на член 7 од Уводниот закон за Законикот за кривичната постапка („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 40/53) се применува и по 1 јули 1977 година, како ден на влегување во сила на Законот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 4/77).

Член 562

Одредбата на член 6 од Уводниот закон за Законикот за кривичната постапка („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 40/53) ќе се применува и по 1 јули 1977 година, како ден на влегување во сила на Законот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 4/77), врз повторувањето на кривичната постапка правосилно довршена пред 1 јануари 1954 година.

Член 563

Одредбите на чл. 425 до 429 од Законот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 4/77) ќе се применуваат само во поглед на пресудите за кривични дела извршени по 1 јули 1977 година, како ден на влегувањето во сила на тој закон.

Член 564

Ако со Законот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 4/77) не е определено поинаку, на 1 јули 1977 година, како ден на неговото влегување во сила престанаа да важат Законикот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 50/67, 54/70 и 6/73), пропишите кои се донесени врз основа на тој законик и одредбите на други прописи што се во спротивност со Законот за кривичната постапка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 4/77).

СОДРЖИНА:

Страна

363. Закон за кривичната постапка (Пречистен текст) — — — — —

789

Издавач: Новинско-издавачка установа Службен лист на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Белград,
Јована Ристића бр. 1. Пошта, факс. 226. – Директор и главен и одговорен уредник ВЕЉКО ТАДИЌ. – Уредник КРСТЕ
ПЕТРЕСКИ тел. 650-155 лок. 35. – Белградски графичко-издавачки завод, Белград, Булевар војводе Мишића бр. 17